

**ANTALYA
KENT KONSEYİ**

**SİYASİ PARTİLER VE SEÇİM
KANUNLARINDA DEĞİŞİKLİK
HAKKINDA GÖRÜŞ VE ÖNERİLER**

MAYIS 2010

İÇİNDEKİLER

Genel Gerekçeler ... 3

Değişiklik Önerilerinde Esas Alınan Konular ve İlgili Maddeler ... 12

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda Değişiklik Önerisi ... 14

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'da Değişiklik Önerisi ... 40

2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nda Değişiklik Önerisi ... 44

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'da Değişiklik Önerisi ... 57

Genel Gerekçeler

Bu çalışma, demokratikleşme için toplumsal ayrışmanın/çatışmanın değil, farklılıkların ortak paydası olarak uzlaşma ve dayanışma ile tabanın demokratik katılımını esas alan düzenlemelerin, siyasi partiler ve seçim kanunlarında yapılacak değişikliklerde ön plana çıkarılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Ekonomik demokrasi, insan hakları ve hukuk devleti boyutları ile bütüncül bir yaklaşımla ele alındığı takdirde, demokratikleşme için ortak payda olabilecek düzenlemelerin geliştirilmesi kolaylaşacaktır. Bu yaklaşım, çoğunluk baskısı yerine, özgürlükçü-çoğulculuk ile birlikte tabanın demokratik katılımını esas alır. Bunun için, toplumda örgütlü ve aktif yurttaşlık ile tabanı siyasette belirleyici konuma yükselten düzenlemeler doğrultusunda, siyasi partiler ve seçim kanunlarının, gerekli anayasa değişikliklerini de yaparak katılımcı-bütüncül bir yaklaşımla değiştirilmesi özel önem taşımaktadır. Bu değişiklikler, demokratikleşme doğrultusunda yapılacak düzenlemelerin ön koşulunu oluşturmaktadır.

Siyasi partilerin demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olmaları, öncelikle parti üyelerinin siyasi partilerde belirleyici unsur olmasından geçer. Siyasi partilerin kurumsal yapılanma ve politikalarının belirlenmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi sürecine; parti üyelerinin ve demokratik kitle örgütlerinin - sivil toplum kuruluşlarının katılımı gerçekleştiği ölçüde demokratikleşmeden söz edilebilir.

Yasal düzenlemelerin sorun çözücü olmadıkları, tarafların çözüm için birlikte hareket etmesinde gerekli ortamın geliştirilmesine katkısı ölçüsünde etkili oldukları söylenebilir. Demokratikleşmede tüm paydaşların çözüm için birlikte hareket etme iradesi, ortak paydaların çerçevesi

uzlaşma içinde belirlendiği ölçüde başarıya ulaşabilir. Bunun için, öncelikle tüm paydaşların katılımını kolaylaştıran yasal çerçevenin birbirinden kopuk değişiklikler yerine bütüncül bir yaklaşımla belirlenmesi özel önem taşımaktadır.

Bu yaklaşımla siyasi partiler ve seçim kanunlarında yapılacak değişikliklerin aşağıda sunulan çerçevede ele alınması, hazırlık sürecinden itibaren tüm paydaşların katılımı ile *demokratikleşme için ortak paydaların* belirlenmesi önerilmiştir.

1. Siyasal Partilerde Katılımcı Kurumsal Yapılanmanın Geliştirilmesi: Parti İçi Demokrasinin Geliştirilmesini Esas Alan Değişiklikler
2. Siyasal Partiler ve Sivil Toplum İlişkilerinin Geliştirilmesi: Özgürlükçü-Çoğulcu Katılımın Geliştirilmesini Esas Alan Değişiklikler
3. Devletin Demokratikleşmesi İçin Ortak Paydaların Geliştirilmesi: Uzlaşma ve Dayanışmanın Geliştirilmesini Esas Alan Değişiklikler
4. Temsilde Adalet ile Çoğulcu Temsilin İktidara Katılımının Geliştirilmesi: Temsilde Adalet ile Yönetimde İstikrar İçin Seçim Sistemi Alternatifleri

“*Demokratikleşme İçin Ortak Paydalar*” oluşturulmasına katkıda bulunmak amacıyla hazırlanan bu çalışmada, siyasi partiler ve seçim kanunlarının yeniden hazırlanması, bunun için gerekli Anayasa değişikliği ihtiyacını da dikkate alarak, öncelikle mevcut düzenlemelere göre değişiklik önerileri bütüncül bir yaklaşımla aşağıda sunulmuştur:

- Parti İçi Seçimlere Üyelerin Katılımının Geliştirilmesi

(Mayıs 2010)

- Toplumun Tüm Kesimlerine ve Cinsiyete Göre Temsilde Adaletin Sağlanması
- Parti İçi Karar, Faaliyetler ve Değerlendirmelere Üyelerin Katılımının Geliştirilmesi
- Parti Disiplininde Parti İçi Demokrasinin Esas Alınması
- Parti Teşkilatında Katılımcı Kurumsal Yapılanmanın Geliştirilmesi
- Sivil Toplumda Özgürlükçü-Çoğulcu Katılımın Geliştirilmesi
- Partiler Arası İttifakın Önündeki Engellerin Kaldırılması
- Demokratik Devlet ve Ülke Bütünlüğünün Parti Programlarının Ortak Paydası Olması
- Demokratik Devlet Düzenini ve Ülke Bütünlüğünü Açık Bir Biçimde Tehlikeye Düşürecek, Şiddeti Teşvik Eden Partilerin Dışında Parti Kapatmanın Kaldırılması
- Seçmen Tercihi ile Mecliste Temsilinin Önündeki Engellerin Kaldırılması
Seçim Esasları ve Adaylık
Seçim Çevresi
Baraj Uygulaması
- Temsilde Adalet ile Çoğulcu Temsilin İktidara Katılımının Geliştirilmesi
Seçim Sistemi Alternatifleri
Oy Birleştirmesi ile Seçim Öncesi
Koalisyon İttifakının Teşviki

Parti İçi Seçimlere Üyelerin Katılımının Geliştirilmesi

Parti içi seçimlere üyelerin katılımının geliştirilmesi için, öncelikle parti seçmen listelerinden kaynaklanan sorunların ortadan kaldırılması gerekir. En etkili çözüm, 298 sayılı Kanun'un 33 üncü maddesindeki esaslar dairesinde düzenlenen seçmen kütüğü veritabanı ile ilişkili olarak, (2820 sayılı Kanun'un 39 uncu maddesi gereğince) siyasi partiler seçmen kütüğü programı kurulması ile sağlanabilir.

Programda kayıtların T.C. kimlik numarası ile yapılması sonucunda; bir kimsenin birden fazla siyasi parti veya aynı partinin birden fazla teşkilat birimine üyelik kaydı yapılamayacağından, üye kayıtlarından kaynaklanan sorunlar sistem gereği ortadan kalkacaktır.

2820 sayılı Kanun'un 6 ncı maddesinde, aynı zamanda birden fazla siyasi partinin üyesi olduğu tespit edilen kimse ile bir siyasi partinin birden fazla teşkilat birimine üye olduğu tespit edilen kimse arasında farklı uygulama yapılmasına yol açılmaktadır. Siyasi partiler seçmen kütüğü programına işlerlik kazandırılıncaya kadar, her iki durumda da son üyelik hakkı korunarak önce yapılmış olan üyelik kayıtlarının geçersiz kabul edilmesi daha adil bir yaklaşım olacaktır.

Diğer taraftan, 2820 sayılı Kanun'un 12 nci maddesindeki üyeliğe kabul şartları, üyelik kaydı isteyeninin, isteminin reddine karşı itirazın teşkilatın bir üst kademesine yapılmasını öngörmektedir. Oysa itirazın yetkili ilçe seçim kuruluna yapılması ve verilen kararların kesin olması, üyelik hakları ihlallerinin önlenmesinde daha etkili olacaktır. Bu nedenle, siyasi partiler seçmen kütüğü programının güncelleştirilmesini de kolaylaştıracak şekilde, madde yeniden düzenlenmiştir.

Parti adaylarının doğrudan parti üyelerinin katılımı ile ön seçimle belirlenmesi esas alınmıştır. Ancak, demokratik katılım yaygınlaştırılırken aynı zamanda demokratik katılıma derinlik kazandırılması için; millet, kamu ve parti yararına büyük önem taşıyan kişilerin, seçilmelerini kolaylaştırmak ve olabilecek en yaygın katılımı ile belirlenmeleri arasında denge sağlamak amacıyla 50 milletvekili adayının büyük kongre tarafından tespit edilmesi öngörülmüştür. Adayların seçimden çok önce belirlenmesi, aynı zamanda çalışmalarını parti içi mücadelede sarf etmeden, partilerinin seçim

(Mayıs 2010)

çalışmalarını geliştirmeye odaklanmalarını sağlayacaktır.

Toplumun Tüm Kesimlerine ve Cinsiyete Göre Temsilde Adaletin Sağlanması

Parti içi demokrasinin geliştirilmesinin gereği olarak; her düzeydeki parti adayı, delege ve parti teşkilatının tümünün toplumun tüm kesimlerine ve cinsiyete göre temsilde adalete işlerlik kazandıracak yöntemle belirlenmesi esas alınmıştır. Bu bağlamda, parti üyelerinin belirleyici unsur olması, aday adaylığı aşamasından itibaren dikkate alınmıştır. 2820 sayılı Kanun'un 40 ıncı maddesinde, parti üyelerinin tekliflerine göre kadın ve erkek aday aday listelerinin belirlenmesi önerilmiştir. 46 ncı maddede seçimlerin bu listelerden yarısı kadın yarısı erkek nispetine uymak kaydıyla en fazla on kişinin işaretlenmesi şeklinde yapılması önerilmiştir. Bu yöntemle elde edilecek sonuçların cinsiyete göre ardışık sıralaması esas alınarak; 37, 48 ve 51 inci maddede parti adayları ve delegelerin, 21 inci maddede ise parti teşkilatının tümünün belirlenmesi önerilmiştir.

Parti İçi Karar, Faaliyetler ve Değerlendirmelere Üyelerin Katılımının Geliştirilmesi

2820 sayılı Kanun'un 19 ve 20 nci maddelerinde yapılan düzenleme ile illerde ve ilçelerde kongre kararı ile ihtisas komisyonları ve çalışma grupları oluşturulması; parti üyelerinin parti içi eğitimlerinin yanı sıra yerel yönetimler, muhtarlıklar, üniversite, kent konseyi, meslek kuruluşları, sendikalar ve sivil toplum örgütleri temsilcileri ile birlikte gönüllü aktif yurttaşlık faaliyetlerinin geliştirilmesi önerilmiştir. İhtisas komisyonları ve çalışma gruplarının görüş ve önerileri, partinin ilgili yönetim kuruluna sunulduğu tarihi takip eden ilk toplantının gündemine alınabilir.

Diğer taraftan, ihtisas komisyonları ve çalışma gruplarının, sundukları öneriler doğrultusunda yönetim kurullarında yapılan çalışmalarını değerlendiren yıllık izleme ve değerlendirme raporları ibradan önce görüşülecek şekilde kongre gündeminde, faaliyet raporları ile birlikte görüşülmesi sağlanabilir.

Partinin kapanmasına, partinin başka partiyle yeni bir adla birleşmesine, partinin başka partiye katılımına, başka partinin partiye katılımına, başka partinin seçimlerde desteklenmesine, oy birleştirme ile seçim öncesi koalisyon ittifakına parti merkez karar kurulunun önerisi üzerine parti seçmen kütüğüne kayıtlı üyelerden oylamaya katılanların çoğunluğu ile karar verilmesi gerekir. Bu bağlamda, 2820 sayılı Kanun'un 109 uncu maddesinde değişiklik yapılması parti içi kararlara üyelerin katılımının artırılması açısından özel önem taşımaktadır.

Parti Disiplininde Parti İçi Demokrasinin Esas Alınması

298 sayılı Kanun'un 7 nci maddesine göre oy kullanamayacak ve 8 inci maddesine göre seçmen olamayacak şekilde yargı kararı dışında üyelik hakkının ihlaline yol açan düzenlemeler 2820 sayılı Kanun'un 53 üncü madde metninden çıkarılmıştır. Parti tüzüğü veya programına uygun hareket etmeyen üyelere partiden veya gruptan çıkarma cezası verilmesi, parti içi demokrasi rafa kaldıran uygulamalar olarak karşımıza çıkmaktadır. Oysa parti tüzüğü veya programını kurallara uyararak değiştirilmesi yönünde uyarma veya ihlalin ağırlığına göre kınama cezası verilmesi parti içi demokrasiyi ön plana çıkaran bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir.

Anayasa ve kanunlara aykırı parti tüzüğü ve programı yapılamayacağına göre, bu ölçüde değişikliğe teşebbüs edenlerin, parti yönetiminin ötesinde,

(Mayıs 2010)

TBMM’de Anayasa’yı değiştirecek çoğunluğa erişmesi veya halkoyması da gerekirse halkın aynı yönde tavır alması gerekir. Bu gerekçelerden hareketle, parti tüzüğü veya programına uygun hareket etmeyen üyelere disiplin kurulu kararı ile uyarma ve kınama cezası yerine, partiden veya gruptan çıkarma cezası verilmesi, parti içi demokrasinin ötesinde demokratikleşmeyi engelleyici bir düzenleme olduğu ileri sürülebilir.

Parti Teşkilatında Katılımcı Kurumsal Yapılanmanın Geliştirilmesi

İlçe kongresi ile birlikte il kongresi ve büyük kongre delegelerinin tümünün parti üyelerince seçilmesi önerilmiştir.

Partinin tüm organlarına aday tespitinin ilgili kongre üyelerince yapılması önerilmiştir.

Parti içi demokrasinin gereği olarak, il ve ilçelerde başkan ile yönetim kurulu üyelerinin, kongrede ibra edilmemesi veya 298 sayılı Kanun’un 7 nci maddesine göre oy kullanamayacak ve 8 inci maddesine göre seçmen olamayacak şekilde yargı kararı dışında üst yönetim organlarına verilen işten el çektirme yetkisinin iptal edilmesi önerilmiştir.

Parti adaylarında, delegelerde ve parti organlarında toplumun tüm kesimlerine ve cinsiyete göre temsilde adaletin sağlanması doğrultusunda 2820 sayılı Kanun’un 21, 37, 40, 46, 48 ve 51 inci maddesindeki değişiklikler önerilmiştir.

Parti tüzük ve programında değişiklik yapılması veya parti politikası, toplumu, devleti ve kamu faaliyetleri konularına dair tekliflerin getirilmesini özel şarta bağlayan 2820 sayılı Kanun’un 14 üncü maddesinde, karar almanın da özel şarta bağlanması önerilmiştir. Bu dengenin kurulmaması; millet, kamu ve parti yararına büyük önem taşıyan herkesi ilgilendiren konuların basit çoğunluk baskısı ile yönlendirilmesine yol

açmaktadır. Bu dengenin kurulması hem uzlaşmanın ve dayanışmanın ön plana çıkarılması hem de özgürlükçü-çoğulcu yapılanmanın gereği olarak dikkate alınmalıdır.

“Parti İçi Karar, Faaliyetler ve Değerlendirmelere Üyelerin Katılımının Geliştirilmesi” başlığı altında sunulduğu üzere, illerde ve ilçelerde kongre kararı ile oluşturulacak ihtisas komisyonları ve çalışma grupları, partilerin yerel teşkilatlarında katılımcı kurumsal yapılanmanın geliştirilmesi için özel önem taşımaktadır. Böylelikle, parti üyelerinin parti içi eğitimlerinin yanı sıra yerel yönetimler, muhtarlıklar, üniversite, kent konseyi, meslek kuruluşları, sendikalar ve sivil toplum örgütleri temsilcileri ile birlikte gönüllü aktif yurttaşlık faaliyetlerinin geliştirilmesi kolaylaşacaktır.

Sivil Toplumda Özgürlükçü-Çoğulcu Katılımın Geliştirilmesi

Siyasi partilerin tanımını düzenleyen 2820 sayılı Kanun’un 3 üncü maddesinde, demokratikleşme için özgürlükçü-çoğulculuk kadar tabanının demokratik katılımı da esas alınmalıdır. Bu bağlamda, milli iradeyi (veya siyasi iradeyi ya da kamu iradesini) belirleme, yönetme ve değerlendirme aşamalarında siyasi partiler aktif yurttaşlık ile örgütlü demokratik katılımı yaygınlaştırmalı, ortak akıl ile uzlaşma ve dayanışmayı ön plana çıkarmalıdır.

Diğer taraftan, “ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması amacı” düzenlemesi, siyasi partilerin programını ilgilendiren bir husus olup, kanunla düzenlenmesi hukuki bir yaklaşım değildir.

Aday adaylarının, mensup oldukları partinin programı, büyük kongresinin ve yetkili merkez organlarının kararları ile partinin seçim bildirisi dışında, milli, mahalli yahut mesleki çapta herhangi bir

(Mayıs 2010)

vaatte bulunmalarının yasaklanmasını öngören ifadelerin 2820 sayılı Kanun'un 43 üncü madde metninden çıkarılması önerilmiştir. Bu yasaklamanın; parti tüzüğü, programı ve seçim bildirimlerini geliştirme veya değiştirilmesi yönünde çalışma yapma hakkının ihlali olduğu ileri sürülebilir. Hatta bu vaatlerin Anayasa ve kanunlara aykırı olması halinde bile değişiklik önerisi hazırlama hakkının kısıtlanması, Anayasanın değiştirilemeyecek hükümleri dışında hukuki bir yaklaşım değildir.

Partiler Arası İttifakın Önündeki Engellerin Kaldırılması

Siyasi partiler arasında işbirliği; özgürlükçü ve çoğulcu bir anlayışla uzlaşma ve dayanışma içinde milli iradeyi belirleme, yönetme, değerlendirme aşamalarına en geniş demokratik katılımı sağlamalarını kolaylaştıracaktır. Siyasi partilerin oylarının az olduğu yerlerde başka partiyi desteklemesi ya da iki veya daha fazla partinin ittifak şeklinde seçimlere katılmaları; hem parlamentoda temsil edilen oyların artması ile temsilde adaletin sağlanmasına hem de daha etkili koalisyon hükümetlerinin kurulmasına ortam hazırlayacaktır. Bu gerekçelerden hareketle, siyasi partilere seçimlerde başka bir partiyi destekleme kararı almayı yasaklayan 2820 sayılı Kanun'un 90 ıncı maddesinin ikinci fıkrası madde metninden çıkarılmıştır.

Demokratik Devlet ve Ülke Bütünlüğünün Partilerin Programlarının Ortak Paydası Olması

Siyasi partilerin tanımını düzenleyen 2820 sayılı Kanun'un 3 üncü maddesinde, milli iradenin oluşumunu siyasi partilerin, hatta hükümeti kuran siyasi partinin tekeline bırakan, çoğunluk baskısını meşrulaştıran bir anlayış demokratikleşme önündeki en büyük engeldir. Demokrasiyi temsile indirgeyen bu dar yaklaşım,

temsilde adaletin sağlanamadığı dikkate alınırsa kendi içinde bile tutarlı değildir.

2820 sayılı Kanun'un 90 ıncı maddesindeki "Siyasi partilerin tüzük, program ve faaliyetleri Anayasa ve bu Kanun hükümlerine aykırı olamaz" hükmü gereğince, Atatürk ilke ve inkılâplarının korunması Anayasa'da yer aldığı halde, 2820 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinde bir adım daha ileri götürülerek siyasi partilerin niteliği bağlamında "bağlı olarak çalışanlar" ifadesinin kullanılması, siyasi partilerin programını ilgilendiren bir husus olup, kanunla düzenlenmesi hukuki bir yaklaşım değildir.

Anayasa'da yer alan hususların, 2820 sayılı Kanun'un maddelerinde özellikle siyasi partilerle ilgili yasaklar ve müeyyideler bağlamında tekrarlanması, Anayasa'ya uygun kanun düzeyinde detaylı bir düzenleme niteliği taşımadığı ileri sürülebilir.

Diğer taraftan, Anayasa ve kanunların hükümlerine aykırı olarak, demokratik devlet düzenini ve ülke bütünlüğünü açık bir biçimde tehlikeye düşürecek, şiddeti teşvik eden faaliyetler dışında siyasi partilerin kapatılmaması için, gerekli Anayasa değişikliğinin yapılması yönünde uzlaşma giderek önem kazanmaktadır. Demokratikleşme kadar ülke bütünlüğünün de ortak paydası olabilecek bu uzlaşma esas alınarak, 2820 sayılı Kanun'un 78 inci maddesinde gerekli değişikliğin yanı sıra Anayasada yer alan gereksiz tekrarlar madde metninden çıkarılmıştır.

Atatürk ilke ve inkılâplarının korunmasını düzenleyen 2820 sayılı Kanun'un 84 üncü maddesindeki düzenlemelerin, Anayasa'nın 174 üncü maddesinde Cumhuriyetin laiklik niteliğini koruma amacını güden hükümler olarak aynen yer almasının yanı sıra Cumhuriyetin laik devlet niteliğinin aynı zamanda Anayasanın değiştirilemeyecek hükümleri arasında yer alması da dikkate alınarak, madde metninden çıkarılmıştır.

(Mayıs 2010)

Diğer taraftan, Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu olarak Atatürk'e saygıyı düzenleyen 2820 sayılı Kanun'un 85 inci maddesi, Anayasa'da aynı şekilde yer almaması nedeniyle muhafaza edilmiştir.

Siyasi partilerin, din hizmetlerinin kurumsal yapılanması ile ilgili Anayasa değişikliği teklifinde bulunmasını da sınırlayan 2820 sayılı Kanun'un 89 uncu maddesinin, "Diyadin İşleri Başkanlığının, genel idare içinde yerini" Cumhuriyetin laiklik niteliği ile özdeşmiş gibi Anayasa'nın değiştirilemeyecek hükümleri arasında gören, maksadını aşan bir düzenleme olduğu ileri sürülebilir. Diğer taraftan, Anayasa'nın değiştirilemeyecek hükümleri doğrultusunda "Siyasi partiler, Türkiye Cumhuriyetinin laiklik niteliğinin değiştirilmesi ve halifeliğinin yeniden kurulması amacını güdemez ve bu amaca yönelik faaliyetlerde bulunamazlar" hükmünü düzenleyen 2820 sayılı Kanun'un 86 ncı maddesi, Anayasa'da aynen yer almaması nedeniyle muhafaza edilmiştir.

Kullanılmayacak parti adları ve işaretlerini düzenleyen 2820 sayılı Kanun'un 96 ncı maddenin son fıkrası, Anayasa ve kanunların hükümlerine aykırı olarak, demokratik devlet düzenini ve ülke bütünlüğünü açık bir biçimde tehlikeye düşürecek, şiddeti teşvik eden adlarla siyasi partilerin kurulmasını veya parti adında bu kelimeler kullanılmasını yasaklayacak şekilde değiştirilmiştir.

Demokratik Devlet Düzenini ve Ülke Bütünlüğünü Açık Bir Biçimde Tehlikeye Düşürecek, Şiddeti Teşvik Eden Partilerin Dışında Parti Kapatmanın Kaldırılması

Anayasadaki yasaklara aykırılık halinde partilerin kapatılması veya devlet yardımından yoksun bırakılmasını düzenleyen 2820 sayılı Kanun'un 101 inci maddesinin, "Demokratik Devlet ve Ülke Bütünlüğünün Partilerin Programlarının

Ortak Paydası Olması" başlığı altında sunduğumuz gerekçeler doğrultusunda yeniden düzenlenmesi önerilmiştir.

Anayasa Mahkemesince bir siyasi parti hakkında kapatma kararı; demokratik devlet düzenini ve ülke bütünlüğünü açık bir biçimde tehlikeye düşürecek, şiddeti teşvik eden faaliyetlerde bulunması ile yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan ve Türk uyruklığında olmayan gerçek ve tüzel kişilerden maddi yardım alması halinde verilmesi esas alınabilir.

Bir siyasi partinin tüzüğü ve programında Anayasa ve kanunların hükümlerine aykırılık ve bu hükümlere aykırı eylemlerin işlendiği odak haline geldiğinin Anayasa Mahkemesince tespiti halinde, birinci aşamada sorumlularına beş yıl siyaset yasağı verilebilir. İkinci aşamada, fiillerin ağırlığına göre ilgili siyasi partinin almakta olduğu son yıllık Devlet yardımı miktarının kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına, yardımın tamamı ödenmişse aynı miktarın Hazineye iadesine karar verilebilir. Üçüncü aşamada, sorumlularına beş yıl siyaset yasağı ve devlet yardımının kesilmesi ile birlikte siyasi partinin beş yıl süre ile seçimlere katılması yasaklanabilir. Anayasa Mahkemesi, bu aykırılıklar kaldırılıncaya kadar, bu yaptırımların tekrar uygulanmasına karar verebilir.

Seçmen Tercihi ile Mecliste Temsilinin Önündeki Engellerin Kaldırılması

Demokrasideki rolü oy vermeye indirgenen, bu da çok görülüp kendisine dayatılan adayları kabul etmeye zorlanan seçmenin, özgür iradesini hiçe sayan şartlar altında verdiği oyun bile çarçur edilmesine olan duyarsızlık, sorundan çıkışın önündeki en büyük engeldir.

2820 sayılı Kanun'da partili seçmenlerin temsili ve demokratik katılımı

(Mayıs 2010)

için önerilen değişikliklere seçim kanunlarında işlerlik kazandıracak düzenlemeler, aynı zamanda partisiz seçmenlerin siyasal yaşama aktif katılımını özendirilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Bütüncül bir yaklaşımla getirilen önerilere işlerlik kazandırılması için, öncelikle seçmen tercihi ve mecliste temsilinin önündeki engellerin kaldırılması gerekir. Bu bağlamda, temsilde adalet esas alınarak; seçimin esasları ve adaylık, seçim çevresi ve baraj uygulamaları yeniden düzenlenmesi önerilmiştir.

298 sayılı Kanun'un 61 inci maddesinde radyo ve televizyonda yapılacak propaganda yayınlarının, tam bir tarafsızlık ve eşitlik içinde yapılmasının gereği olarak, iktidar ve ana muhalefet partilerine ayrıcalık tanıyan düzenlemelerin kaldırılması önerilmiştir. Seçmeni yönlendirici yayınlar yasaklanırken, seçmenin bilgi alma hakkının da tamamen kaldırılmaması için, seçimin başlangıç tarihinden itibaren getirilen yasaklamalarda, kamuoyu araştırmalarının oy verme gününden önceki yedinci güne kadar yorumsuz olarak açıklanma istisnası önerilmiştir.

Seçim Esasları ve Adaylık

2820 sayılı Kanununda toplumun tüm kesimlerine ve cinsiyete göre temsilde adalet ile demokratik katılımın geliştirilmesi esas alınarak parti adaylarının tespitine ilişkin hükümlere, seçim kanunları bağlamında işlerlik kazandırılması için yaptırıma bağlanması gerekir. Bu gerekçeden hareketle, siyasi partilerin, bu hükümlere aykırı aday listelerini düzeltmedikleri seçim çevresinde seçime katılmalarının yasaklanması, 298 sayılı Kanun'da seçim esasları bağlamında düzenlenmesi önerilmiştir. Ayrıca, bu hükümlerin 2839 sayılı Kanun ile 2972 sayılı Kanun'un adaylıkla ilgili maddelerinde de esas alınması için gerekli düzenlemeler önerilmiştir.

Diğer taraftan, çok düşük oy oranı ile seçilen belediye başkanlarının, kontenjan adayları ile ele geçirilen meclis çoğunluğuna dayanarak uzlaşmayı ön plana çıkarmaması halinde, meşruiyet sorununu daha çarpık hale gelebilir. Bu gerekçeden hareketle, kontenjan adaylığının yerel yönetimde istikrar sağlama işlevi olmadığı halde, temsilde adaletsizliğe yol açması nedeniyle kaldırılması önerilmiştir.

Seçim Çevresi

Seçim çevreleri ile çıkaracakları milletvekili sayısı belirlenirken, nüfus yerine seçmen sayısı esas alınarak, iller düzeyinde aşırı veya eksik temsil adaletsizliğinin mümkün olduğunca azaltılmasını sağlamaya yönelik değişiklikler önerilmiştir.

Baraj Uygulaması

Mevcut düzenlemede yüzde on genel barajı, seçmen tercihi ile mecliste temsilinin önündeki en çok dikkat çeken engeldir. Nispi temsil sistemi içinde yönetimde istikrar için çözüm olarak yüzde on genel barajının uygulanması; temsili demokrasinin kendi içindeki tutarlılığını bile ortadan kaldıracak düzeydedir. Bu durum, temsilde adaletten ödün vermenin ötesinde adaletsizlik ve fiili dolambaçlı yöntemler ortaya çıkarmıştır.

Bu düzenlemelere rağmen, yüzde on genel barajının altında kalan bir parti bağımsız adaylarla meclise girip grup oluşturabilmektedir. Ayrıca, bu maddede önerilen yüzde dört genel barajının altında kalan diğer bir parti, başka bir partinin listesinden seçime girerek mecliste temsil edilmekte, hatta kendi içinden de yeni partiler çıkarmaktadır.

O halde bu yüzde on barajı ne işe yaramaktadır?

Mecliste temsil edilmeyen oylardan daha az oy alan bir parti aşırı temsille

(Mayıs 2010)

hükümet kurmanın ötesinde anayasa değişikliği yapabilme çoğunluğunu bile ele geçirdiği nispi temsil sisteminde olmaması gereken bir durum ortaya çıkabilmektedir. Meşruiyet sorununa dönüşen bu açmazın anahtarının, hakça olmayan bu yasal ortamdan faydalananların elinde olması, bu düzenlemelerin olduğu siyasi hayatın demokratik olup olmadığını tartışılır hale getirmektedir.

Sorunun, barajın indirilmesine indirgenecek bir çözüm ile aşılamayacağı ortadır. Siyasi partiler ve seçim kanunlarındaki değişikliklerin birbirinden kopuk öneriler yerine, bu çalışmada vurgulandığı gibi bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerekmektedir. Genel barajın yüzde üç gibi daha makul ve hakça bir düzeye indirilmesi tek başına değil, demokratik katılımın geliştirilmesini esas alan özgürlükçü-çoğulcu demokrasilerde olması gereken düzenlemelerin bir bileşeni olarak ele alınmalıdır.

Diğer taraftan, il genel meclisi ve belediye meclisi üyelikleri için yapılan seçimlerde, onda birlik baraj uygulamasının yönetimde istikrar sağlama işlevi bile yoktur. İl özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisi ve il encümen başkanının vali olması, 5302 sayılı Kanunun 25 ve 29 uncu maddesi gereğince belirlenmiştir. Belediye başkanını da belediye meclisi seçmemektedir. Bu gerekçeden hareketle, il genel meclisi ve belediye meclisinde temsilde adalet için nispi temsil sisteminin barajsız uygulanması, yerel yönetimde istikrarsızlık sorununa açmayacağı dikkate alınarak, 2972 sayılı Kanun'daki onda birlik baraj uygulamasının kaldırılması önerilmiştir.

Temsilde Adalet ile Çoğulcu Temsilin İktidara Katılımının Geliştirilmesi

Anayasa'nın 67 nci maddesi; seçim kanunlarının, temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak biçimde

düzenlenmesini öngörmüştür. Uygulamada, bu ilkeleri bağdaştıran bir seçim sistemi yoktur; ya yönetimde istikrar ön plana çıkarken temsilde adaletten uzaklaşmakta, ya da temsilde adalet ön plana çıkarken yönetimde istikrardan uzaklaşmaktadır.

Temsilde adaletsizliği ortadan kaldırmak için seçim kanunlarında yapılacak değişikliklerin yönetemeyen demokrasiye yol açmaması gerekir. Temsilde adaletin sağlanması nispi temsil sistemi ile kolaylaşırken, mecliste yol açtığı dağınık temsil sonucu istikrarlı hükümet kurulması zorlaşmaktadır. Diğer taraftan, yönetimde istikrarın sağlanması çoğunluk sistemi ile kolaylaşırken, temsilde adalet ve çoğulcu temsilden uzaklaşmaktadır.

Meşruiyeti tartışmalı yönetim ya da yönetemeyen demokrasi açmazını aşmak için; her iki ilkedden de ödün vermeyi gerektiren optimum çözümler aranmaktadır. Nispi temsil sisteminin yönetimde istikrarsızlık zaafı temsilde adaletten ödün veren alternatifleri, çoğunluk sisteminin temsilde adalet zaafı ise yönetimde istikrardan ödün veren alternatifleri gerektirmektedir. Uygulamada, ya sistem içi alternatifler ya da karma sistem alternatifleri ortaya çıkmıştır.

Seçim Sistemi Alternatifleri

Temsilde adaleti sağlaması gereken nispi temsilin bu işlevine aykırı sonuçlar veren mevcut düzenlemedeki çarpıklığın giderilmesi için; iki türlü nispi temsil sistemi ile milletvekillerinin bir kısmının yüzde üç genel barajıyla seçileceği birinci turda temsilde adalet ile parti tercihleri ön plana çıkarılabilir. Diğer taraftan, milletvekillerinin diğer kısmının yüzde on genel barajıyla seçileceği ikinci turda ise yönetimde istikrarın korunması için oy birleştirmesi ile koalisyon ittifakı teşvik edilerek uzlaşma ön plana çıkarılabilir. Bu yaklaşım çerçevesinde geliştirilecek iki

(Mayıs 2010)

turlu nispi temsil sistemi; hem temsilde adalet hem de yönetimde istikrar için optimum çözüm arayışını kolaylaştırabilir.

Ülke ve il seçim çevreli nispi temsil sisteminde; 100 milletvekilinin barajsız seçileceği ülke seçim çevresinde temsilde adalet ile parti tercihleri esas alınırken, 450 milletvekilinin yüzde on barajıyla seçileceği il seçim çevrelerinde ise yönetimde istikrarın korunması için oy birleştirmesi ile koalisyon ittifakı teşvik edilerek uzlaşma ön plana çıkarılabilir.

Karma seçim sistemi alternatifinde ise; nispi temsil sistemi ile seçim yapılan çevrelerin tümünde geçerli oyların yüzde üçünü geçen partilerin milletvekili çıkarması temsilde adaletin, çoğunluk sistemi ile seçim yapılan bölgelerde birinci turda salt çoğunluk sağlanamazsa geçerli oyların yüzde onunu geçmeyen partilerin ikinci tura katılamaması ise yönetimde istikrarın sağlanmasını kolaylaştırabilir.

Diğer taraftan, belediye başkanının çoğunluk sistemi ile çok düşük oy oranıyla seçilmesi halinde ortaya çıkan meşruiyet sorununun aşılması için iki turlu çoğunluk sistemi önerilmiştir. Birinci turda salt çoğunluk sağlanamazsa; en çok oy alan iki aday için oylamanın yapılacağı ikinci tur meşruiyet sorununun uzlaşmayla

aşılmasını sağlayacaktır. Böylelikle, yerel siyasetin demokratikleşmesi için ortak paydaların geliştirilmesinde uzlaşmanın ön plana çıkarılması kolaylaşacaktır.

Oy Birleştirmesi ile Seçim Öncesi Koalisyon İttifakının Teşviki

Uygulamada temsilde adalet ve yönetimde istikrar arasında tam dengeyi sağlayacak tek yol yoktur. Tam dengenin sağlanabileceği iddiası bile bu ilkelerden eşit düzeyde de olsa ödün verilmesi anlamına gelir. Bu denge ne pahasına olursa olsun toplumdaki çoğulculuğun birebir mecliste temsil edilmesi ile sağlanamayacağına göre, çözüm partiler arası işbirliğinin geliştirilmesinden geçmektedir. Ancak bu işbirliğinin salt meclise girmenin aracı olmasının ötesinde, yöneten katılımcı demokrasinin geliştirilmesi için seçim öncesi koalisyon ittifakı ile uzlaşmayı esas alması gerekir.

İki turlu nispi temsil sisteminin veya karma seçim sisteminin işlevine uygun bir şekilde oy birleştirmesi ile koalisyon ittifakı teşvik edilerek, temsilde adaletle birlikte yönetimde istikrarın çoğulcu demokratik katılımı geliştirilmesi öngörülmüştür.

Değişiklik Önerilerinde Esas Alınan Konular ve İlgili Maddeler

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda Değişiklik Önerisi Konuları	
Değişiklik Önerisinde Esas Alınan Konular	İlgili Maddeler
Parti İçi Seçimlere Üyelerin Katılımının Geliştirilmesi	6, 10, 12, 14, 19, 20, 21, 37, 39, 40, 41, 42, 46, 48, 49, 50, 51, 52
Toplumun Tüm Kesimlerine ve Cinsiyete Göre Temsilde Adaletin Sağlanması	7, 14, 19, 20, 21, 37, 46, 48, 51, Ek Madde 1
Parti İçi Karar, Faaliyetler ve Değerlendirmelere Üyelerin Katılımının Geliştirilmesi	19, 20, 109, 110
Parti Disiplininde Parti İçi Demokrasinin Esas Alınması	53, 55, 57, 59
Parti Teşkilatında Katılımcı Kurumsal Yapılanmanın Geliştirilmesi	14, 19, 20, 21, 40, 46, Ek Madde 1
Sivil Toplumda Özgürlükçü-Çoğulcu Katılımın Geliştirilmesi	3, 19, 20, 43, 81, 89
Partiler Arası İttifakın Önündeki Engellerin Kaldırılması	90
Demokratik Devlet ve Ülke Bütünlüğünün Parti Programlarının Ortak Paydası Olması	3, 4, 78, 81, 84, 89, 96
Şiddeti Teşvik Eden Partilerin Dışında Parti Kapatmanın Kaldırılması	78, 101

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda Değişiklik Önerisi Maddeleri		
Değişiklik Önerilen Maddelerin Başlıkları	Madde	Sayfa
Tanım	3	14
Siyasi Partilerin Vazgeçilmezliği ve Niteliği	4	14
Üye Olma ve Üyelikten Çekilme Hakkı	6	14
Siyasi Partilerin Teşkilatı	7	15
Siyasi Parti Sicili	10	15
Üyeliğe Kabul Şartları	12	16
Büyük Kongre	14	17
İl Teşkilatı	19	19
İlçe Teşkilatı	20	20
Seçimlerin Yapılması	21	21
Parti Adaylarının Tespiti	37	23
Adayların Tespitinde Uygulanacak Hükümler	39	24
Siyasi Partilerde Aday Adaylığı ve Merkez Adaylığı	40	24
Kurulların Oluşumu	41	26
Parti Seçmen Listesi	42	26
Önseçimde Propaganda ile İlgili Hükümler	43	27
Oy Pusulası	46	28
Son İşlemler	48	29
Önseçim Evrakının Saklanması	49	29
İtiraz Hakkı	50	29
Önseçim Tutanağı ve Tutanağın İptali	51	30
Mahalli Seçimler Yoklaması	52	31
Disiplin Suçları ve Cezaları	53	31
Disiplin Kurullarının Çalışması	55	32
Disiplin Cezalarına İtiraz	57	32
Disiplin Konusunda Tedbir Kararı	59	33
Demokratik Devlet Düzeninin Korunması ile İlgili Yasaklar	78	33
Azınlık Yaratılmasının Önlenmesi	81	34
Atatürk İlke ve İnkılaplarının Korunması	84	34
Diyanet İşleri Başkanlığının Yerinin Korunması	89	35
Tüzük ve Programlar ile Parti Faaliyetlerine İlişkin Sınırlamalar	90	36
Kullanılmayacak Parti Adları ve İşaretleri	96	36
Anayasada Yasaklara Aykırılık Halinde Partilerin Kapatılması	101	36

(Mayıs 2010)

Kapanma Kararı	109	37
Kapanan Siyasi Partilerin Malları	110	38
Devletçe Yardım	Ek Md.1	38

Seçim Kanunlarında Değişiklik Önerileri Konuları		
Değişiklik Önerisinde Esas Alınan Konular	İlgili Kanunlar	İlgili Maddeler
Seçmen Tercihi ile Mecliste Temsilinin Önündeki Engellerin Kaldırılması	298 Sayılı Kanun	2, 33, 52, 61
	2839 Sayılı Kanun	4, 5, 20, 33
	2972 Sayılı Kanun	2, 10, 23
Seçim Esasları ve Adaylık	298 Sayılı Kanun	2
	2839 Sayılı Kanun	20
	2972 Sayılı Kanun	10, 23
Seçim Çevresi	2839 Sayılı Kanun	4, 5
Baraj Uygulaması	2839 Sayılı Kanun	33
	2972 Sayılı Kanun	2, 23
Temsilde Adalete ile Çoğulcu Temsilin İktidara Katılımının Geliştirilmesi	2839 Sayılı Kanun	2, 4, 5, 16, 33, 34
	2972 Sayılı Kanun	2, 22
Seçim Sistemi Alternatifleri	2839 Sayılı Kanun	2, 4, 5, 16, 33, 34
	2972 Sayılı Kanun	2, 22
Oy Birleştirmesi ile Seçim Öncesi Koalisyon İttifakının Teşviki	2839 Sayılı Kanun	34

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'da Değişiklik Önerisi Maddeleri		
Değişiklik Önerilen Maddelerin Başlıkları	Madde	Sayfa
Seçim Esasları	2	40
Seçmen Kütüğü Düzenlenmesi	33	40
Radyo ve Televizyonla Propaganda	52	41
Başka Yerlere Asma, Kamuoyu Yoklamaları ve Hediye Dağıtma Yasağı	61	42

2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nda Değişiklik Önerisi Maddeleri		
Değişiklik Önerilen Maddelerin Başlıkları	Madde	Sayfa
Seçim Sistemi ve Usulü	2	44, 44, 44
Seçim Çevreleri ve Çıkaracağı Milletvekili Sayısı	4	45, 46, 47
Seçim Çevreleri ve Çıkaracağı Milletvekili Sayısının İlanı	5	48, 49, 49
Siyasi Partilerin Adayları ve Bağımsız Adaylar	16	49, 50
Siyasi Partilerin Aday Listelerini Vermeleri	20	50
Genel Baraj ve Hesaplanması	33	51, 51, 52
Bir Seçim Çevresinde Siyasi Partilerin ve Bağımsız Adayların Elde Edecekleri Milletvekili Sayısı Hesabı	34	53, 54, 55

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'da Değişiklik Önerisi Maddeleri		
Değişiklik Önerilen Maddelerin Başlıkları	Madde	Sayfa
Seçim Sistemi ve Usulü	2	57
Adaylık	10	57
Belediye Başkanlıklarına Seçilenlerin Tespiti	22	59
İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi Üyeliklerine Seçilenlerin Tespiti	23	59

(Mayıs 2010)

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nda Değişiklik Önerisi

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>TANIM: Madde 3 - Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlara uygun olarak; milletvekili ve mahalli idareler seçimleri yoluyla, tüzük ve programlarında belirlenen görüşleri doğrultusunda çalışmaları ve açık propagandaları ile milli iradenin oluşmasını sağlayarak demokratik bir Devlet ve toplum düzeni içinde ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması amacını güden ve ülke çapında faaliyet göstermek üzere teşkilatlanmış tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardır.</p>	<p>TANIM: Madde 3 - Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlara uygun olarak; milletvekili ve mahalli idareler seçimleri yoluyla, tüzük ve programlarında belirlenen görüşleri doğrultusunda çalışmaları ve açık propagandaları ile özgürlükçü ve çoğulcu bir anlayışla uzlaşma ve dayanışma içinde milli iradeyi belirleme, yönetme, değerlendirme aşamalarına en geniş demokratik katılımı sağlamak için ülke çapında faaliyet göstermek üzere teşkilatlanmış tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardır.</p>
Madde Gereğesi	
<p>TANIM: Madde 3 - Millî iradenin oluşumunu siyasi partilerin, hatta hükümeti kuran siyasi partinin tekeline bırakan, çoğunluk baskısını meşrulaştıran bir anlayış demokratikleşme önündeki en büyük engeldir. Demokrasiyi temsile indirgeyen bu dar yaklaşım, temsilde adaletin sağlanmadığı dikkate alınırsa kendi içinde bile tutarlı değildir.</p> <p>Demokratikleşme için özgürlükçü-çoğulculuk kadar tabanının demokratik katılımı da esas alınmalıdır. Bu bağlamda, millî iradeyi (veya siyasi iradeyi ya da kamu iradesini) belirleme, yönetme ve değerlendirme aşamalarında siyasi partiler aktif yurttaşlık ile örgütlü demokratik katılımı yaygınlaştırmalı, ortak akıl ile uzlaşma ve dayanışmayı ön plana çıkarmalıdır.</p> <p>Diğer taraftan, "ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması amacı" düzenlemesi, siyasi partilerin programını ilgilendiren bir husus olup, kanunla düzenlenmesi hukuki bir yaklaşım değildir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>SİYASİ PARTİLERİN VAZGEÇİLMEZLİĞİ VE NİTELİĞİ: Madde 4 - Siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı olarak çalışırlar. Siyasi partilerin kuruluşu, organlarının seçimi, işleyişi, faaliyetleri ve kararları Anayasada nitelikleri belirtilen demokrasi esaslarına aykırı olamaz.</p>	<p>SİYASİ PARTİLERİN VAZGEÇİLMEZLİĞİ VE NİTELİĞİ: Madde 4 - Siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır. Siyasi partilerin kuruluşu, organlarının seçimi, işleyişi, faaliyetleri ve kararları Anayasada nitelikleri belirtilen demokrasi esaslarına aykırı olamaz.</p>
Madde Gereğesi	
<p>SİYASİ PARTİLERİN VAZGEÇİLMEZLİĞİ VE NİTELİĞİ Madde 4 - Bu Kanunun 90 ıncı maddesindeki "Siyasi partilerin tüzük, program ve faaliyetleri Anayasa ve bu Kanun hükümlerine aykırı olamaz" hükmü gereğince, Atatürk ilke ve inkılaplarının korunması Anayasa'da yer aldığı halde, bu maddede bir adım daha ileri götürülerek siyasi partilerin niteliği bağlamında "bağlı olarak çalışırlar" ifadesinin kullanılması, siyasi partilerin programını ilgilendiren bir husus olup, kanunla düzenlenmesi hukuki bir yaklaşım değildir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>ÜYE OLMA VE ÜYELİKTEN ÇEKİLME HAKKI: Madde 6 - Her Türk vatandaşı, kanunda ve parti tüzüğünde gösterilen şartlara ve usullere göre siyasi partilere üye olma ve dilediği anda üyelikten çekilme hakkına sahiptir. Kimse, aynı zamanda birden fazla siyasi partinin üyesi olamaz, aksi halde üyelik sıfatı bu siyasi partilerin hepsinde birden sona ermiş sayılır. Kimse, bir partinin birden fazla teşkilat birimine</p>	<p>ÜYE OLMA VE ÜYELİKTEN ÇEKİLME HAKKI: Madde 6 - Her Türk vatandaşı, kanunda ve parti tüzüğünde gösterilen şartlara ve usullere göre siyasi partilere üye olma ve dilediği anda üyelikten çekilme hakkına sahiptir. Kimse, aynı zamanda birden fazla siyasi partinin üyesi olamaz, aksi halde son kayıt tarihinden önce yapılmış olan üyelik kayıtları geçersizdir. Kimse, bir partinin birden fazla teşkilat birimine</p>

(Mayıs 2010)

üye kaydolamaz, aksi halde son kayıt tarihinden önce yapılmış olan üyelik kayıtları geçersizdir.	üye kaydolamaz, aksi halde son kayıt tarihinden önce yapılmış olan üyelik kayıtları geçersizdir.
Madde Gerekçesi	
<p>ÜYE OLMA VE ÜYELİKTEN ÇEKİLME HAKKI: Madde 6 – Aynı zamanda birden fazla siyasi partinin üyesi olduğu tespit edilen kimse ile bir siyasi partinin birden fazla teşkilat birimine üye olduğu tespit edilen kimse arasında farklı uygulama yapılmaması gerekir. Her iki durumda da son üyelik hakkı korunarak önce yapılmış olan üyelik kayıtlarının geçersiz kabul edilmesi daha adil bir yaklaşım olacaktır.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>SİYASİ PARTİLERİN TEŞKİLATI: Madde 7 - (Değişik madde: 21/05/1987 - 3370/1 md.) Siyasi partilerin teşkilatı; merkez organları ile il, ilçe ve belde teşkilatlarından; Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu ile il genel meclisi ve belediye meclisi gruplarından ibarettir. (Ek cümle: 12/08/1999 - 4445/3 md.) Siyasi partilerin tüzüklerinde ayrıca kadın kolu, gençlik kolu ve benzeri yan kuruluşlarla, yabancı ülkelerde yurtdışı temsilciliği kurulması öngörülebilir. Belde teşkilatı il ve ilçe merkezleri dışında belediye teşkilatı olan yerlerde kurulur. Belde teşkilatları ilçe başkanlığına bağlıdır. Bu teşkilatların seçim tarzı, kuruluş ve faaliyet şekil ve şartları, üye sayısı, il ve ilçe teşkilatlarıyla münasebetleri siyasi partilerin tüzüklerinde gösterilir. Şu kadar ki, belde teşkilatının üye sayısı üçten az olamaz. (Beşinci fıkra mülga 12/08/1999 - 4445/3 md.)</p>	<p>SİYASİ PARTİLERİN TEŞKİLATI: Madde 7 - (Değişik madde: 21/05/1987 - 3370/1 md.) Siyasi partilerin teşkilatı; merkez organları ile il, ilçe ve belde teşkilatlarından; Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu ile il genel meclisi ve belediye meclisi gruplarından ibarettir. Siyasi partilerin her derecedeki teşkilatı ile grupları; toplumun tüm kesimlerine ve cinsiyete göre temsilde adalet ile demokratik katılımın geliştirilmesi esas alınarak, bu Kanunun 21, 37, 40, 46, 48 ve 51 inci maddelerinin hükümlerine uygun olarak oluşturulur. (Ek cümle: 12/08/1999 - 4445/3 md.) Siyasi partilerin tüzüklerinde ayrıca kadın kolu, gençlik kolu ve benzeri yan kuruluşlarla, yabancı ülkelerde yurtdışı temsilciliği kurulması öngörülebilir. Belde teşkilatı il ve ilçe merkezleri dışında belediye teşkilatı olan yerlerde kurulur. Belde teşkilatları ilçe başkanlığına bağlıdır. Bu teşkilatların seçim tarzı, kuruluş ve faaliyet şekil ve şartları, üye sayısı, il ve ilçe teşkilatlarıyla münasebetleri siyasi partilerin tüzüklerinde gösterilir. Şu kadar ki, belde teşkilatının üye sayısı üçten az olamaz. (Beşinci fıkra mülga 12/08/1999 - 4445/3 md.)</p>
Madde Gerekçesi	
<p>SİYASİ PARTİLERİN TEŞKİLATI: Madde 7 - “Demokratikleşme İçin Ortak Paydalar” oluşturulması için; öncelikle siyasi partilerin her derecedeki teşkilatı ile gruplarının belirlenmesinde; toplumun tüm kesimlerine ve cinsiyete göre temsilde adalet ile demokratik katılımın geliştirilmesinin esas alınması gerekir. Bu esaslar doğrultusunda parti içi demokrasinin geliştirilmesi için; bu Kanunun 21, 37, 40, 46, 48 ve 51 inci maddelerinde gerekli düzenlemeler önerilmiştir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>SİYASİ PARTİ SİCİLİ: Madde 10 - Cumhuriyet Başsavcılığınca her siyasi parti için bir sicil dosyası tutulur. Bu sicil dosyasında: a) Kuruluş bildirisi ve ekleri; b) (Değişik bent: 21/05/1987 - 3370/2 md.) Merkez organları ile, teşkilat kurdukları il, ilçe ve beldeleri, bunların organlarında görev alanların adlarını, soyadlarını, doğum yer ve tarihlerini, meslek veya sanatlarını ve ikametgahlarını gösterir onaylı listeleri, c) Partinin faaliyetlerini düzenleyen her türlü yönetmelikler ve diğer yayınları, d) Partiye kayıtlı üyelerin, ilçelere göre (b)</p>	<p>SİYASİ PARTİ SİCİLİ: Madde 10 - Cumhuriyet Başsavcılığınca her siyasi parti için bir sicil dosyası tutulur. Bu sicil dosyasında: a) Kuruluş bildirisi ve ekleri; b) (Değişik bent: 21/05/1987 - 3370/2 md.) Merkez organları ile, teşkilat kurdukları il, ilçe ve beldeleri, bunların organlarında görev alanların adlarını, soyadlarını, doğum yer ve tarihlerini, meslek veya sanatlarını ve ikametgahlarını gösterir onaylı listeleri, c) Partinin faaliyetlerini düzenleyen her türlü yönetmelikler ve diğer yayınları, d) Partiye kayıtlı üyelerin, ilçelere göre (b)</p>

(Mayıs 2010)

<p>bendindeki bilgileri içeren listeleri, bulunur.</p> <p>Cumhuriyet Başsavcılığınca istenilen sicil ile ilgili diğer bilgi ve belgeler de bu dosyaya konulur.</p> <p>Siyasi partiler, (b) ve (c) bentlerindeki bilgi ve belgeler ile bunlarda ve parti tüzük ve programlarında yapılan değişiklikleri, yayın veya değişiklik tarihinden itibaren onbeş gün içinde; (d) bendindeki listeler ile bunlarla ilgili değişiklikleri ise, altı ayda bir Cumhuriyet Başsavcılığına gönderirler.</p> <p>Siyasi partilerin kapatılmaları veya kapanmaları sicillerine işlenir.</p> <p>Bu sicil herkese açıktır. Soruşturma ile ilgili bilgilerin gizliliğine ilişkin hükümler saklıdır.</p> <p>(Ek fıkra: 31/03/1988 - 3420/2. md.) Siyasi Partilerin bu Kanuna göre yapacakları kongre delege seçimlerinde ve ön seçimlerde (b) ve (d) bentleri gereğince Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmiş üye listeleri esas alınır.</p> <p>(Ek fıkra: 31/03/1988 - 3420/2. md.)</p> <p>Cumhuriyet Başsavcılığı, üye listelerinin düzenlenmesi, yazımı, bunların ilçe seçim kurullarına gönderilmesi ve buna ait işlerde 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 31 inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki esaslar dairesinde personel görevlendirebileceği gibi, bu işlerin yürütülmesinde kamu kurum ve kuruluşlarına ait teknik araçlardan da yararlanabilir.</p> <p>Görevlendirileceklere 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 182 nci maddesine göre ücret ödenir. Bu ücretler ile hizmetin ifası için gerekli ödenek Genel Bütçeden ödenir.</p>	<p>bendindeki bilgileri içeren listeleri, bulunur.</p> <p>Cumhuriyet Başsavcılığınca istenilen sicil ile ilgili diğer bilgi ve belgeler de bu dosyaya konulur.</p> <p>Siyasi partiler, (b) ve (c) bentlerindeki bilgi ve belgeler ile bunlarda ve parti tüzük ve programlarında yapılan değişiklikleri, yayın veya değişiklik tarihinden itibaren onbeş gün içinde gönderirler. Diğer taraftan, (d) bendindeki listeler ile bunlarla ilgili değişiklikler ise, bu Kanunun 39 uncu maddesine göre düzenlenen kayıtlar esas alınarak Yüksek Seçim Kurulu tarafından, altı ayda bir Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir.</p> <p>Siyasi partilerin kapatılmaları veya kapanmaları sicillerine işlenir.</p> <p>Bu sicil herkese açıktır. Soruşturma ile ilgili bilgilerin gizliliğine ilişkin hükümler saklıdır.</p> <p>(Ek fıkra: 31/03/1988 - 3420/2. md.) Siyasi Partilerin bu Kanuna göre yapacakları kongre delege seçimlerinde ve ön seçimlerde (b) ve (d) bentleri gereğince Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmiş üye listeleri esas alınır.</p>
---	---

Madde Gerekçesi**SİYASİ PARTİ SİCİLİ:**

Madde 10 – Parti içi demokrasi gereği olarak, (delegeye delege seçtirmek veya delegeye aday seçtirmek yerine) parti üyelerinin tüm delegeleri seçmesi ile parti adaylarının ön seçiminde belirleyici olması için, öncelikle parti seçmen listelerinden kaynaklanan sorunların ortadan kaldırılması gerekir. En etkili çözüm, Bu Kanunun 42 nci maddesine göre parti seçmenlerinin belirlenmesinde esas alınan bu maddenin (d) bendindeki listelerin, 298 sayılı Kanun’un 33 üncü maddesindeki esaslar dairesinde düzenlenen seçmen kütüğü veritabanına göre, bu Kanunun 39 uncu maddesi gereğince siyasi partiler seçmen kütüğü programı kurulması ile sağlanabilir. Programda kayıtların T.C. kimlik numarası ile yapılması sonucunda; bir kimsenin birden fazla siyasi parti veya aynı partinin birden fazla teşkilat birimine üyelik kaydı yapılamayacağından, üye kayıtlarından kaynaklanan sorunlar sistem gereği ortadan kalkacaktır.

Diğer taraftan, Cumhuriyet Başsavcılığı, üye listelerinin düzenlenmesi, yazımı, bunların ilçe seçim kurullarına gönderilmesi ve buna ait işler başta olmak üzere, kurumların aynı veritabanını kullanması sonucu işlem tekrarları ortadan kalkacağı için kaynak tasarrufu da sağlanacaktır.

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>ÜYELİĞE KABUL ŞARTLARI:</p> <p>Madde 12 - Siyasi parti üyesi olmaya kanuna göre engel hali bulunmayanların, üyeliğe kabul şartları parti tüzüklerinde gösterilir. Tüzükte üyelik için başvuranlar arasında dil, ırk, cinsiyet, din, mezhep, aile, zümre sınıf ve meslek farkı gözetilen hükümler bulunamaz.</p> <p>Siyasi partiler üye olma istemlerini sebep göstermeksizin de reddedebilirler. Ancak, üyeliğe</p>	<p>ÜYELİĞE KABUL ŞARTLARI:</p> <p>Madde 12 - Siyasi parti üyesi olmaya kanuna göre engel hali bulunmayanların, üyeliğe kabul şartları parti tüzüklerinde gösterilir. Tüzükte üyelik için başvuranlar arasında dil, ırk, cinsiyet, din, mezhep, aile, zümre sınıf ve meslek farkı gözetilen hükümler bulunamaz.</p> <p>Siyasi partiler ilçe yönetim kurulları, üyelik başvurusunu en geç onbeş gün içinde karara</p>

(Mayıs 2010)

kaydını isteyen, istemini reddeden teşkilatın bir üst kademesine, parti tüzüğünde gösterilen şekilde itiraz hakkı vardır. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.	bağlar, üyeliğe kabul edilenleri ve kabul edilmeyenleri gerekçeleri ile birlikte karar tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde yetkili ilçe seçim kuruluna gönderirler. Üyeliğe kabul edilmeyenlerin yetkili ilçe seçim kuruluna itiraz hakkı vardır. İtiraz üzerine verilen karar kesindir.
Madde Gerekçesi	
<p>ÜYELİĞE KABUL ŞARTLARI: Madde 12 - Siyasi partilerde üyelik kaydı isteyen, isteminin reddine karşı itirazın teşkilatın bir üst kademesine yapılması yerine, yetkili ilçe seçim kuruluna yapılması ve verilen kararların kesin olması, üyelik hakları ihlallerinin önlenmesinde daha etkili olacaktır.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>BÜYÜK KONGRE: Madde 14 - Siyasi partinin en yüksek organı büyük kongredir. Büyük kongre, seçilmiş üyeler ile tabii üyelerden oluşur. Seçilmiş üyeler, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının iki katından fazla olmamak kaydıyla, parti tüzüğünde gösterilen şekilde ve sayıda il kongrelerince seçilen delegelerdir. Tabii üyeler; parti genel başkanı, merkez karar ve yönetim kurulu ile merkez disiplin kurulu üyeleri ve partinin üyesi olan bakanlar ve milletvekilleridir. Tasıdıkları sıfat dolayısıyla büyük kongre üyesi olan kimseler, ayrıca il kongrelerince delege olarak seçilemezler. Parti genel başkanını, partinin merkez karar ve yönetim kurulu ile merkez disiplin kurulu üyelerini gizli oyla seçmek; partinin tüzük ve programında değişiklik yapmak; partinin gelir - gider kesinhesabını kabul ve merkez karar ve yönetim kurulunu ibra etmek veya kesinhesabı reddetmek; kanunlar, parti tüzük ve parti programı çerçevesinde toplumu ve Devleti ilgilendiren konularla kamu faaliyetleri ve parti politikası hakkında genel nitelikte olmak şartıyla temenni kararları veya bağlayıcı kararlar almak; kanunun veya parti tüzüğünün gösterdiği sair hususları karara bağlamak; partinin kapanmasına veya başka bir partiyle birleşmesine ve böylece hukuki varlığı sona erecek partinin mallarının tasfiye veya intikal şekline dair kararlar vermek, büyük kongrenin yetkilerindedir. (Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/3 md.) Büyük kongre parti tüzüğünün göstereceği süreler içerisinde toplanır. Bu süre iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz. Olağanüstü toplantılar, genel başkanın veya merkez karar ve yönetim kurulunun lüzum göstermesi veya büyük kongre üyelerinin en az beşte birinin yazılı istemi üzerine yapılır. (Değişik fıkra: 21/05/1987 - 3370/4 md.) Parti kurucuları seçilmiş delegelerin %15'inden fazla olmamak kaydıyla, parti üyelikleri devam ettiği müddetçe, ilk büyük kongre dahil büyük kongrenin tabii üyesidirler. Parti kurucuları seçilmiş delegenin %15'inden fazla ise tabii delegelerin kurucular arasından nasıl seçileceği siyasi partilerin tüzüklerinde gösterilir. Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzelkişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde</p>	<p>BÜYÜK KONGRE: Madde 14 - Siyasi partinin en yüksek organı büyük kongredir. Büyük kongre, seçilmiş üyeler ile tabii üyelerden oluşur. Seçilmiş üyeler, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının iki katından fazla olmamak kaydıyla, illerde genel seçimler için kabul edilen seçim çevresine göre partinin son genel seçimde aldığı oy miktarı, seçime katılmamış partilerde ise üye sayısına göre, bu Kanunun 40, 46 ve 51 inci maddelerindeki hükümler esas alınarak, bu Kanunun 10 uncu maddesinde gösterilen siyasi partiler sicilinde kayıtlı ilgili parti üyelerinin seçtikleri delegelerdir. Tabii üyeler; parti genel başkanı, merkez karar ve yönetim kurulu ile merkez disiplin kurulu üyeleri ve partinin üyesi olan bakanlar ve milletvekilleridir. Büyük kongre tabii üyeleri, ayrıca delege olarak seçilemezler. Parti genel başkanını, partinin merkez karar ve yönetim kurulu ile merkez disiplin kurulu üyelerini ve 50 milletvekili adayı ile bu adayların seçim çevrelerini bu Kanunun 21, 40 ve 46 ncı maddelerine göre belirlemek; partinin tüzük ve programında değişiklik yapmak; partinin gelir - gider kesinhesabını kabul ve merkez karar ve yönetim kurulunu ibra etmek veya kesinhesabı reddetmek; kanunlar, parti tüzük ve parti programı çerçevesinde toplumu ve Devleti ilgilendiren konularla kamu faaliyetleri ve parti politikası hakkında genel nitelikte olmak şartıyla temenni kararları veya bağlayıcı kararlar almak; kanunun veya parti tüzüğünün gösterdiği sair hususları karara bağlamak; partinin kapanmasına veya başka bir partiyle birleşmesine ve böylece hukuki varlığı sona erecek partinin mallarının tasfiye veya intikal şekline dair kararlar vermek, büyük kongrenin yetkilerindedir. (Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/3 md.) Büyük kongre parti tüzüğünün göstereceği süreler içerisinde toplanır. Bu süre iki yıldan az üç yıldan fazla olamaz. Olağanüstü toplantılar, genel başkanın veya merkez karar ve yönetim kurulunun lüzum göstermesi veya büyük kongre üyelerinin en az beşte birinin yazılı istemi üzerine yapılır. (Değişik fıkra: 21/05/1987 - 3370/4 md.) Parti kurucuları seçilmiş delegelerin %15'inden fazla</p>

(Mayıs 2010)

toplamak zorundadırlar.

Büyük kongre ilk toplantısını yapıncaya kadar, bu kongrenin yetkilerini kurucular kurulu kullanır. Partinin genel başkanı ile yaş kaydı aranmaksızın kuruculuk şartlarını haiz merkez karar ve yönetim kurulu ile merkez disiplin kurulu üyeleri ve milletvekilleri, bu kurulun tabii üyeleridir.

Büyük kongrenin toplantı yeter sayısı, büyük kongre üye tamsayısının salt çoğunluğudur. İlk çağrı üzerine yapılan toplantıda toplantı yeter sayısı bulunamıyorsa, ikinci çağrı üzerine yapılacak toplantıda toplantı yeter sayısı aranmaz. Büyük kongrenin karar yeter sayısı, kanunda veya parti tüzüğünde daha büyük bir sayı gösterilmediği hallerde, hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğudur.

Parti tüzük ve programında değişiklik yapılmasına ilişkin olan veya parti politikasını ilgilendiren konularda karar alınmasına dair teklifleri karara bağlamak için, bunların **genel başkan, merkez karar ve yönetim kurulu veya** büyük kongre üyelerinin en az yirmide biri tarafından ileri sürülmüş olması gerekir. Kanunlar, parti tüzük ve parti programı çerçevesinde toplumu ve Devleti ilgilendiren konularla kamu faaliyetleri konularında karar alınmasına dair teklifleri karara bağlamak için bu tekliflerin büyük kongrede hazır bulunan üyelerin üçte biri tarafından yapılmış olması şarttır. Bu teklifler, büyük kongrece seçilecek bir komisyonda görüşüldükten sonra, komisyon raporuyla birlikte incelenir ve karara bağlanır.

olmamak kaydıyla, parti üyelikleri devam ettiği müddetçe, ilk büyük kongre dahil büyük kongrenin tabii üyesidirler. Parti kurucuları seçilmiş delegenin %15'inden fazla ise tabii delegelerin kurucular arasından nasıl seçileceği siyasi partilerin tüzüklerinde gösterilir. Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzelkişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadırlar.

Büyük kongre ilk toplantısını yapıncaya kadar, bu kongrenin yetkilerini kurucular kurulu kullanır. Partinin genel başkanı ile yaş kaydı aranmaksızın kuruculuk şartlarını haiz merkez karar ve yönetim kurulu ile merkez disiplin kurulu üyeleri ve milletvekilleri, bu kurulun tabii üyeleridir.

Büyük kongrenin toplantı yeter sayısı, büyük kongre üye tamsayısının salt çoğunluğudur. İlk çağrı üzerine yapılan toplantıda toplantı yeter sayısı bulunamıyorsa, ikinci çağrı üzerine yapılacak toplantıda toplantı yeter sayısı aranmaz. Büyük kongrenin karar yeter sayısı, kanunda veya parti tüzüğünde daha büyük bir sayı gösterilmediği hallerde, hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğudur.

Parti tüzük ve programında değişiklik yapılmasına ilişkin olan veya parti politikasını ilgilendiren konularda karar alınmasına dair teklifleri karara bağlamak için, bunların büyük kongre üyelerinin en az yirmide biri tarafından ileri sürülmüş olması **ve büyük kongre üye tamsayısının salt çoğunluğu ile karara bağlanması** gerekir. Kanunlar, parti tüzük ve parti programı çerçevesinde toplumu ve Devleti ilgilendiren konularla kamu faaliyetleri konularında karar alınmasına dair teklifleri karara bağlamak için bu tekliflerin büyük kongrede hazır bulunan üyelerin üçte biri tarafından yapılmış olması şarttır. Bu teklifler, büyük kongrece seçilecek bir komisyonda görüşüldükten sonra, komisyon raporuyla birlikte incelenir ve **büyük kongre üye tamsayısının salt çoğunluğu ile** karara bağlanır.

Madde Gereçesi

BÜYÜK KONGRE:

Madde 14 - Parti içi demokrasiye işlerlik kazandırılması doğrultusunda demokratik katılımın yaygınlaştırılması için, öncelikle parti delegelerinin ve parti adaylarının tespitinde parti üyelerinin belirleyici unsur olması özel önem taşımaktadır.

Mevcut delege sisteminden kaynaklanan sorunlar, üst organ delegelerinin alt organ delegelerince seçilmesinden kaynaklanmaktadır. Parti üyesine sen mahallenden ilçe kongresi üyesini seç ondan sonrasına kârışma diyen, delegeye delege seçtiren, demokratik katılımın tabana yayılmasını engelleyen yöntemler iptal edilmelidir. Siyasi partilerin demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsuru olabilmeleri öncelikle, büyük kongre delegesi dahil, her delegenin doğrudan parti üyeleri tarafından seçilmesinden geçer. Seçim güçlüğü mazeretinin arkasına saklanılamaz. Böylelikle partilerde delege oyunlarına zaman harcayanlar değil, aktif yurttaşlar olan parti üyelerinin belirleyici olmasının yolu açılmış olur.

Diğer taraftan, parti adaylarının doğrudan parti üyelerinin katılımı ile ön seçimle belirlenmesi esas alınmalıdır. Ancak, demokratik katılım yaygınlaştırılırken aynı zamanda demokratik katılıma derinlik kazandırılması için; millet, kamu ve parti yararına büyük önem taşıyan kişilerin, seçilmelerini kolaylaştırmak ve olabilecek en yaygın katılımı belirlemeleri arasında denge sağlamak amacıyla 50 milletvekili aday ile bu adayların seçim çevreleri büyük kongre tarafından belirlenebilir. Adayların seçimden çok önce belirlenmesi, aynı zamanda çalışmalarını parti içi mücadelede sarf etmeden, partinin seçim çalışmalarını geliştirmeye odaklanmalarını sağlayacaktır.

Parti tüzük ve programında değişiklik yapılması veya parti politikası, toplumu, devleti ve kamu faaliyetleri konularına dair tekliflerin getirilmesi özel şarta bağlanması, karar almanın da özel şarta bağlanmasını gerektirir. Bu dengenin kurulmaması; millet, kamu ve parti yararına büyük önem taşıyan herkesi ilgilendiren konuların basit çoğunluk baskısı ile yönlendirilmesine yol açmaktadır. Bu denge; hem uzlaşmanın ve dayanışmanın ön

plana çıkarılmasına hem de özgürlükçü-çoğulcu yapılanmaya sağlıklı ortam hazırlar.

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>İL TEŞKİLATI: Madde 19 - Siyasi partilerin il teşkilatı; il kongresi, il başkanı, il yönetim kurulu ve il disiplin kurulundan oluşur.</p> <p>İl kongresi, sayısı altıyüzden fazla olmamak üzere, parti tüzüğüne göre ilçe kongrelerince seçilen delegelerden oluşur. O ilin partili milletvekilleri ile yönetim ve disiplin kurulları başkan ve üyeleri, il kongresinin tabii üyeleridir. Geçici yönetim kurulu başkan ve üyeleri de kongreye katılma hakkına sahiptirler. Ancak geçici il yönetim kurulu başkanı ve üyelerinden delege sıfatı olmayanların kongrede oy kullanma hakları yoktur.</p> <p>(Değişik fıkra: 23/05/1987 - 3377/11 md.) İl kongresi, büyük kongrenin yapılmasına engel olmayacak şekilde parti tüzüğünde gösterilen süreler içinde toplanır.</p> <p>(Değişik fıkra: 21/05/1987 - 3370/6 md.) İl yönetim kurulu, parti tüzüğünün göstereceği sayıda üyeden oluşur. Bu sayı 7'den az olamaz.</p> <p>İl başkanı ile il yönetim kurulu il kongresince seçilir. İl başkanı ile yönetim kurulunun, seçim şekli ve merkez karar ve yönetim kurulunca hangi hallerde ve nasıl işten el çektirileceği ve geçici yönetim kurulunun nasıl oluşturulacağı parti tüzüğünde gösterilir. El çektirme kararı, 101 inci maddenin (d - 1) bendinde gösterilen haller dışında, yetkili kurulların üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ve gizli oyla alınır. İşten el çektirme kararının il yönetim kuruluna bildirilmesinden itibaren kırkbeş gün içinde il kongresi toplanarak yeni il yönetim kurulunu seçer. Bu süre içerisinde il kongresi için yeni delegeler seçilmiş değilse, kongre eski delegelerle toplanır.</p> <p>(Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/5 md.) İl başkanı en çok üç yıl için seçilir. (Mülga cümleler: 17/05/1990 - 3648/1 md.)</p> <p>İl teşkilatında bir il disiplin kurulu bulunur. İl disiplin kurulunun üye sayısı ve bu üyelerde aranacak nitelikler parti tüzüğünde belirtilir.</p> <p>Bu maddede yazılı kurulların; görev ve yetkileriyle yedek üyelerinin sayısı, nasıl seçileceği ve ne suretle göreve çağrılacağı parti tüzüğünde açıklanır.</p>	<p>İL TEŞKİLATI: Madde 19 - Siyasi partilerin il teşkilatı; il kongresi, il başkanı, il yönetim kurulu ve il disiplin kurulundan oluşur. Ayrıca, il kongresi kararı ile oluşturulan ihtisas komisyonları ve çalışma gruplarında; parti üyelerinin parti içi eğitimlerinin yanı sıra yerel yönetimler, muhtarlıklar, üniversite, kent konseyi, meslek kuruluşları, sendikalar ve sivil toplum örgütleri temsilcileri ile birlikte gönüllü aktif yurttaşlık faaliyetlerinde bulunmaları sağlanır. İhtisas komisyonları ve çalışma gruplarının görüş ve önerileri, il yönetim kuruluna sunulduğu tarihi takip eden ilk toplantının gündemine alınır. Diğer taraftan, ihtisas komisyonları ve çalışma gruplarının, sundukları öneriler doğrultusunda il yönetim kurullarında yapılan çalışmaları değerlendiren yıllık izleme ve değerlendirme raporları ibradan önce görüşülecek şekilde kongre gündeminde, faaliyet raporları ile birlikte görüşülmesi sağlanabilir.</p> <p>İl kongresi, sayısı altıyüzden fazla olmamak üzere, ilin merkez ilçe ve diğer ilçelerinde partinin son genel seçimde aldığı oy miktarı, seçime katılmamış partilerde ise üye sayısına göre, bu Kanunun 40, 46 ve 51 inci maddelerindeki hükümler esas alınarak, bu Kanunun 10 uncu maddesinde gösterilen siyasi partiler sicilinde kayıtlı ilgili parti üyelerinin seçtikleri delegelerdir. O ilin partili milletvekilleri ile yönetim ve disiplin kurulları başkan ve üyeleri, il kongresinin tabii üyeleridir. İl kongresi tabii üyeleri, ayrıca delege olarak seçilemezler.</p> <p>(Değişik fıkra: 23/05/1987 - 3377/11 md.) İl kongresi, büyük kongrenin yapılmasına engel olmayacak şekilde parti tüzüğünde gösterilen süreler içinde toplanır.</p> <p>(Değişik fıkra: 21/05/1987 - 3370/6 md.) İl yönetim kurulu, parti tüzüğünün göstereceği sayıda üyeden oluşur. Bu sayı 7'den az olamaz.</p> <p>İl başkanı ile il yönetim kurulu ve il disiplin kurulu gizli oyla bu Kanunun 40 ncı ve 46 ncı ile 21 inci maddelerine göre il kongresince seçilir. İl başkanı ile il yönetim kurulu üyeleri, il kongresinde ibra edilmemesi veya 298 sayılı Kanun'un 7 nci maddesine göre oy kullanamayacak ve 8 inci maddesine göre seçmen olamayacak şekilde yargı kararı dışında işten el çektirilemez.</p> <p>(Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/5 md.) İl teşkilatı en çok üç yıl için seçilir. (Mülga cümleler: 17/05/1990 - 3648/1 md.)</p> <p>İl teşkilatında bir il disiplin kurulu bulunur. İl disiplin kurulunun üye sayısı ve bu üyelerde aranacak nitelikler parti tüzüğünde belirtilir.</p> <p>Bu maddede yazılı kurulların; görev ve yetkileriyle yedek üyelerinin sayısı, nasıl seçileceği ve ne suretle göreve çağrılacağı parti tüzüğünde</p>

(Mayıs 2010)

	açıklanır.
Madde Gerekçesi	
<p>İL TEŞKİLATI: Madde 19 – Demokratik katılım ile aktif yurttaşlık haklarının karar alma, uygulama, izleme, denetleme ve değerlendirme süreçlerine yaygınlaştırılması için ihtisas komisyonları ve çalışma gruplarının oluşturulması, aynı zamanda kongre çalışmalarına katılımcı bir yöntemle süreklilik kazandırılmasını sağlayacaktır.</p> <p>Delegelerin parti üyelerince seçilmesine ilişkin gerekçe, bu Kanunun 14 üncü maddenin değişiklik gerekçesinde açıklanmıştır.</p> <p>Parti teşkilatında görev almalarına engel teşkil edecek şekilde il kongresinde ibra edilmemesi veya 298 sayılı Kanun'un 7 nci ve 8 inci maddelerine göre yargı kararı olmadığı müddetçe, parti içi demokrasinin gereği olarak, parti teşkilatını kim seçiyorsa, sadece onların işten el çektirmesi, yetkiyi geri alma yetkisinin yetkiyi verene ait olması gerekir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>İLÇE TEŞKİLATI: Madde 20 - (Değişik fıkra: 31/03/1988 - 3420/3.md.) Siyasi partilerin ilçe teşkilatı, ilçe kongresi, ilçe başkanı, ilçe yönetim kurulu ve belde teşkilatından meydana gelir. Parti tüzüğünde ilçe disiplin kurulu teşkili de öngörülebilir. Bir ilçede teşkilatlanma, ilçe sınırları içerisindeki beldelerin en az yarısında teşkilat kurmayı gerektirir. Belde sayısı üç veya daha az ise beldenin sadece birinde teşkilat kurulmuş olması yeterlidir.</p> <p>(Değişik fıkra: 31/03/1988 - 3420/3.md.) İlçe kongresi, ilçe ve çevresindeki köy ve mahallelerde partinin son genel seçimde aldığı oy sayısına göre, seçime katılmamış partilerde ise üye sayısına göre, bu Kanunun 10 uncu maddesinde gösterilen siyasi partiler sicilinde kayıtlı ilgili parti üyelerinin seçtikleri, sayısı 400'ü aşmayan delegelerden oluşur. İlçe yönetim kurulu ve varsa ilçe disiplin kurulu başkan ve üyeleri ilçe kongresinin tabii üyeleridir. Geçici ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri de kongreye katılma hakkına sahiptir. Ancak geçici ilçe yönetim kurulu başkan ve üyelerinden delege sıfatı olmayanların kongrede oy kullanma hakkı yoktur.</p> <p>(Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/6 md.) Delege seçimleri; köy ve mahallelerde partinin bu yerlerde son genel seçimde aldığı oy miktarı, seçime katılmamış partilerde ise üye sayısı esas alınmak suretiyle bu yerlere verilecek kontenjanlara göre yapılır. Köy ve mahallelerdeki üye sayısı delege kontenjanı verilmesini gerektiren nispetin altında ise bu durumdaki köy ve mahallelerin diğer köy ve mahallelerle birleştirilerek delege seçilmesi mümkündür.</p> <p>Yapılan delege seçimleri bir tutanakla tespit edilerek, tutanak parti ilçe başkanlığına gönderilir.</p> <p>Parti tüzüğünde, münhasıran delege seçimi işlemlerini yürütmek üzere köy veya mahallelerdeki üyelerden birinin görevlendirilmesi öngörülebilir.</p> <p>Delege seçimiyle ilgili diğer hususlar parti tüzüğünde gösterilir.</p> <p>(Değişik fıkra: 23/05/1987 - 3377/12 md.) İlçe kongresi, il kongresinin yapılmasına engel olmayacak şekilde parti tüzüğünde gösterilen süreler içinde toplanır.</p> <p>(Değişik fıkra: 21/05/1987 - 3370/7 md.) İlçe</p>	<p>İLÇE TEŞKİLATI: Madde 20 - (Değişik fıkra: 31/03/1988 - 3420/3.md.) Siyasi partilerin ilçe teşkilatı, ilçe kongresi, ilçe başkanı, ilçe yönetim kurulu ve belde teşkilatından meydana gelir. Ayrıca, ilçe kongresi kararı ile oluşturulan ihtisas komisyonları ve çalışma gruplarında; parti üyelerinin parti içi eğitimlerinin yanı sıra yerel yönetimler, muhtarlıklar, üniversite, kent konseyi, meslek kuruluşları, sendikalar ve sivil toplum örgütleri temsilcileri ile birlikte gönüllü aktif yurttaşlık faaliyetlerinde bulunmaları sağlanır. İhtisas komisyonları ve çalışma gruplarının görüş ve önerileri, ilçe yönetim kuruluna sunulduğu tarihi takip eden ilk toplantının gündemine alınır. Diğer taraftan, ihtisas komisyonları ve çalışma gruplarının, sundukları öneriler doğrultusunda ilçe yönetim kurullarında yapılan çalışmalarını değerlendiren yıllık izleme ve değerlendirme raporları ibradan önce görüşülecek şekilde kongre gündeminde, faaliyet raporları ile birlikte görüşülmesi sağlanabilir. Bir ilçede teşkilatlanma, ilçe sınırları içerisindeki beldelerin en az yarısında teşkilat kurmayı gerektirir. Belde sayısı üç veya daha az ise beldenin sadece birinde teşkilat kurulmuş olması yeterlidir. Belde teşkilatı, ilçe teşkilatı ile ilgili hükümlere göre oluşturulur.</p> <p>(Değişik fıkra: 31/03/1988 - 3420/3.md.) (Değişik fıkra: 31/03/1988 - 3420/3.md.) İlçe kongresi, ilçe ve çevresindeki köy ve mahallelerde partinin son genel seçimde aldığı oy sayısına göre, seçime katılmamış partilerde ise üye sayısına göre, bu Kanunun 40, 46 ve 51 inci maddelerindeki hükümler esas alınarak, bu Kanunun 10 uncu maddesinde gösterilen siyasi partiler sicilinde kayıtlı ilgili parti üyelerinin seçtikleri, sayısı 400'ü aşmayan delegelerden oluşur. İlçe yönetim kurulu ve varsa ilçe disiplin kurulu başkan ve üyeleri ilçe kongresinin tabii üyeleridir. İlçe kongresi tabii üyeleri, ayrıca delege olarak seçilemezler.</p> <p>(Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/6 md.) Köy ve mahallelerdeki üye sayısı delege kontenjanı verilmesini gerektiren nispetin altında ise bu durumdaki köy ve mahallelerin diğer köy ve mahallelerle birleştirilerek delege seçilmesi mümkündür.</p>

(Mayıs 2010)

<p>yönetim kurulu, parti tüzüğüne göre gösterileceği sayıda üyeden oluşur. Bu sayı 5'ten az olamaz.</p> <p>İlçe başkanı ile ilçe yönetim kurulu ilçe kongresince seçilir. İlçe başkanı ile ilçe yönetim kurulunun; seçim şekli ve il yönetim kurulunca veya merkez karar ve yönetim kurulunca hangi hallerde ve nasıl işten el çektirileceği ve geçici yönetim kurulunun nasıl oluşturulacağı parti tüzüğünde gösterilir. El çekirme kararı 101 inci maddenin (d-1) bendinde gösterilen haller dışında yetkili kurulların üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ve gizli oyla alınır. İşten el çekirme kararının ilçe yönetim kuruluna bildirilmesinden itibaren otuz gün içinde ilçe kongresi toplanarak yeni ilçe yönetim kurulunu seçer. Bu süre içerisinde ilçe kongresi için yeni delegeler seçilmiş değilse, kongre eski delegelerle toplanır.</p> <p>(Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/6 md.) İlçe başkanı en çok üç yıl için seçilir. (Mülga cümleler:17/05/1990 - 3648/1 md.)</p> <p>Bu maddede yazılı kurulların görev ve yetkileri ile yedek üyelerinin sayısı ve ne suretle göreve çağrılacağı parti tüzüğünde gösterilir.</p> <p>Siyasi partilerin, illerin merkez ilçelerinde teşkilat kurmaları hususunda ilçe teşkilatına ilişkin hükümler uygulanır.</p>	<p>Yapılan delege seçimleri bir tutanakla tespit edilerek, tutanak parti ilçe başkanlığına gönderilir.</p> <p>Parti tüzüğünde, münhasıran delege seçimi işlemlerini yürütmek üzere köy veya mahallelerdeki üyelerden birinin görevlendirilmesi öngörülebilir.</p> <p>Delege seçimiyle ilgili diğer hususlar bu Kanunun 40, 46 ve 51 inci maddesi hükümleri esas alınarak parti tüzüğünde gösterilir.</p> <p>(Değişik fıkra: 23/05/1987 - 3377/12 md.) İlçe kongresi, il kongresinin yapılmasına engel olmayacak şekilde parti tüzüğünde gösterilen süreler içinde toplanır.</p> <p>(Değişik fıkra: 21/05/1987 - 3370/7 md.) İlçe yönetim kurulu, parti tüzüğünün göstereceği sayıda üyeden oluşur. Bu sayı 5'ten az olamaz.</p> <p>İlçe başkanı ile ilçe yönetim kurulu gizli oyla bu Kanunun 40 ncı ve 46 ncı ile 21 inci maddelerine göre ilçe kongresince seçilir. İlçe başkanı ile ilçe yönetim kurulunun seçim şekli parti tüzüğünde gösterilir. İlçe başkanı ile ilçe yönetim kurulu üyeleri, ilçe kongresinde ibra edilmemesi veya 298 sayılı Kanun'un 7 nci maddesine göre oy kullanamayacak ve 8 inci maddesine göre seçmen olamayacak şekilde yargı kararı dışında işten el çektirilemez.</p> <p>(Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/6 md.) İlçe teşkilatı en çok üç yıl için seçilir. (Mülga cümleler:17/05/1990 - 3648/1 md.)</p> <p>Bu maddede yazılı kurulların görev ve yetkileri ile yedek üyelerinin sayısı ve ne suretle göreve çağrılacağı parti tüzüğünde gösterilir.</p> <p>Siyasi partilerin, illerin merkez ilçelerinde teşkilat kurmaları hususunda ilçe teşkilatına ilişkin hükümler uygulanır.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>İLÇE TEŞKİLATI:</p> <p>Madde 20 - Bu maddeye ilişkin önerilen değişiklik gerekçesi, bu Kanunun 14 üncü ve 19 uncu maddesindeki değişiklik gerekçelerinde açıklanmıştır.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>SEÇİMLERİN YAPILMASI:</p> <p>Madde 21 - Siyasi partilerin genel merkez, il ve ilçe organları seçimleri ile il kongresi ve büyük kongre delegelerinin seçimleri, yargı gözetimi altında gizli oy ve açık tasnif esasına göre aşağıdaki şekilde yapılır.</p> <p>Seçim yapılacak büyük kongreyle il ve ilçe kongrelerinin toplantılarından en az onbeş gün önce, kongreye katılacak parti üyelerini belirleyen listeler, büyük kongreyle il kongreleri için Yüksek Seçim kurulunun önceden belirleyeceği seçim kurulu başkanına, ilçe kongreleri için o yer ilçe seçim kurulu başkanına ilçede birden fazla ilçe seçim kurulunun bulunması halinde birinci ilçe seçim kurulu başkanına iki nüsha olarak verilir. Ayrıca toplantının gündemi, yeri, günü, saati ile çoğunluk sağlanamadığı takdirde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususlar da bildirilir.</p> <p>Seçim kurulu başkanı, gerektiğinde ilgili kayıt ve belgeleri de getirtip incelemek suretiyle varsa noksanları tamamlattırdıktan sonra seçime</p>	<p>SEÇİMLERİN YAPILMASI:</p> <p>Madde 21 - Siyasi partilerin genel merkez, il ve ilçe organları seçimleri ile ilçe kongresi, il kongresi ve büyük kongre delegelerinin seçimleri, yargı gözetimi altında gizli oy ve açık tasnif esasına göre, bu Kanunun 40 ve 46 ncı maddesindeki hükümlere uygun olarak aşağıdaki şekilde yapılır.</p> <p>Seçim yapılacak büyük kongreyle il ve ilçe kongrelerinin toplantılarından en az onbeş gün önce, kongreye katılacak parti üyelerini belirleyen listeler, büyük kongreyle il kongreleri için Yüksek Seçim kurulunun önceden belirleyeceği seçim kurulu başkanına, ilçe kongreleri için o yer ilçe seçim kurulu başkanına ilçede birden fazla ilçe seçim kurulunun bulunması halinde birinci ilçe seçim kurulu başkanına iki nüsha olarak verilir. Ayrıca toplantının gündemi, yeri, günü, saati ile çoğunluk sağlanamadığı takdirde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususlar da bildirilir.</p> <p>Seçim kurulu başkanı, gerektiğinde ilgili kayıt ve</p>

(Mayıs 2010)

katılacakları belirleyen liste ile yukarıdaki fıkrada belirtilen diğer hususları onaylar. Onaylanan liste ile toplantıya ilişkin diğer hususlar kongrenin toplantı tarihinden yedi gün önce siyasi partinin ilgili teşkilatının bulunduğu binada asılmak suretiyle ilan edilir. İlan süresi üç gündür.

İlan süresi içinde, listeye yapılacak itirazlar hakim tarafından incelenir ve en geç iki gün içinde kesin olarak karara bağlanır. Bu suretle kesinleşen listeler ile toplantıya ilişkin diğer hususlar, hakim tarafından onaylanarak siyasi partinin ilgili teşkilatına gönderilir.

(Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/7 md.)

Kongrelerde yapılacak seçimler ilgili seçim kurulunun gözetimi ve denetiminde yapılır. Bu seçimlerin usul ve şekilleri ile seçimlerde kullanılacak oy pusulası ve listelerin tanzim tarzı **siyasi partilerin tüzük ve kongre yönetmelikleri ile düzenlenir.**

(Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/7 md.) Seçim kurulu başkanı, bir başkan ile iki üyeden oluşan yeteri kadar seçim sandık kurulu oluşturur. Sandık kurulu başkanı ile bir üyesi memurlar, diğer üyesi de aday olmayan parti üyeleri arasından seçilir. Ayrıca her sandık için aynı şekilde üçer yedek üye de belirlenir. Seçim sandık kurulu başkanının yokluğunda, kurula memur üye başkanlık eder.

Seçim sandık kurulu, kanunun ve parti tüzüğüne öngördüğü esaslara göre seçimlerin yürütülmesi, yönetimi ve oyların tasnifi ile görevli olup, bu görevleri seçim ve tasnif işleri bitinceye kadar aralıksız olarak devam eder.

(Değişik fıkra: 31/10/1990 - 3673/1 md.) Listede adı yazılı bulunmayanlar oy kullanamazlar. Oylar, oy verenin nüfus hüviyet cüzdanı veya resimli üyelik kimlik kartı veya kimlik tespiti amacıyla düzenlenmiş resmi belge ile ispat edilmesinden ve listedeki isminin karşısındaki yerin imzalanmasından sonra kullanılır. Oylar, oy verme sırasında sandık kurulu başkanınca verilen, seçim kurulu başkanınca mühürlenmiş ve adayları gösterir listelerin tüzük ve kongre yönetmeliklerinde gösterilen usule uygun bir şekilde işleme tabi tutularak sandığa atılması suretiyle kullanılır. Oy kullanma ve oyların muteberlik şekil ve şartları siyasi partilerin tüzük ve kongre yönetmelikleri ile düzenlenir.

Seçim süresinin sonunda seçim sonuçları tutanakla tespit edilip, seçim sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır. **Tutanakların bir örneği seçim yerinde asılmak suretiyle ilan edilir.**

Kullanılan oylar ve diğer belgeler, tutanağın bir örneği ile birlikte üç ay süre ile saklanmak üzere seçim kurulu başkanlığına verilir.

Seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile tutanakların düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde seçim sonuçlarına yapılacak itirazlar hakim tarafından aynı gün incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.

Hakim, seçim sonuçlarını etkileyecek ölçüde bir usulsüzlük veya kanuna aykırı uygulama nedeniyle seçimlerin iptaline karar verdiği takdirde bir aydan az ve iki aydan fazla bir süre içinde olmamak üzere seçimlerin yenileneceği tarihi tespit ederek ilgili siyasi partiye bildirir. Belirlenen günde yalnız seçim yapılır

belgeleri de getirtip incelemek suretiyle varsa noksanları tamamlattırdıktan sonra seçime katılacakları belirleyen liste ile yukarıdaki fıkrada belirtilen diğer hususları onaylar. Onaylanan liste ile toplantıya ilişkin diğer hususlar kongrenin toplantı tarihinden yedi gün önce siyasi partinin ilgili teşkilatının bulunduğu binada asılmak suretiyle ilan edilir. İlan süresi üç gündür.

İlan süresi içinde, listeye yapılacak itirazlar hakim tarafından incelenir ve en geç iki gün içinde kesin olarak karara bağlanır. Bu suretle kesinleşen listeler ile toplantıya ilişkin diğer hususlar, hakim tarafından onaylanarak siyasi partinin ilgili teşkilatına gönderilir.

(Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/7 md.)

Kongrelerde yapılacak seçimler ilgili seçim kurulunun gözetimi ve denetiminde yapılır. Bu seçimlerin usul ve şekilleri ile seçimlerde kullanılacak oy pusulası ve listelerin tanzim tarzı **bu Kanunun 40 ncı ve 46 ncı maddesine göre düzenlenir.**

(Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/7 md.) Seçim kurulu başkanı, bir başkan ile iki üyeden oluşan yeteri kadar seçim sandık kurulu oluşturur. Sandık kurulu başkanı ile bir üyesi memurlar, diğer üyesi de aday olmayan parti üyeleri arasından seçilir. Ayrıca her sandık için aynı şekilde üçer yedek üye de belirlenir. Seçim sandık kurulu başkanının yokluğunda, kurula memur üye başkanlık eder.

Seçim sandık kurulu, kanunun ve parti tüzüğüne öngördüğü esaslara göre seçimlerin yürütülmesi, yönetimi ve oyların tasnifi ile görevli olup, bu görevleri seçim ve tasnif işleri bitinceye kadar aralıksız olarak devam eder.

(Değişik fıkra: 31/10/1990 - 3673/1 md.) Listede adı yazılı bulunmayanlar oy kullanamazlar. Oylar, oy verenin nüfus hüviyet cüzdanı veya resimli üyelik kimlik kartı veya kimlik tespiti amacıyla düzenlenmiş resmi belge ile ispat edilmesinden ve listedeki isminin karşısındaki yerin imzalanmasından sonra kullanılır. Oylar, oy verme sırasında sandık kurulu başkanınca verilen, seçim kurulu başkanınca mühürlenmiş ve adayları gösterir listelerin tüzük ve kongre yönetmeliklerinde gösterilen usule uygun bir şekilde işleme tabi tutularak sandığa atılması suretiyle kullanılır. Oy kullanma ve oyların muteberlik şekil ve şartları siyasi partilerin tüzük ve kongre yönetmelikleri ile düzenlenir.

Seçim süresinin sonunda seçim sonuçları tutanakla tespit edilip, seçim sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanır. **Tutanakta bu Kanunun 40 ncı ve 46 ncı maddesindeki düzenlemeye uygun olarak, oy sonuçlarının cinsiyete göre ardışık sıralaması ile listelerde en yüksek oyu alandan başlamak üzere parti organlarına seçilenleri ilgili seçim kurulu düzenler, eşit oy halinde partiye giriş tarihi daha eski olan aday tercih edilir, partiye giriş tarihi de aynı ise tercih yöntemi parti tüzüğünde düzenlenir. Bu tutanak ilgili seçim kurulu başkanı ve üyelerince imzalanır. Kullanılan oylar ve diğer belgeler, tutanağın bir örneği ile birlikte üç ay süre ile saklanmak üzere seçim kurulu başkanlığına verilir. Sıralamanın bir örneği**

(Mayıs 2010)

<p>ve seçim işlemleri bu madde ile kanunun öngördüğü diğer hükümlere uygun olarak yürütülür.</p> <p>İlçe seçim kurulu başkanı ve seçim sandık kurulu başkanı ile üyelerine, "Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun" da belirtilen esaslara göre Genel Bütçeden ücret ödenir.</p> <p>Seçimler sırasında sandık kurulu başkan ve üyelerine karşı işlenen suçlar.</p> <p>Devlet memurlarına karşı işlenmiş gibi cezalandırılır.</p>	<p>İlgili seçim kurulunda asılmak suretiyle ilan edilir.</p> <p>Seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile tutanakların düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde seçim sonuçlarına yapılacak itirazlar hakim tarafından aynı gün incelenir ve kesin olarak karara bağlanır.</p> <p>Hakim, seçim sonuçlarını etkileyecek ölçüde bir usulsüzlük veya kanuna aykırı uygulama nedeniyle seçimlerin iptaline karar verdiği takdirde bir aydan az ve iki aydan fazla bir süre içinde olmamak üzere seçimlerin yenileneceği tarihi tespit ederek ilgili siyasi partiye bildirir. Belirlenen günde yalnız seçim yapılır ve seçim işlemleri bu madde ile kanunun öngördüğü diğer hükümlere uygun olarak yürütülür.</p> <p>İlçe seçim kurulu başkanı ve seçim sandık kurulu başkanı ile üyelerine, "Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun" da belirtilen esaslara göre Genel Bütçeden ücret ödenir.</p> <p>Seçimler sırasında sandık kurulu başkan ve üyelerine karşı işlenen suçlar.</p> <p>Devlet memurlarına karşı işlenmiş gibi cezalandırılır.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>SEÇİMLERİN YAPILMASI:</p> <p>Madde 21 - Mevcut düzenlemede, delegeler ve tabii üyelerin il kongresi ve büyük kongre delegelerini seçiminde yargı gözetimi altında gizli oy ve açık tasnif esas alındığı halde, doğrudan parti üyelerinin ilçe kongresi delegelerini seçiminde ihmal edilmesi dikkate değer. İlçe kongresi ile birlikte il kongresi ve büyük kongre delegelerinin seçimlerinin bu Kanunun 40, 46 ve 51 inci maddesindeki hükümlere göre parti üyelerince seçilmesi önerilmesi nedeniyle gerekli düzenlemeler yapılmıştır.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>PARTİ ADAYLARININ TESPİTİ: Madde 37 - (Değişik madde: 28/03/1986 - 3270/9 md.)</p> <p>Siyasi partiler, milletvekilliği genel veya ara seçimlerinde, adaylık için müracaat eden ve adaylığı uygun bulunanlar arasından, adayların tespitini; serbest, eşit, gizli oy açık tasnif esasları çerçevesinde, tüzüklerinde belirleyecekleri usul ve esaslardan herhangi biri veya birkaçı ile yapabilirler.</p> <p>(Ek fıkra: 31/07/1998 - 4381/7 md.) Siyasi partiler, ön seçim ya da aday yoklaması yaptıkları seçim çevrelerinde, toplam olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının %5'ini aşmamak üzere, ilini, seçim çevresini, aday listesindeki sırasını, ön seçim veya aday yoklaması tarihinden en az on gün önce Yüksek Seçim Kuruluna bildirmek koşuluyla merkez adayı gösterebilirler. Ön seçim ya da aday yoklaması yapılmayan yerlerde, siyasi partilerin merkez yoklaması veya diğer usullerden biri veya bir kaçını ile aday belirleme yetkileri saklıdır.</p> <p>(...), partilerin tüzüklerinde gösterilen merkez yoklaması dışındaki parti aday seçimleri seçim kurullarının yönetim ve denetimi altında yapılır.</p> <p>Partilerin tüzüklerinde herhangi bir seçim çevresinde bütün üyelerin iştiraki ile yapacakları ön seçimde bu Kanunun ön seçimlerle ilgili hükümleri uygulanır.</p> <p>Aday tespitinin yapılacağı gün, Yüksek Seçim</p>	<p>PARTİ ADAYLARININ VEYA DELEGELERİN TESPİTİ: Madde 37 - (Değişik madde: 28/03/1986 - 3270/9 md.)</p> <p>Siyasi partiler, milletvekilliği genel veya ara seçimleri ile mahalli idareler seçimlerinde adayların tespitini; bu Kanunun 40, 46, 48 ve 51 inci maddelerindeki hükümleri esas alarak ön seçim ile yaparlar. Milletvekilliği genel seçiminde 500 milletvekili adayı, bu Kanunun 10 uncu maddesinde gösterilen siyasi partiler sicilinde kayıtlı parti seçmenleri, 50 milletvekili adayı ile bu adayların seçim çevreleri büyük kongre tarafından ön seçimle tespit edilir. Milletvekilliği ara seçiminde ve mahalli idareler seçimlerinde tüm adaylar bu Kanunun 10 uncu maddesinde gösterilen siyasi partiler sicilinde kayıtlı parti seçmenleri tarafından ön seçimle tespit edilir.</p> <p>Partilerin tüzüklerinde herhangi bir seçim çevresinde parti seçmenlerinin iştiraki ile yapacakları ön seçimde ve tüm delege seçimlerinde bu Kanunun ön seçimlerle ilgili hükümleri uygulanır.</p> <p>Aday tespitinin yapılacağı gün, Yüksek Seçim Kurulu tarafından her seçimden en az yetmişbeş gün önceki bir tarih olarak belirlenip ilan edilir. Seçime katılacak bütün siyasi partilerin tüzüklerindeki usullere göre il ve ilçelerde yapacakları aday tespitleri bütün yurtta aynı günde yapılır.</p> <p>Genel seçimler için kabul edilen seçim çevresi,</p>

(Mayıs 2010)

<p>Kurulu tarafından genel seçimlerden en az yetmişbeş gün önceki bir tarih olarak belirlenip ilan edilir. Seçime katılacak bütün siyasi partilerin tüzüklerindeki usullere göre il ve ilçelerde yapacakları aday tespitleri bütün yurttan aynı günde yapılır.</p> <p>Genel seçimler için kabul edilen seçim çevresi, aday tespiti için de esas alınır.</p>	<p>parti aday tespiti ve büyük kongre delege seçimi için de esas alınır.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>PARTİ ADAYLARININ TESPİTİ: Madde 37 - Bu maddeye ilişkin önerilen değişiklik gerekçesi, bu Kanunun 7, 14 ve 40 ncı maddesindeki değişiklik gerekçelerinde açıklanmıştır.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>ADAYLARIN TESPİTİNDE UYGULANACAK HÜKÜMLER: Madde 39 - 26 Nisan 1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, önseçimlerde ve kullanılacak parti seçmen kütükleri hakkında da uygulanır.</p>	<p>ADAYLARIN VE DELEGELERİN TESPİTİNDE UYGULANACAK HÜKÜMLER: Madde 39 - 26 Nisan 1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, önseçimlerde, delege seçimlerinde ve kullanılacak parti seçmen kütükleri hakkında da uygulanır.</p> <p>298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 33 üncü maddesindeki esaslar dairesinde düzenlenen seçmen kütüğü veritabanına göre, siyasi partiler seçmen kütüğü programı Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü tarafından kurulur. Bu programdaki kayıtlar, bu Kanunun 10 uncu maddesine göre Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilen üyeler esas alınarak, ilçe seçim kurulları seçmen kütük bürolarınca düzenlenir ve bu Kanunun 10 uncu, 12 nci ve 42 nci maddesine göre güncellenir.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>ADAYLARIN TESPİTİNDE UYGULANACAK HÜKÜMLER: Madde 39 - Bu maddeye ilişkin önerilen değişiklik gerekçesi, bu Kanunun 10 uncu maddesindeki değişiklik gerekçesinde açıklanmıştır.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>SİYASİ PARTİLERDE ADAY ADAYLIĞI VE MERKEZ ADAYLIĞI: Madde 40 - (Değişik fıkra: 28/03/1986-3270/11 md.) Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlarda belirtilen şartlara aykırı olmamak kaydıyla adaylarda daha başka ne gibi şartlar bulunması gerektiğini tüzüklerinde gösterebilirler.</p> <p>Bir kimse, aynı zamanda, önseçimlerde ve merkez adaylığında değişik siyasal partilerden veya aynı partiden, aynı seçim için birden fazla seçim çevresinden önseçime katılamaz.</p> <p>Bir kimse, bir partiden önseçim veya merkez adaylığı yoklamasına katıldıktan sonra başka bir partiden merkez adayı gösterilemez ve partisinden istifa etmedikçe bağımsız aday olamaz.</p> <p>(Değişik fıkra: 25/12/1993 - 3945/1 md.) Mahalli teşkilatın yönetim kurulu başkan ve üyelerinden, görev yaptıkları yerden aday adayı olmak isteyenlerin görevlerinden istifa etmelerine ilişkin usul ve esaslar</p>	<p>SİYASİ PARTİLERDE ADAY ADAYLIĞI VEYA DELEGE ADAYLIĞI VEYA PARTİ ORGANLARINA ADAYLIK: Madde 40 - (Değişik fıkra: 28/03/1986-3270/11 md.) Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlarda belirtilen şartlar dışında parti aday adaylarında veya delege adaylarında veya parti organları adaylarında başka şartlar arayamazlar.</p> <p>Bir kimse, aynı zamanda, önseçimlerde değişik siyasal partilerden veya aynı partiden, aynı seçim için birden fazla seçim çevresinden önseçime katılamaz.</p> <p>Bir kimse, partisinden istifa etmedikçe bağımsız aday olamaz.</p> <p>(Değişik fıkra: 25/12/1993 - 3945/1 md.) Mahalli teşkilatın yönetim kurulu başkan ve üyelerinden, görev yaptıkları yerden aday adayı olmak isteyenlerin görevlerinden istifa etmelerine ilişkin usul ve esaslar siyasi partilerin tüzüklerinde belirlenir.</p>

(Mayıs 2010)

siyasi partilerin tüzüklerinde belirlenir.

Bu hükümlere aykırı hareket edenlerin adaylığı Yüksek Seçim Kurulu tarafından iptal edilir.

Siyasi partilerin genel başkanlığı partilerinin, aday adayları listelerini ve seçim çevrelerini önseçimin yapılacağı tarihten en az yirmi gün önce saat onyediyeye kadar Yüksek Seçim Kuruluna ve ilgili il ve ilçe seçim kurullarına bildirir.

Kurullarca ilgiliye bir alındı belgesi verilir.

Bu bildirimden sonra adaylıktan çekilmek önseçime kadar dikkate alınmaz. Ancak, bu gibiler aday seçilmişlerse çekilmeleri hüküm ifade eder. Ölüm halinde de aynı hüküm uygulanır.

Bu hükümlere aykırı hareket edenlerin adaylığı Yüksek Seçim Kurulu tarafından iptal edilir.

Bu Kanunun 42 nci maddesindeki parti seçmen listesine kayıtlı ilçelerdeki parti üyelerince, parti üyesi yarısı kadın yarısı erkek nispetine uymak kaydıyla en fazla on kişiyi, ilçe teşkilatına alındı belgesi alarak, parti adayı önseçiminin veya delege seçiminin yapılacağı tarihten kırk gün önce saat onyediyeye kadar teklif edebilir. Parti teşkilatı, parti üyelerinin önerilerini kadınlar ve erkekler olarak ayrı iki liste halinde hazırlar ve önseçimin veya delege seçiminin yapılacağı tarihten otuzbeş gün önce askıya çıkarır takip eden üç gün içinde itirazları kabul eder, gerekli düzeltmeleri yaptıktan sonra önseçimin veya delege seçiminin yapılacağı tarihten otuz gün önce saat onyediyeye kadar ilgili ilçe seçim kuruluna alındı belgesi karşılığı bildirir. Bildirimi takip eden ilk gün listeler askıya çıkarılır ve takip eden üç gün içinde parti üyelerinin itirazı olması halinde ilçe seçim kurulu itirazı kesin karara bağlar ve listelerin son halini önseçimin veya delege seçiminin yapılacağı tarihten en az yirmi gün önce saat onyediyeye kadar Yüksek Seçim Kuruluna bildirir.

Bu bildirimden sonra adaylıktan çekilmek önseçime kadar dikkate alınmaz. Ancak, bu gibiler aday seçilmişlerse çekilmeleri hüküm ifade eder. Ölüm halinde de aynı hüküm uygulanır.

Parti organları için, ilgili kongre delegeleri, parti üyesi yarısı kadın yarısı erkek nispetine uymak kaydıyla en fazla on kişiyi, partinin ilgili başkanlığına alındı belgesi alarak, kongrenin yapılacağı tarihten kırk gün önce saat onyediyeye kadar teklif edilebilir. Partinin ilgili başkanlığı, bu teklifleri kadınlar ve erkekler olarak ayrı iki liste halinde hazırlar ve kongrenin yapılacağı tarihten otuzbeş gün önce askıya çıkarır takip eden üç gün içinde itirazları kabul eder, gerekli düzeltmeleri yaptıktan sonra kongrenin yapılacağı tarihten otuz gün önce saat onyediyeye kadar ilgili seçim kuruluna alındı belgesi karşılığı bildirir. Bildirimi takip eden ilk gün listeler askıya çıkarılır ve takip eden üç gün içinde ilgili delegelerin itirazı olması halinde ilgili seçim kurulu itirazı kesin karara bağlar ve listelerin son halini kongrenin yapılacağı tarihten en az yirmi gün önce saat onyediyeye kadar Yüksek Seçim Kuruluna bildirir. Büyük Kongre tarafından seçilecek parti organları ile birlikte bu Kanunun 14 ve 37 nci maddesi gereğince 50 milletvekili adayının tespitinde de, bu madde hükümleri esas alınır.

Madde Gereğesi

SİYASİ PARTİLERDE ADAY ADAYLIĞI:

Madde 40 - Öneride siyasi partilerde önseçimle aday tespiti esas alındığından dolayı merkez adaylığı ile ilgili düzenlemeler, madde başlığı ve metninden çıkarılmıştır.

Parti içi demokrasinin geliştirilmesinin gereği olarak; her düzeydeki parti adayı, delege ve parti teşkilatının tümünün toplumun tüm kesimlerine ve cinsiyete göre temsilde adalete işlerlik kazandıracak yöntemle belirlenmesi esas alınmıştır. Bu bağlamda, parti üyelerinin belirleyici unsur olması, aday adaylığı aşamasından itibaren dikkate alınmıştır. 40 ıncı maddede parti üyelerinin tekliflerine göre kadın ve erkek aday adayları listeleri belirlenmesi önerilmiştir. 46 ncı maddede bu listelerden cinsiyete göre ayrı ayrı beşer kişinin işaretlenmesi şeklinde parti adayı, delege ve parti teşkilatı seçimleri yapılması önerilmiştir. Bu yöntemle elde edilecek

(Mayıs 2010)

sonuçların cinsiyete göre ardışık sıralaması esas alınarak; 37, 48 ve 51 inci maddede parti adayları ve delegelerin, 21 inci maddede ise parti teşkilatının tümünün belirlenmesi önerilmiştir.

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>KURULLARIN OLUŞUMU: Madde 41 - Önseçimde: a) İlçe seçim kurulu; ilçe seçim kurulu başkanı ile dört üyeden oluşur. (Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/12 md.) Üyelerden ikisi o ilçede görev yapan Devlet memurları arasından seçilir. Bunlar kurulun devamlı üyesidirler. İki üye ise aday adayı olmayan parti üyeleri arasından belirlenir. Bunlar, üyesi buldukları parti adına o parti adayları için yapılacak önseçim işlemleri ile ilgili olarak kurula katılırlar. Aynı usulle ikişer yedek üye de seçilir. Birden fazla ilçe seçim kurulu bulunan ilçelerde, bu Kanunla ilçe seçim kurulu başkanına veya ilçe seçim kuruluna verilmiş bulunan görevler, birinci ilçe seçim kurulu başkanı veya kurulu tarafından yerine getirilir. b) Sandık kurulu; bir başkan ile dört asıl ve dört yedek üyeden oluşur. Sandık başkanı ile iki asıl, iki yedek üye Devlet memurları arasından, iki asıl iki yedek üye de partiler tarafından yukarıdaki fıkra esaslarına göre belirlenir. Kurullardaki üyelerin gelmemesi halinde yedekleri alınır; noksanlık yedeklerle giderilemiyorsa durum bir tutanakla tespit edilir ve kurul başkanı tarafından yukarıda nitelikleri açıklanan kimselerden seçilmek suretiyle tamamlanır. Önseçimlere hangi siyasi partilerin hangi seçim çevrelerinden katılacakları, partilerin aday adayları listelerinin Yüksek Seçim Kuruluna bildirildiği tarihten itibaren üç gün içinde ilan edilir. İlçe seçim kurulunca siyasi partilerin her biri için parti seçmen listesinde kayıtlı her bin seçmene bir sandık ve kapalı hücre bulundurulur ve sandıkların yerleri tespit edilerek mutad vasıtalarla ilan olunur. Bu husus ayrıca ilgili siyasi partilere de duyurulur.</p>	<p>KURULLARIN OLUŞUMU: Madde 41 - Önseçimde veya delege seçimlerinde: a) İlçe seçim kurulu; ilçe seçim kurulu başkanı ile dört üyeden oluşur. (Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/12 md.) Üyelerden ikisi o ilçede görev yapan Devlet memurları arasından seçilir. Bunlar kurulun devamlı üyesidirler. İki üye ise aday adayı veya delege aday olmayan parti üyeleri arasından belirlenir. Bunlar, üyesi buldukları parti adına o parti adayları için yapılacak önseçim veya delege seçimi işlemleri ile ilgili olarak kurula katılırlar. Aynı usulle ikişer yedek üye de seçilir. Birden fazla ilçe seçim kurulu bulunan ilçelerde, bu Kanunla ilçe seçim kurulu başkanına veya ilçe seçim kuruluna verilmiş bulunan görevler, birinci ilçe seçim kurulu başkanı veya kurulu tarafından yerine getirilir. b) Sandık Kurulu; bir başkan ile dört asıl ve dört yedek üyeden oluşur. Sandık başkanı ile iki asıl, iki yedek üye Devlet memurları arasından, iki asıl iki yedek üye de partiler tarafından yukarıdaki fıkra esaslarına göre belirlenir. Kurullardaki üyelerin gelmemesi halinde yedekleri alınır; noksanlık yedeklerle giderilemiyorsa durum bir tutanakla tespit edilir ve kurul başkanı tarafından yukarıda nitelikleri açıklanan kimselerden seçilmek suretiyle tamamlanır. Önseçimlere hangi siyasi partilerin hangi seçim çevrelerinden katılacakları, partilerin aday adayları listelerinin veya delege adayları listelerinin Yüksek Seçim Kuruluna bildirildiği tarihten itibaren üç gün içinde ilan edilir. İlçe seçim kurulunca siyasi partilerin her biri için parti seçmen listesinde kayıtlı her bin seçmene bir sandık ve kapalı hücre bulundurulur ve sandıkların yerleri tespit edilerek mutad vasıtalarla ilan olunur. Bu husus ayrıca ilgili siyasi partilere de duyurulur.</p>
Madde Gereğesi	
<p>KURULLARIN OLUŞUMU: Madde 41 - Öneride siyasi partilerde tüm delegelerin, bu Kanunun 10 uncu maddesinde gösterilen siyasi partiler sicilinde kayıtlı ilgili parti üyelerinin tümü ile serbest, eşit, gizli oy açık tasnif esasları çerçevesinde, seçim kurullarının yönetim ve denetimi altında seçilmesi esas alındığından, ön seçimle ilgili kurulların oluşumuna ilişkin düzenlemelerin delege seçimlerinde de esas alınması için gerekli değişiklikler yapılmıştır.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>PARTİ SEÇMEN LİSTESİ: Madde 42 - Siyasi partilerin ilçe teşkilatı, kendi çevrelerindeki üyelerini muntazam kayıt ve sıra numarası ve partiye giriş çıkış tarihleri ve üye hakkında diğer bilgileri ihtiva eden bir üye kayıt defterine kaydederler. Üye kayıt defterleri, ilçe seçim kurulu başkanının</p>	<p>PARTİ SEÇMEN LİSTESİ: Madde 42 – Siyasi partilerin ilçe teşkilatı, kendi çevrelerindeki üyelerini muntazam kayıt ve sıra numarası ve partiye giriş çıkış tarihleri ve üye hakkında diğer bilgileri ihtiva eden bir üye kayıt defterine kaydederler ve değişiklik tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde ilçe seçim kuruna</p>

(Mayıs 2010)

<p>denetimi altındadır. Üye kayıt defterleri, en az altı ayda bir defa ilçe seçim kurulu başkanı tarafından incelenir ve kayıtların usule uygun olarak tutulup tutulmadığı bir tutanakla tespit edilir.</p> <p>(Değişik fıkra: 31/03/1988 - 3420/5. md.) Üye Kayıt Defterinde Parti üyesi olarak kayıtlı bulunan ve Cumhuriyet Başsavcılığınca seçim kurullarına gönderilen listelerde yer alan üyeler önseçimde oy kullanabilir.</p> <p>(Değişik fıkra: 31/03/1988 - 3420/5. md.) Önseçimlerin yapılacağı tarih itibariyle bir önceki yılın son gününe kadar bu Kanunun 10 uncu maddesine göre Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilen üyeler önseçimde oy kullanabilir.</p> <p>(Değişik fıkra: 31/03/1988 - 3420/5. md.) İlçe Seçim Kurulları üye listelerini önseçimden en az otuz gün evvel elinde olacak şekilde Cumhuriyet Başsavcılığından temin eder.</p> <p>(Değişik fıkra: 31/03/1988 - 3420/5. md.) Siyasi Partiler kayıtlı üyelerin tamamı dışında başka bir usulle aday yoklaması yapacaksa bu halde oy kullanacak seçmen listelerini önseçimden en az otuz gün önce ilçe seçim kurulu başkanlığına üye kayıt defterleri ile birlikte vermek zorundadırlar.</p> <p>(Değişik fıkra: 31/03/1988 - 3420/5. md.) Bu listeler önseçim tarihinden 25 gün önce parti yönetim kurulu ve ilçe seçim kurulu binaları önüne asılır. Sekizinci fıkradaki itiraz süresinden sonra kesinleşen listelere göre parti seçmen kartları ilçe seçim kurulu başkanlığınca her üyeye dağıtılır.</p> <p>Parti üyeleri, parti seçmen listesine, asıldığı tarihten itibaren onbeş gün içinde yazıyla itiraz edebilirler. İtirazlar ilçe seçim kurulu tarafından incelenir ve en geç iki gün içinde kesin olarak karara bağlanır. İtirazın yerinde görülmesi halinde parti seçmen listesi düzeltilir.</p>	<p>bildirirler. Üye kayıt defteri, bilgisayar ortamında Bu Kanunun 39 uncu maddesine göre düzenlenen ilçe seçim kurulunun parti seçmen kütüğü programına göre düzenlenir ve güncellenir.</p> <p>Üye kayıt defterleri, ilçe seçim kurulu başkanının denetimi altındadır. Üye kayıt defterleri, en az altı ayda bir defa ilçe seçim kurulu başkanı tarafından incelenir ve kayıtların usule uygun olarak tutulup tutulmadığı bir tutanakla tespit edilir. Siyasi partilerin ilçe teşkilatı kayıtlarının farklı olması halinde, Bu Kanunun 39 uncu maddesine göre düzenlenen ilçe seçim kurulunun parti seçmen kütüğü programındaki kayıtlar esas alınır.</p> <p>(Değişik fıkra: 31/03/1988 - 3420/5. md.) Üye Kayıt Defterinde Parti üyesi olarak kayıtlı bulunan ve Cumhuriyet Başsavcılığınca seçim kurullarına gönderilen listelerde yer alan üyeler önseçimde oy kullanabilir.</p> <p>(Değişik fıkra: 31/03/1988 - 3420/5. md.) Önseçimlerin veya delege seçimlerinin yapılacağı tarih itibariyle bir önceki yılın son gününe kadar bu Kanunun 10 uncu maddesine göre Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilen üyeler önseçimde veya delege seçiminde oy kullanabilir.</p> <p>(Değişik fıkra: 31/03/1988 - 3420/5. md.) İlçe Seçim Kurulları üye listelerini önseçimden veya delege seçiminden en az otuz gün evvel elinde olacak şekilde Cumhuriyet Başsavcılığından temin eder.</p> <p>(Değişik fıkra: 31/03/1988 - 3420/5. md.) Bu listeler önseçim veya delege seçimi tarihinden 25 gün önce parti yönetim kurulu ve ilçe seçim kurulu binaları önüne asılır. Son fıkradaki itiraz süresinden sonra kesinleşen listelere göre parti seçmen kartları ilçe seçim kurulu başkanlığınca her üyeye dağıtılır.</p> <p>Parti üyeleri, parti seçmen listesine, asıldığı tarihten itibaren onbeş gün içinde yazıyla itiraz edebilirler. İtirazlar ilçe seçim kurulu tarafından incelenir ve en geç iki gün içinde kesin olarak karara bağlanır. İtirazın yerinde görülmesi halinde parti seçmen listesi düzeltilir.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>PARTİ SEÇMEN LİSTESİ: Madde 42 - Bu maddeye ilişkin önerilen değişiklik gerekçesi, bu Kanunun 10 uncu maddesindeki değişiklik gerekçesinde açıklanmıştır.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>ÖNSEÇİMDE PROPAGANDA İLE İLGİLİ HÜKÜMLER: Madde 43 - Aday yoklamalarına katılan aday adayları için propaganda yapmak amacı ile açık hava toplantıları, örf ve adete göre sohbet toplantısı sayılanlar hariç olmak üzere kapalı salon toplantıları tertiplenemez, duvar ilanı, el ilanı ve her nevi matbua, ses ve görüntü bantlarıyla propaganda yapılamaz. Bu tür toplantılarda başka aday adaylarına karşı kötileyici beyanlarda bulunulması yasaktır.</p> <p>Siyasi partiler, tüzüklerinde gösterilmek kaydıyla aday adayları için bunların vereceği bilgileri de esas alarak aday adaylarının meslek veya sanat hayatlarındaki derece, başarı ve eserlerini, memlekete</p>	<p>ÖNSEÇİMDE PROPAGANDA İLE İLGİLİ HÜKÜMLER: Madde 43 - Aday yoklamalarına katılan aday adayları için propaganda yapmak amacı ile açık hava toplantıları, örf ve adete göre sohbet toplantısı sayılanlar hariç olmak üzere kapalı salon toplantıları tertiplenemez, duvar ilanı, el ilanı ve her nevi matbua, ses ve görüntü bantlarıyla propaganda yapılamaz. Bu tür toplantılarda başka aday adaylarına karşı kötileyici beyanlarda bulunulması yasaktır.</p> <p>Siyasi partiler, tüzüklerinde gösterilmek kaydıyla aday adayları için bunların vereceği bilgileri de esas alarak aday adaylarının meslek veya sanat hayatlarındaki derece, başarı ve eserlerini, memlekete</p>

(Mayıs 2010)

<p>yaptığı hizmetleri gösterir, vesikalık fotoğraflarını taşıyan matbualar bastırıp dağıtabilir. Aday adaylarının soyadı alfabe sırasına göre düzenlenecek benzer bilgileri içeren matbualar sandık başlarına asılabilir.</p> <p>Aday adayları, mensup oldukları partinin programı, büyük kongresinin ve yetkili merkez organlarının kararları ile partinin seçim bildirisi dışında, milli, mahalli yahut mesleki çapta herhangi bir vaatte bulunamazlar ve Türkçe'den başka dil ve yazı kullanamazlar.</p> <p>Aday adayları, önseçimlerde oy kullanacak partili üyelere veya yakınlarına maddi çıkar sağlama amacı güdemezler; önseçimlerde oy kullanacakları etkilemek amacıyla meşru ve hukuka uygun olmayan davranışlarda bulunamazlar.</p>	<p>yaptığı hizmetleri gösterir, vesikalık fotoğraflarını taşıyan matbualar bastırıp dağıtabilir. Aday adaylarının soyadı alfabe sırasına göre düzenlenecek benzer bilgileri içeren matbualar sandık başlarına asılabilir.</p> <p>Aday adayları, Türkçe'den başka dil ve yazı kullanamazlar.</p> <p>Aday adayları, önseçimlerde oy kullanacak partili üyelere veya yakınlarına maddi çıkar sağlama amacı güdemezler; önseçimlerde oy kullanacakları etkilemek amacıyla meşru ve hukuka uygun olmayan davranışlarda bulunamazlar.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>ÖNSEÇİMDE PROPAGANDA İLE İLGİLİ HÜKÜMLER:</p> <p>Madde 43 - Aday adaylarının, mensup oldukları partinin programı, büyük kongresinin ve yetkili merkez organlarının kararları ile partinin seçim bildirisi dışında, milli, mahalli yahut mesleki çapta herhangi bir vaatte bulunmalarının yasaklanmasını öngören ifadeler madde metninden çıkarılması önerilmiştir. Bu yasaklamanın; parti tüzüğü, programı ve seçim bildirimlerini geliştirme veya değiştirilmesi yönünde çalışma yapma hakkının ihlali olduğu ileri sürülebilir. Hatta bu vaatlerin Anayasa ve kanunlara aykırı olması halinde bile değişiklik önerisi hazırlama hakkının kısıtlanması, Anayasanın değiştirilemeyecek hükümleri dışında hukuki bir yaklaşım değildir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>OY PUSULASI:</p> <p>Madde 46 - Siyasi partiler, 40 ıncı maddeye göre bildirdikleri aday adayları listelerini içeren oy pusulalarını çoğaltarak il ve ilçe seçim kurulu başkanlıklarına yeteri kadar zarf ile birlikte verirler. İlçe seçim kurulu başkanlıkları oy pusulalarını ve zarfları mühürledikten sonra, seçim günü sandık başkanlıklarında hazır bulundururlar.</p> <p>Sandık başına gelen partili seçmene, sandık kurulu başkanı veya görevlendireceği kurul üyesi oy pusulasını, sandık kurulu başkanlığının mühürü ile mühürledikten sonra verir.</p> <p>(Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/14 md.) Partili seçmen, aday adaylarının karşısına işaret koymak suretiyle tercihini kullanır. İşaretleme, (...) o seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısından çok ve yarısından az olamaz. İşaretlemede belirlenen miktar ve nispetlere uyulmaması, oy pusulalarının geçersiz sayılmasını gerektirir.</p>	<p>OY PUSULASI:</p> <p>Madde 46 - Siyasi partiler, 40 ıncı maddeye göre bildirdikleri aday adayları, delege adaylarının veya parti organları adaylarının listelerini içeren oy pusulalarını çoğaltarak il ve ilçe seçim kurulu başkanlıklarına yeteri kadar zarf ile birlikte verirler. İlçe seçim kurulu başkanlıkları oy pusulalarını ve zarfları mühürledikten sonra, seçim günü sandık başkanlıklarında hazır bulundururlar.</p> <p>Sandık başına gelen partili seçmene veya kongre üyesine, sandık kurulu başkanı veya görevlendireceği kurul üyesi oy pusulasını, sandık kurulu başkanlığının mühürü ile mühürledikten sonra verir.</p> <p>(Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/14 md.) Partili seçmenler parti aday adaylarının veya delege adaylarının, kongre üyeleri ise parti organları adaylarının karşısına işaret koymak suretiyle tercihini kullanır. İşaretleme, bu Kanunun 40 ıncı maddesindeki düzenlemeye uygun olarak belirlenen listelerden yarısı kadın yarısı erkek nispetine uymak kaydıyla en fazla on kişinin işaretlenmesi şeklinde yapılır. İşaretlemede cinsiyete göre belirlenen nispete uyulmaması, oy pusulalarının geçersiz sayılmasını gerektirir.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>OY PUSULASI:</p> <p>Madde 46 - Bu maddeye ilişkin önerilen değişiklik gerekçesi, bu Kanunun 40 ıncı maddesindeki değişiklik gerekçesinde açıklanmıştır.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
-------------------------	--------------

(Mayıs 2010)

<p>SON İŞLEMLER: Madde 48 - Yüksek Seçim Kurulu, il seçim kurullarından gelen önseçimle tespit edilmiş parti adayları listelerinin tasdikli birer örneğini derhal ilgili partilerin genel başkanlıklarına teslim eder. Parti genel başkanlıkları, 38 inci madde ve parti mevzuatı gereğince merkez adayı olarak seçilen parti adaylarını bu listelere dahil ederek seçim çevrelerine göre düzenleyecekleri parti adayı cetvellerini, kanun hükümlerine göre Yüksek Seçim Kuruluna süresi içerisinde bildirirler.</p>	<p>SON İŞLEMLER: Madde 48 - Yüksek Seçim Kurulu, il seçim kurullarından gelen önseçimle tespit edilmiş parti adayları listelerinin tasdikli birer örneğini derhal ilgili partilerin genel başkanlıklarına teslim eder. Bir siyasi partinin teşkilatı bulunmaması nedeniyle önseçim yapamadığı önseçim çevresinden adaylarını ve adayların cinsiyete göre ardışık sırasını o partinin merkez karar kurulu tespit eder. Parti genel başkanlıkları, bu Kanunun 14 üncü maddesi gereğince büyük kongre tarafından seçilen parti adaylarını bu listelere dahil ederek seçim çevrelerine göre düzenleyecekleri parti adayı cetvellerini, kanun hükümlerine göre Yüksek Seçim Kuruluna süresi içerisinde bildirirler. Siyasi partiler, bu Kanunun adayların cinsiyete göre ardışık sıralanması hükümlerine aykırı listeleri, merkez karar kurulu kararı ile düzeltmediği seçim çevresinde seçimlere katılamazlar.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>SON İŞLEMLER: Madde 48 - Bu maddeye ilişkin önerilen değişiklik gerekçesi, bu Kanunun 7 nci ve 14 üncü maddesindeki değişiklik gerekçesinde açıklanmıştır.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>ÖNSEÇİM EVRAKININ SAKLANMASI: Madde 49 - Hesaba katılan, katılmayan ve itiraza uğramış olan oy pusulaları; sayım ve döküm cetvelleri ve adaylığa seçilme tutanaklarıyla diğer her türlü evrak, milletvekili seçimlerinin kesin sonuçlarının ilanı tarihinden itibaren üç ay süreyle ilçelerde ilçe seçim kurulu başkanı ve illerde il seçim kurulu başkanı tarafından saklanır. Bu evrak, Yüksek Seçim Kurulunun istemi olmaksızın hiçbir yere gönderilmez.</p>	<p>ÖNSEÇİM VEYA DELEGE SEÇİMİ EVRAKININ SAKLANMASI: Madde 49 - Hesaba katılan, katılmayan ve itiraza uğramış olan oy pusulaları; sayım ve döküm cetvelleri ve adaylığa seçilme tutanaklarıyla diğer her türlü evrak, milletvekili ve mahalli idare önseçimleri ile delege seçimlerinin kesin sonuçlarının ilanı tarihinden itibaren üç ay süreyle ilçelerde ilçe seçim kurulu başkanı ve illerde il seçim kurulu başkanı tarafından saklanır. Bu evrak, Yüksek Seçim Kurulunun istemi olmaksızın hiçbir yere gönderilmez.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>ÖNSEÇİM VEYA DELEGE SEÇİMİ EVRAKININ SAKLANMASI: Madde 49 - Maddenin kapsamı, tüm delegelerin ve mahalli idareler seçimi adaylarının tespitinin parti seçmen listesi ile seçim kurullarının yönetim ve denetimi altında yapılması önerimiz doğrultusunda değiştirilmiştir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>İTİRAZ HAKKI: Madde 50 - Seçim ve sandık kurullarının veya kurul başkanlarının kesin olmayan kararlarına karşı ilgili siyasi parti, o siyasi partiden önseçimde aday adayı olanlar veya o siyasi partilerin teşkilat kademelerinin başkanları veya vekilleri ile parti müşahitleri itiraz edebilirler.</p>	<p>İTİRAZ HAKKI: Madde 50 - Seçim ve sandık kurullarının veya kurul başkanlarının kesin olmayan kararlarına karşı ilgili siyasi parti, o siyasi partiden önseçimde aday adayı olanlar veya delege adayı olanlar veya kongre delegeleri ile o siyasi partilerin teşkilat kademelerinin başkanları veya vekilleri ile parti müşahitleri itiraz edebilirler.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>İTİRAZ HAKKI: Madde 50 - Maddenin kapsamı, tüm delegelerin tespitinin parti seçmen listesi ile seçim kurullarının yönetim ve denetimi altında yapılması önerimiz doğrultusunda değiştirilmiştir.</p>	

<i>Mevcut Düzenleme</i>	<i>Öneri</i>
<p>ÖNSEÇİM TUTANAĞI VE TUTANAĞIN İPTALİ:</p> <p>Madde 51 - Önseçimlerde, her siyasi parti için ayrı ayrı düzenlenecek basılı tutanak kağıdında o partiden aday olmak üzere önseçimde aday olmuş bulunanların aldıkları oyların toplamı, rakam ve yazı ile belirtilir. Bu tutanak ilçe seçim kurulu başkanı ve üyelerince imzalanır.</p> <p>Aynı miktarda oy almış olanlar arasındaki sırayı ilgili siyasi partinin merkez karar ve yönetim kurulu tespit eder.</p> <p>Adaylık tutanağına yapılan itiraz, oyların dökümüne veya sayımına ilişkin olduğu ve yeniden yapılan döküm ve sayım sonucunda tutanakların iptaline karar verildiği takdirde, yeniden yapılan döküm ve sayım sonucuna göre seçildikleri anlaşılana Yüksek Seçim Kurulu tarafından tutanakları verilir.</p> <p>Bir seçim çevresinde önseçimin, önseçim işlemleri sebebiyle iptaline karar verildiği takdirde, önseçim yenilenmez ve bu seçim çevresi için bütün adaylar 38 inci maddede yazılı kurul tarafından tespit edilir.</p> <p>Adaylardan yalnız birinin veya birkaçının tutanağının iptaline karar verildiği hallerde, tutanakları iptal olunan adayların yerine önseçimde aldıkları oy sırasına göre başta gelenlere tutanak verilir. Sırada olanlar yetmediği takdirde boş kalan yerlerin doldurulması için bu maddenin yukarıdaki fıkrası uygulanır.</p> <p>Belli bir seçim için parti adaylarının Yüksek Seçim Kuruluna bildirilmesinden sonra, önseçim ve adaylarla ilgili itiraz ve şikayetler dikkate alınmaz. Daha önce yapılmış olan itiraz ve şikayetler üzerine başlamış olan işlemler durdurulur.</p>	<p>ÖNSEÇİM VEYA DELEGE SEÇİMİ TUTANAĞI VE TUTANAĞIN İPTALİ:</p> <p>Madde 51 - Önseçimlerde veya delege seçimlerinde, her siyasi parti için ayrı ayrı düzenlenecek basılı tutanak kağıdında o partiden aday olmak üzere önseçimde veya delege seçiminde aday olmuş bulunanların, bu Kanunun 40 ve 46 ncı maddesindeki düzenlemeye uygun olarak, aldıkları oyların toplamı, rakam ve yazı ile belirtilir. Tutanakta oy sonuçlarının cinsiyete göre ardışık sıralaması ile listelerde en yüksek oyu alandan başlamak üzere parti adayı sıralamasını, ilgili seçim kurulu düzenler, eşit oy halinde partiye giriş tarihi daha eski olan aday tercih edilir, partiye giriş tarihi de aynı ise tercih yöntemi parti tüzüğünde düzenlenir. Bu tutanak ilgili seçim kurulu başkanı ve üyelerince imzalanır. Kullanılan oylar ve diğer belgeler, tutanağın bir örneği ile birlikte üç ay süre ile saklanmak üzere seçim kurulu başkanlığına verilir. Sıralamanın bir örneği ilgili seçim kurulunda asılmak suretiyle ilan edilir.</p> <p>Adaylık veya delege seçim tutanağına yapılan itirazları ilgili seçim kurulu kesin karara bağlar. Ancak, adaylık tutanağına yapılan itiraz, oyların dökümüne veya sayımına ilişkin olduğu ve yeniden yapılan döküm ve sayım sonucunda tutanakların iptaline karar verildiği takdirde, yeniden yapılan döküm ve sayım sonucuna göre seçildikleri anlaşılana Yüksek Seçim Kurulu tarafından tutanakları verilir.</p> <p>Bir seçim çevresinde önseçimin, önseçim işlemleri sebebiyle iptaline karar verildiği takdirde, önseçim yenilenmez ve bu seçim çevresi için bütün adayları ve adayların cinsiyete göre ardışık sırasını o partinin merkez karar kurulu, bu Kanunun 48 inci maddesindeki hükümlere uygun olarak tespit eder.</p> <p>Adaylardan yalnız birinin veya birkaçının tutanağının iptaline karar verildiği hallerde, tutanakları iptal olunan adayların yerine önseçimde aldıkları oy sırasına göre başta gelenlere tutanak verilir. Sırada olanlar yetmediği takdirde parti aday listesinde boş kalan yerlerdeki adayları ve adayların cinsiyete göre ardışık sırasını o partinin merkez karar kurulu, bu Kanunun 48 inci maddesindeki hükümlere uygun olarak tespit eder.</p> <p>Delege seçiminde tutanakları iptal olunan adayların yerine seçimde aldıkları oy sırasına göre başta gelenlere tutanak verilir. Sırada olanlar kongre delege üye tam sayısını tamamlamadığı takdirde, kongre üye tam sayısı için seçilen delegelerin sayısı esas alınır.</p> <p>Belli bir seçim için parti adaylarının Yüksek Seçim Kuruluna bildirilmesinden sonra, önseçim ve adaylarla ilgili itiraz ve şikâyetler dikkate alınmaz. Daha önce yapılmış olan itiraz ve şikâyetler üzerine başlamış olan işlemler durdurulur.</p>
Madde Gerekçesi	

(Mayıs 2010)

ÖNSEÇİM VEYA DELEGE SEÇİMİ TUTANAĞI VE TUTANAĞIN İPTALİ:

Madde 51 - Bu maddeye ilişkin önerilen değişiklik gerekçesi, bu Kanunun 40 ıncı maddesindeki değişiklik gerekçesinde açıklanmıştır.

<i>Mevcut Düzenleme</i>	<i>Öneri</i>
<p>MAHALLİ SEÇİMLER YOKLAMASI: Madde 52 - Siyasi partilerin, mahalli idareler seçimleri için aday gösterebilecekleri hallerde, bu adayların nasıl seçilecekleri ve yoklamalarının nasıl yapılacağı ilgili kanundaki esaslara göre belirlenir.</p>	<p>MAHALLİ SEÇİMLER ADAY TESPİTİ: Madde 52 - Siyasi partilerin, mahalli idareler seçimleri için aday gösterebilecekleri hallerde, bu adaylar bu Kanunun 37, 40, 46 ve 51 inci maddeleri ile birlikte ilgili kanundaki esaslara göre belirlenir.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>MAHALLİ SEÇİMLER ADAY TESPİTİ: Madde 52 – Maddenin başlığı ve kapsamı, mahalli idare seçimleri parti adaylarının parti seçmen listesi ile yapılacak önseçimle tespit edilmesi önerimiz doğrultusunda değiştirilmiştir.</p>	

<i>Mevcut Düzenleme</i>	<i>Öneri</i>
<p>DİSİPLİN SUÇLARI VE CEZALARI: Madde 53 - Siyasi partilerin disiplin kurullarınca verilebilecek cezalar, uyarma, kınama, partiden veya gruptan geçici veya kesin olarak çıkarma cezalarıdır. Disiplin kurullarının vermeye yetkili oldukları disiplin cezaları ile hangi halde ne tür disiplin cezası verileceğinin parti tüzüğünde belli edilmesi zorunludur. Partinin hangi organ ve mercilerinin kimler hakkında ve hangi disiplin kurulunda disiplin cezası isteminde bulunabileceği ve disiplin cezalarına karşı yapılan itirazları incelemeye yetkili üst disiplin kurulları ve itirazın usul ve şartları, kanunda belirtilmeyen hallerde, parti tüzüğü ile düzenlenir. Disiplin kurullarınca parti üyeleri hakkında verilen kararlar gerekçeleriyle birlikte en geç otuz gün içinde ilgiliye tebliğ olunur. Bir partiye mensup milletvekilinin: o partinin Türkiye Büyük Millet Meclisi grubu üyeliğinden kesin olarak çıkarılması, partiden çıkarılmayı ve partiden kesin olarak çıkarılması da Türkiye Büyük Millet Meclisi parti grubu üyeliğinden çıkarılmayı gerektirir. Bir üyenin, Türkiye Büyük Millet Meclisi parti grubundan geçici olarak çıkarılması hakkında verilen ceza, bu üyenin ceza süresince gruptaki çalışmalara katılmamasını gerektirir. Hakkında geçici çıkarma cezası verilen parti üyesi, faaliyetine katılmayacağı parti organlarına hiçbir teklif yapamaz. Ancak bu hüküm o üyenin parti tüzüğüne, programına, partinin diğer mevzuatına ve organlarının bağlayıcı kararlarına uyması zorunluluğunu ortadan kaldırmaz. Geçici çıkarma cezası verilen parti üyelerine, parti içinde hiçbir görev verilemez.</p>	<p>DİSİPLİN SUÇLARI VE CEZALARI: Madde 53 - Siyasi partilerin disiplin kurullarınca verilebilecek cezalar, uyarma ve kınama cezalarıdır. 298 sayılı Kanun'un 7 nci maddesine göre oy kullanamayacak ve 8 inci maddesine göre seçmen olamayacak şekilde yargı kararı dışında geçici veya kesin olarak partiden veya gruptan çıkarma cezası verilemez. Disiplin kurullarının vermeye yetkili oldukları disiplin cezaları ile hangi halde ne tür disiplin cezası verileceğinin parti tüzüğünde belli edilmesi zorunludur. Partinin hangi organ ve mercilerinin kimler hakkında ve hangi disiplin kurulunda disiplin cezası isteminde bulunabileceği ve disiplin cezalarına karşı yapılan itirazları incelemeye yetkili üst disiplin kurulları ve itirazın usul ve şartları, kanunda belirtilmeyen hallerde, parti tüzüğü ile düzenlenir. Disiplin kurullarınca parti üyeleri hakkında verilen kararlar gerekçeleriyle birlikte en geç otuz gün içinde ilgiliye tebliğ olunur.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>DİSİPLİN SUÇLARI VE CEZALARI: Madde 53 - 298 sayılı Kanun'un 7 nci maddesine göre oy kullanamayacak ve 8 inci maddesine göre seçmen olamayacak şekilde yargı kararı dışında üyelik hakkının ihlaline yol açan düzenlemeler madde metninden çıkarılmıştır. Parti tüzüğü veya programına uygun hareket etmeyen üyelere partiden veya gruptan çıkarma cezası verilmesi, parti içi demokrasi rafa kaldıran uygulamalar olarak karşımıza çıkmaktadır. Oysa</p>	

(Mayıs 2010)

parti tüzüğü veya programını kurallara uyararak değiştirilmesi yönünde uyarma veya ihlalin ağırlığına göre kınama cezası verilmesi parti içi demokrasiyi ön plana çıkaran bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir.

Anayasa ve kanunlara aykırı parti tüzüğü ve programı yapılamayacağına göre, bu ölçüde değişikliğe teşebbüs edenlerin, parti yönetiminin ötesinde, TBMM’de Anayasa’yı değiştirecek çoğunluğa erişmesi veya halkoylaması da gerekirse halkın aynı yönde tavır alması gerekir. Bu gerekçelerden hareketle, parti tüzüğü veya programına uygun hareket etmeyen üyelere disiplin kurulu kararı ile uyarma ve kınama cezası yerine, partiden veya gruptan çıkarma cezası verilmesi, parti içi demokrasinin ötesinde demokratikleşmeyi engelleyici bir düzenleme olduğu ileri sürülebilir.

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>DİSİPLİN KURULLARININ ÇALIŞMASI: Madde 55 - Disiplin kurulları, üye tamsayısının en az üçte iki çoğunluğuyla toplanır ve hazır bulunanların çoğunluğuyla karar verir. Ancak 101 inci maddenin (d - 1) bendinde gösterilen haller dışında, partiden kesin çıkarma cezaları için üye tamsayısının çoğunluğunun kararı gereklidir.</p> <p>Disiplin kuruluna sevk edilen partili, yazılı veya sözlü savunma hakkına sahiptir. Savunma için süre, savunmaya çağrı belgesinin ilgiliye tebliği tarihinden başlamak üzere onbeş gündür. Ancak, seçimlerde veya herkesin gözü önünde açıkça veya yayın yoluyla işlenen disiplin suçlarında bu süre yedi gündür. Savunma süresini geçirenler, savunma hakkından vazgeçmiş sayılırlar. Savunmaya çağırma, disiplin kurulu başkanlığınca yazı ile yapılır. Bu yazıda uygulanması istenen disiplin cezası ile bu cezanın istenmesine sebep olan fiiller açıkça gösterilir.</p>	<p>DİSİPLİN KURULLARININ ÇALIŞMASI: Madde 55 - Disiplin kurulları, üye tamsayısının en az üçte iki çoğunluğuyla toplanır ve hazır bulunanların çoğunluğuyla karar verir.</p> <p>Disiplin kuruluna sevk edilen partili, yazılı veya sözlü savunma hakkına sahiptir. Savunma için süre, savunmaya çağrı belgesinin ilgiliye tebliği tarihinden başlamak üzere onbeş gündür. Ancak, seçimlerde veya herkesin gözü önünde açıkça veya yayın yoluyla işlenen disiplin suçlarında bu süre yedi gündür. Savunma süresini geçirenler, savunma hakkından vazgeçmiş sayılırlar. Savunmaya çağırma, disiplin kurulu başkanlığınca yazı ile yapılır. Bu yazıda uygulanması istenen disiplin cezası ile bu cezanın istenmesine sebep olan fiiller açıkça gösterilir.</p> <p>Disiplin kurulu savunma tarihinden itibaren onbeş gün içinde karar verir, aksi halde savunmaya çağırma yazısında belirtilen disiplin cezasının istenmesine sebep olan fiillerin varlığı iddiası kendiliğinden ortadan kalkar.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>DİSİPLİN KURULLARININ ÇALIŞMASI: Madde 55 - Maddenin kapsamı, bu Kanunun 53 üncü maddesindeki değişiklik önerimizin gerekçesi doğrultusunda değiştirilmiştir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>DİSİPLİN CEZALARINA İTİRAZ: Madde 57 - (Değişik madde: 28/03/1986 - 3270/15 md.) Hakkında partiden veya gruptan geçici veya kesin çıkarma cezası verilen parti üyesi, bu cezaya karşı disiplin kuruluna sevkeden organ veya merci veya disiplin kurulunun görev ve yetkisizliği veya alınan kararların kanuna, parti tüzüğüne ve içyönetmeliğe şekil ve usul bakımından aykırı bulunduğu iddiasıyla, parti itiraz yollarını kullandıktan sonra nihai karar niteliğindeki son karara karşı otuz gün içinde nihai kararı veren merciin bulunduğu yer asliye hukuk mahkemesine itiraz edebilir. Mahkeme bu itirazları, diğer işlerden önce ve en geç otuz gün içinde basit muhakeme usulüne göre inceleyerek karara bağlar, bu karar kesindir.</p>	<p>DİSİPLİN CEZALARINA İTİRAZ: Madde 57 - (Mülga madde:)</p>
Madde Gerekçesi	
<p>DİSİPLİN CEZALARINA İTİRAZ: Madde 57 - Maddenin kapsamı partiden veya gruptan geçici veya kesin çıkarma cezası ile ilgili olmasından dolayı, bu Kanunun 53 üncü maddesindeki değişiklik önerimizin gerekçesi doğrultusunda, madde metninin tamamının kanundan çıkarılması gerekmektedir.</p>	

(Mayıs 2010)

<i>Mevcut Düzenleme</i>	<i>Öneri</i>
<p>DİSİPLİN KONUSUNDA TEDBİR KARARI: Madde 59 - Partiden geçici çıkarmayı veya kesin çıkarmayı gerektiren hallerde, disiplin cezası verilmesi için sevk kararı almaya yetkili olan parti organları, tedbir niteliğinde olmak üzere, disiplin kuruluna sevk edilen üyeyi parti içindeki görevlerinden derhal uzaklaştırabilirler.</p> <p>İlgili, bu tedbir kararının kaldırılmasını sevk edildiği disiplin kurulundan isteyebilir. Bu istek, disiplin kurulu tarafından yedi gün içinde karara bağlanır.</p>	<p>DİSİPLİN KONUSUNDA TEDBİR KARARI: Madde 59 - (Mülga madde:)</p>
<i>Madde Gerekçesi</i>	
<p>DİSİPLİN KONUSUNDA TEDBİR KARARI: Madde 59 - Maddenin kapsamı partiden veya gruptan geçici veya kesin çıkarma cezası ile ilgili olmasından dolayı, bu Kanunun 53 üncü maddesindeki değişiklik önerimizin gerekçesi doğrultusunda, madde metninin tamamının kanundan çıkarılması gerekmektedir.</p>	

<i>Mevcut Düzenleme</i>	<i>Öneri</i>
<p>DEMOKRATİK DEVLET DÜZENİNİN KORUNMASI İLE İLGİLİ YASAKLAR: Madde 78 - Siyasi partiler:</p> <p>a) Türkiye Devletinin Cumhuriyet olan şeklini; Anayasanın başlangıç kısmında ve 2 nci maddesinde belirtilen esaslarını; Anayasanın 3 üncü maddesinde açıklanan Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, diline, bayrağına, milli marşına ve başkentine dair hükümlerini; egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunun ancak, Anayasanın koyduğu esaslara göre yetkili organları eliyle kullanılabilmesi; Türk Milletine ait olan egemenliğin kullanılmasının belli bir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılmayacağı veya hiçbir kimse veya organın, kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı hükmünü; seçimler ve halkoylamalarının serbest, eşit, gizli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılması esasını değiştirmek;</p> <p>Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, dil, ırk, renk, din ve mezhep ayrımı yaratmak veya sair herhangi bir yoldan bu kavram ve görüşlere dayanan bir devlet düzeni kurmak;</p> <p>Amacını güdemezler veya bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar, başkalarını bu yolda tahrik ve teşvik edemezler.</p> <p>b) Bölge, ırk, belli kişi, aile, zümre veya cemaat, din, mezhep veya tarikat esaslarına dayanamaz veya adlarını kullanamazlar.</p> <p>c) Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini veya zümre egemenliğini veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamazlar ve bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar.</p> <p>d) Askerlik, güvenlik veya sivil savunma hizmetlerine hazırlayıcı nitelikte eğitim ve öğretim</p>	<p>DEMOKRATİK DEVLET DÜZENİNİN VE ÜLKE BÜTÜNLÜĞÜNÜN KORUNMASI İLE İLGİLİ YASAKLAR: Madde 78 - Siyasi partiler; Anayasa ve kanunların hükümlerine aykırı olarak, demokratik devlet düzenini ve ülke bütünlüğünü açık bir biçimde tehlikeye düşürecek, şiddeti teşvik eden faaliyetlerde bulunamazlar.</p>

(Mayıs 2010)

faaliyetlerinde bulunamazlar. e) Genel ahlak ve adaba aykırı, amaçlar güdemezler ve bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar. f) Anayasanın hiçbir hükmünü, Anayasada yer alan hak ve hürriyetleri yok etmeye yörelik bir faaliyette bulunma hakkını verir şekilde yorumlayamazlar.	
Madde Gerekçesi	
DEMOKRATİK DEVLET DÜZENİNİN VE ÜLKE BÜTÜNLÜĞÜNÜN KORUNMASI İLE İLGİLİ YASAKLAR: Madde 78 - Bu Kanununun 90 ıncı maddesindeki, “Siyasi partilerin tüzük, program ve faaliyetleri Anayasa ve bu Kanun hükümlerine aykırı olamaz” hükmü gereğince, Anayasa’da yer alan hususların bu Kanun maddelerinde özellikle siyasi partilerle ilgili yasaklar ve müeyyideler olarak tekrarlanması, Anayasa’ya uygun kanun düzeyinde detaylı bir düzenleme niteliği taşımamaktadır. Diğer taraftan, Anayasa ve kanunların hükümlerine aykırı olarak, demokratik devlet düzenini ve ülke bütünlüğünü açık bir biçimde tehlikeye düşürecek, şiddeti teşvik eden faaliyetler dışında siyasi partilerin kapatılmaması için gerekli Anayasa değişikliklerin yapılması yönünde uzlaşma giderek önem kazanmaktadır. Demokratikleşme kadar ülke bütünlüğünün ortak paydası olabilecek bu uzlaşma esas alınarak, bu maddede gerekli değişikliğin yanı sıra Anayasada yer alan gereksiz tekrarlar madde metninden çıkarılmıştır. Bu bağlamda öneriler doğrultusunda öncelikle yapılması gereken Anayasa değişikliğinin gerçekleşmesi halinde, ikinci aşamada bu kanunla ilgili önerilerin çerçevesi netleşebilir. Ancak üçüncü aşamada, siyasi partilerin faaliyetleri, tüzük ve programları hakkında tespit, görüş ve önerilerin bir anlamı olacaktır. Aksi halde, bu yaklaşımla hazırlanan önerilerin Anayasa değişikliğine işaret eden bilgi notu olmasının ötesinde bir anlamı olmayacaktır.	

Mevcut Düzenleme	Öneri
AZINLIK YARATILMASININ ÖNLENMESİ: Madde 81 - Siyasi partiler: a) Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde milli veya dini kültür veya mezhep veya ırk veya dil farklılığına dayanan azınlıklar bulunduğunu ileri süremezler. b) Türk dilinden veya kültüründen başka dil ve kültürleri korumak, geliştirmek veya yaymak yoluyla Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde azınlıklar yaratarak millet bütünlüğünün bozulması amacını güdemezler ve bu yolda faaliyette bulunamazlar. c) Tüzük ve programlarının yazımı ve yayınlanmasında, kongrelerinde, açık veya kapalı salon toplantılarında, mitinglerinde, propagandalarında Türkçe'den başka dil kullanamazlar; Türkçe'den başka dillerde yazılmış pankartlar, levhalar, plaklar, ses ve görüntü bantları, broşür ve beyannameler kullanamaz ve dağıtamazlar; bu eylem ve işlemlerin başkaları tarafından da yapılmasına kayıtsız kalamazlar. Ancak, tüzük ve programlarının kanunla yasaklanmış diller dışındaki yabancı bir dile çevrilmesi mümkündür.	AZINLIKLARIN İSTİSMARININ ÖNLENMESİ: Madde 81 - Siyasi partiler: a) (Mülga bent:) b) Türkçe'den başka dil ve farklı kültürlerin korunmasını ve geliştirilmesini istismar ederek demokratik devlet düzenini ve ülke bütünlüğünü açık bir biçimde tehlikeye düşürecek, şiddeti teşvik eden faaliyetlerde bulunamazlar. c) Tüzük ve programlarının yazımı ve yayınlanmasında, kongrelerinde, açık veya kapalı salon toplantılarında, mitinglerinde, propagandalarında Türkçe'den başka dil kullanamazlar; Türkçe'den başka dillerde yazılmış pankartlar, levhalar, plaklar, ses ve görüntü bantları, broşür ve beyannameler kullanamaz ve dağıtamazlar; bu eylem ve işlemlerin başkaları tarafından da yapılmasına kayıtsız kalamazlar. Ancak, tüzük ve programlarının kanunla yasaklanmış diller dışındaki yabancı bir dile çevrilmesi mümkündür.
Madde Gerekçesi	
Anayasadaki değiştirilemeyecek hükümler ile bu Kanununun 78 inci maddesindeki değişiklik önerisi, ayrıca bölgecilik ve ırkçılık yasağını düzenleyen 82 nci madde ve eşitlik ilkesinin korunmasını düzenleyen 83 üncü madde dikkate alınarak, azınlık yaratılmasının önlenmesi başlığı altında özgürlükçü çoğulcu yaklaşımı engelleyen düzenlemelerin madde başlığından ve metninden kaldırılması önerilmiştir.	

Mevcut Düzenleme	Öneri
ATATÜRK İLKE VE İNKILAPLARININ	Madde 84 - (Mülga madde:)

(Mayıs 2010)

<p>KORUNMASI:</p> <p>Madde 84 - Siyasi partiler, Türk toplumunu çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkarmak ve Türkiye Cumhuriyetinin laiklik niteliğini korumak amacını güden:</p> <p>a) 3 Mart 1340 tarihli ve 430 sayılı Tevhidi Tedrisat Kanunu,</p> <p>b) 25 Teşrinisani 1341 tarihli ve 671 sayılı Şapka İktisası Hakkında Kanun,</p> <p>c) 30 Teşrinisani 1341 tarihli ve 677 sayılı Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Seddine ve Türbedarlıklar ile Bir Takım Unvanların Men ve İlgasına Dair Kanun,</p> <p>d) 17 Şubat 1926 tarihli ve 743 sayılı Türk Kanunu Medenisiyle kabul edilen, evlenme akdinin evlendirme memuru önünde yapılacağına dair medeni nikah esası ile aynı Kanununun 110 uncu maddesi,</p> <p>e) 20 Mayıs 1928 tarihli ve 1288 sayılı Beynelmilel Erkanın Kabulü Hakkında Kanun,</p> <p>f) 1 Teşrinisani 1928 tarihli ve 1353 sayılı Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun,</p> <p>g) 26 Teşrinisani 1934 tarihli ve 2590 sayılı Efendi, Bey, Paşa gibi Lakap ve Unvanların Kaldırıldığına Dair Kanun,</p> <p>h) 3 Kanunuevvel 1934 tarihli ve 2596 sayılı Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun,</p> <p>Hükümlerine aykırı amaç güdemezler ve faaliyette bulunamazlar.</p>	
Madde Gerekçesi	
<p>Atatürk ilke ve inkılâplarının korunmasını düzenleyen 84 üncü madde, aynı hükümlerle Anayasanın 174 üncü maddesinde Cumhuriyetin laiklik niteliğini koruma amacını güden hükümler olarak yer almasının yanı sıra Cumhuriyetin laik devlet niteliğinin aynı zamanda Anayasanın değiştirilemeyecek hükümleri arasında yer alması da dikkate alınarak, Kanundan çıkarılmıştır. Diğer taraftan, Türkiye Cumhuriyetinin Kurucusu olarak Atatürk'e saygıyı düzenleyen 85 inci madde, Anayasada Kanunda yer aldığı şekliyle yer almaması nedeniyle, aynen muhafaza edilmiştir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞININ YERİNİN KORUNMASI:</p> <p>Madde 89 - Siyasi partiler, laiklik ilkesi doğrultusunda, bütün siyasi görüş ve düşüncülerin dışında kalarak ve milletçe dayanışma ve bütünleşmeyi amaç edinerek özel kanunda gösterilen görevleri yerine getirmek durumunda olan Diyanet İşleri Başkanlığının, genel idare içinde yer almasına ilişkin Anayasanın 136 ncı maddesi hükmüne aykırı amaç güdemezler.</p>	<p>Madde 89 - (Mülga madde:)</p>
Madde Gerekçesi	
<p>Siyasi partilerin, din hizmetlerinin kurumsal yapılanması ile ilgili Anayasa değişikliği teklifinde bulunmasını da sınırlayan 89 uncu maddenin, “Diyanet İşleri Başkanlığının, genel idare içinde yerini” Cumhuriyetin laiklik niteliği ile özdeşmiş gibi Anayasanın değiştirilemeyecek hükümleri arasında gören, maksadını aşan bir düzenleme olduğu ileri sürülebilir. Diğer taraftan, Anayasanın değiştirilemeyecek hükümleri doğrultusunda “Siyasi partiler, Türkiye Cumhuriyetinin laiklik niteliğinin değiştirilmesi ve halifeliğin yeniden kurulması amacını güdemez ve bu amaca yönelik faaliyetlerde bulunamazlar” hükmü düzenleyen bu Kanununun 86 ncı maddesi, Anayasada Kanunda yer aldığı şekliyle yer almaması nedeniyle aynen muhafaza edilmiştir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
-------------------------	--------------

(Mayıs 2010)

<p>TÜZÜK VE PROGRAMLAR İLE PARTİ FAALİYETLERİNE İLİŞKİN SINIRLAMALAR: Madde 90 - Siyasi partilerin tüzük, program ve faaliyetleri Anayasa ve bu Kanun hükümlerine aykırı olamaz. Siyasi partiler, tüzük ve programları dışında faaliyette bulunamayacakları gibi seçimlerde başka bir partiyi destekleme kararı da alamazlar.</p>	<p>TÜZÜK VE PROGRAMLAR İLE PARTİ FAALİYETLERİNE İLİŞKİN SINIRLAMALAR: Madde 90 - Siyasi partilerin tüzük, program ve faaliyetleri Anayasa ve bu Kanun hükümlerine aykırı olamaz.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>TÜZÜK VE PROGRAMLAR İLE PARTİ FAALİYETLERİNE İLİŞKİN SINIRLAMALAR: Madde 90 - Siyasi partilere seçimlerde başka bir partiyi desteklemeyi sınırlayan düzenlemeler getirilmesi hukuki bir yaklaşım değildir. Siyasi partiler arasında işbirliği; özgürlükçü ve çoğulcu bir anlayışla uzlaşma ve dayanışma içinde milli iradeyi belirleme, yönetme, değerlendirme aşamalarına en geniş demokratik katılımı sağlamalarını kolaylaştıracaktır. Siyasi partilerin oylarının az olduğu yerlerde başka partiyi desteklemesi ya da iki veya daha fazla partinin ittifak şeklinde seçimlere katılmaları; hem parlamentoda temsil edilen oyların artması ile temsilde adaletin sağlanmasına hem de daha ekili koalisyon hükümetlerinin kurulmasına ortam hazırlayacaktır.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>KULLANILAMAYACAK PARTİ ADLARI VE İŞARETLER: Madde 96 - (Değişik fıkra : 19/06/1992 - 3821 S.K./8. md.) Anayasa Mahkemesince temelli kapatılan veya siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri, amblemleri, rumuzları, rozetleri ve benzeri işaretleri başka bir siyasi partice kullanılmayacağı gibi, daha önce kurulmuş Türk devletlerine ait topluma mal olmuş bayrak, amblem ve flamalar da siyasi partilerce kullanılmaz. (Değişik fıkra: 19/06/1992 - 3821 S.K./8. md.) Kurulacak siyasi partiler, kapatılan siyasi partilerin devamı olduklarını beyan edemez ve böyle bir iddiada bulunamazlar. Komünist, anarşist, faşist, teokratik, nasyonal sosyalist, din, dil, ırk, mezhep ve bölge adlarıyla veya aynı anlama gelen adlarla da siyasi partiler kurulamaz veya parti adında bu kelimeler kullanılmaz.</p>	<p>KULLANILAMAYACAK PARTİ ADLARI VE İŞARETLER: Madde 96 - (Değişik fıkra : 19/06/1992 - 3821 S.K./8. md.) Anayasa Mahkemesince temelli kapatılan veya siyasi parti siciline kayıtlı bulunan siyasi partilerin isimleri, amblemleri, rumuzları, rozetleri ve benzeri işaretleri başka bir siyasi partice kullanılmayacağı gibi, daha önce kurulmuş Türk devletlerine ait topluma mal olmuş bayrak, amblem ve flamalar da siyasi partilerce kullanılmaz. (Değişik fıkra: 19/06/1992 - 3821 S.K./8. md.) Kurulacak siyasi partiler, kapatılan siyasi partilerin devamı olduklarını beyan edemez ve böyle bir iddiada bulunamazlar. Anayasa ve kanunların hükümlerine aykırı olarak, demokratik devlet düzenini ve ülke bütünlüğünü açık bir biçimde tehlikeye düşürecek, şiddeti esas alan ve teşvik eden adlarla siyasi partiler kurulamaz veya parti adında bu kelimeler kullanılmaz.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>KULLANILAMAYACAK PARTİ ADLARI VE İŞARETLER: Madde 96 – Maddenin kapsamı, bu Kanununun 78 inci maddesindeki değişiklik gerekçesi dikkate alınarak değiştirilmiştir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>ANAYASADAKİ YASAĞA AYKIRILIK HALİNDE PARTİLERİN KAPATILMASI: Madde 101 - (Değişik madde: 12/08/1999 - 4445/16 md.) Anayasa Mahkemesince bir siyasi parti hakkında kapatma kararı; a) Bir siyasi partinin tüzük ve programının Devlet'in bağımsızlığına, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine, millet egemenliğine, demokratik ve laik cumhuriyet ilkelerine aykırı olması, sınıf veya zümre diktatörlüğünü veya</p>	<p>ANAYASADAKİ YASAĞA AYKIRILIK HALİNDE PARTİLERİN KAPATILMASI: Madde 101 - Anayasa Mahkemesince bir siyasi parti hakkında kapatma kararı; demokratik devlet düzenini ve ülke bütünlüğünü açık bir biçimde tehlikeye düşürecek, şiddeti teşvik eden faaliyetlerde bulunması ile yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan ve Türk uyruklusunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden maddi yardım alması halinde verilmesi esas alınabilir. Bir siyasi partinin tüzüğü ve programında Anayasa ve kanunların hükümlerine aykırılık ve</p>

(Mayıs 2010)

<p>herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlaması, suç işlenmesini teşvik etmesi,</p> <p>b) Bir siyasi partinin, Anayasanın 68 inci maddesinin dördüncü fıkrasına aykırı eylemlerin işlendiği odak haline geldiğinin Anayasa Mahkemesince tespiti,</p> <p>c) Bir siyasi partinin, yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan ve Türk uyruklığında olmayan gerçek ve tüzel kişilerden maddi yardım alması,</p> <p>hallerinde verilir.</p> <p>(Ek fıkra: 26/03/2002 - 4748 S.K../3. md.)</p> <p>Anayasa Mahkemesi, yukarıdaki fıkranın (a) ve (b) bentlerinde sayılan hallerde temelli kapatma yerine, dava konusu fiillerin ağırlığına göre ilgili siyasi partinin almakta olduğu son yıllık Devlet yardımı miktarının (...) kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına, yardımın tamamı ödenmişse aynı miktarın Hazineye iadesine karar verebilir.</p>	<p>yukarıdaki fıkra dışında Anayasa ve kanunların hükümlerine aykırı eylemlerin işlendiği odak haline geldiğinin Anayasa Mahkemesince tespiti halinde, birinci aşmada sorumlularına beş yıl siyaset yasağı verilebilir. İkinci aşmada, fiillerin ağırlığına göre ilgili siyasi partinin almakta olduğu son yıllık Devlet yardımı miktarının kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına, yardımın tamamı ödenmişse aynı miktarın Hazineye iadesine karar verilebilir. Üçüncü aşmada, sorumlularına beş yıl siyaset yasağı ve devlet yardımının kesilmesi ile birlikte siyasi partinin beş yıl süre ile seçimlere katılması yasaklanabilir. Anayasa Mahkemesi, bu fıkradaki aykırılıklar kaldırılıncaya kadar, bu fıkradaki yaptırımların tekrar uygulanmasına karar verebilir.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>ANAYASADAKİ YASAKLARA AYKIRILIK HALİNDE PARTİLERİN KAPATILMASI:</p> <p>Madde 101 - Maddenin kapsamı, bu Kanunun 78 inci maddesindeki değişiklik gerekçesi dikkate alınarak değiştirilmiştir. Bu değişiklik, aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ilgili kararları başta olmak üzere taraf olduğumuz uluslararası mevzuata da daha uygun bir yaklaşım olacaktır.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>KAPANMA KARARI:</p> <p>Madde 109 - Bir siyasi partinin kapanmasına ancak büyük kongrece karar verilebilir. Bu karar gizli oyla alınır; karar yeter sayısı, parti tüzüğünde belirtilen toplanma yeter sayısının salt çoğunluğudur.</p> <p>Siyasi partinin kapanmasına karar verilirse, bu karar derhal kapanan partinin genel başkanlığı tarafından, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, Anayasa Mahkemesi Başkanlığı, Cumhuriyet Başsavcılığı ve İçişleri Bakanlığına bildirilir.</p> <p>Siyasi partinin tüzelkişiliği, büyük kongrenin kapanma kararını aldığı tarihte sona erer.</p>	<p>KAPANMA VEYA PARTİLER ARASI İŞBİRLİĞİ KARARI:</p> <p>Madde 109 - Bir siyasi partinin kapanmasına, partinin başka partiyle yeni bir adla birleşmesine, partinin başka partiye katılımına, başka partinin partiye katılımına, başka partinin seçimlerde desteklenmesine veya koalisyon ittifakı ile partiler arası işbirliğine seçim kurullarının yönetim ve denetimi altında, parti seçmen listesinden oylamaya katılanların geçerli oyunun çoğunluğu ile karar verilir. Bu oylama, parti merkez karar kurulunun kararı üzerine yapılır. Başka partinin seçimlerde desteklenmesine veya koalisyon ittifakı ile partiler arası işbirliğine ilişkin oylama önseçim gününde yapılır.</p> <p>Siyasi partinin kapanmasına karar verilirse, bu karar derhal kapanan partinin genel başkanlığı tarafından, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, Anayasa Mahkemesi Başkanlığı, Cumhuriyet Başsavcılığı ve İçişleri Bakanlığına bildirilir.</p> <p>Siyasi partinin tüzelkişiliği, büyük kongrenin kapanma kararını aldığı tarihte sona erer.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>KAPANMA KARARI:</p> <p>Madde 109 – Bir siyasi partinin kapanmasına ve partiler arası işbirliği partinin tüm üyelerini ilgilendirdiği dikkate alınarak, seçim kurullarının yönetim ve denetimi altında parti üyelerinin katılımı ile yapılacak oylamada katılanların çoğunluğunun kararı ile verilmesi önerilmiştir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
KAPANAN SİYASİ PARTİLERİN MALLARI:	KAPANAN SİYASİ PARTİLERİN MALLARI:

(Mayıs 2010)

<p>Madde 110 - Kapanan bir siyasi partinin malları, büyük kongre toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alacağı bir karar üzerine, bir diğer siyasi partiye veya başka bir parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi parti malları Hazineye geçer.</p> <p>Kapanma kararları, Hükümetin devamlı gözetim ve denetimi altında, büyük kongrenin görevlendireceği bir tasfiye kurulu eliyle uygulanır.</p> <p>Kapatılması için hakkında soruşturma veya dava açılmış olan bir siyasi parti, kapanma ve buna bağlı olarak parti mallarının devrine dair karar aldığı takdirde, soruşturma veya dava sonuçlanıncaya kadar devir işlemi yapılmaz.</p>	<p>Madde 110 - Kapanan bir siyasi partinin malları, 109 uncu maddeye göre, bir diğer siyasi partiye veya başka bir parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi parti malları Hazineye geçer.</p> <p>Kapanma kararları, Hükümetin devamlı gözetim ve denetimi altında, büyük kongrenin görevlendireceği bir tasfiye kurulu eliyle uygulanır.</p> <p>Kapatılması için hakkında soruşturma veya dava açılmış olan bir siyasi parti, kapanma ve buna bağlı olarak parti mallarının devrine dair karar aldığı takdirde, soruşturma veya dava sonuçlanıncaya kadar devir işlemi yapılmaz.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>KAPANAN SİYASİ PARTİLERİN MALLARI: Madde 110 - Maddenin kapsamı, bu Kanunun 109 uncu maddesindeki değişiklik önerimizin gerekçesi doğrultusunda değiştirilmiştir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>DEVLETÇE YARDIM: Ek Madde 1 - Yüksek Seçim Kurulunca son milletvekili genel seçimlerine katılma hakkı tanınan ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 33 üncü maddesindeki genel barajı aşmış bulunan siyasi partilere her yıl Hazine'den ödenmek üzere o yılki genel bütçe gelirleri "(B) Cetveli" toplanmış beşbinde ikisi oranında ödenek mali yıl için konur. (Değişik ilk cümle: 12/08/1999 - 4445/21 md.) Bu ödenek, yukarıdaki fıkra gereğince Devlet yardımı yapılacak siyasi partiler arasında, bu partilerin genel seçim sonrasında Yüksek Seçim Kurulunca ilan edilen toplam geçerli oy sayıları ile orantılı olarak bölüştürülmek suretiyle her yıl ödenir. Bu ödemelerin o yılki genel bütçe kanununun yürürlüğe girmesini takiben on gün içinde tamamlanması zorunludur. (Mülga üçüncü fıkra: 12/08/1999 - 4445/21 md.) Bu yardım sadece parti ihtiyaçları veya parti çalışmalarında kullanılır. (Ek fıkra: 07/08/1988 - 3470/1 md.) Milletvekili genel seçimlerinde toplam geçerli oyların %7'sinden fazlasını alan siyasi partilere de Devlet yardımı yapılır. Bu yardım en az Devlet yardımı alan siyasi partinin ikinci fıkra gereğince almış olduğu yardım ve genel seçimlerde aldığı toplam geçerli oy esas alınarak kazandıkları oyla orantılı olarak yapılır. Ancak bu yardım üçyüzelli milyon liradan az olamaz. Bunun için her yıl Maliye ve Gümrük Bakanlığı bütçesine yeterli ödenek konulur. (Ek fıkra: 07/08/1988 - 3470/1 md.) Yukarıdaki fıkralarda öngörülen yardım miktarları; bu yardımdan faydalanabilecek siyasi partilere, milletvekili genel seçiminin yapılacağı yıl üç katı, mahalli idareler genel seçim yılı için iki katı olarak ödenir. Her iki seçim aynı yıl içerisinde yapıldığında bu ödemenin miktarı üç katı geçemez. Bu fıkra gereğince yapılacak katlı ödemeler, Yüksek Seçim Kurulunun seçim takvimine dair kararının ilanını izleyen 10 gün içinde yapılır.</p>	<p>DEVLETÇE YARDIM: Ek Madde 1 - Yüksek Seçim Kurulunca son milletvekili genel seçimlerine katılma hakkı tanınan ve 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 33 üncü maddesindeki genel barajı aşmış bulunan siyasi partilere her yıl Hazine'den ödenmek üzere o yılki genel bütçe gelirleri "(B) Cetveli" toplanmış beşbinde ikisi oranında ödenek mali yıl için konur. (Değişik ilk cümle: 12/08/1999 - 4445/21 md.) Bu ödenek, yukarıdaki fıkra gereğince Devlet yardımı yapılacak siyasi partiler arasında, bu partilerin genel seçim sonrasında Yüksek Seçim Kurulunca ilan edilen toplam geçerli oy sayıları ile orantılı olarak bölüştürülmek suretiyle her yıl ödenir. Bu ödemelerin o yılki genel bütçe kanununun yürürlüğe girmesini takiben on gün içinde tamamlanması zorunludur. (Mülga üçüncü fıkra: 12/08/1999 - 4445/21 md.) Bu yardım sadece parti ihtiyaçları veya parti çalışmalarında kullanılır. Partilere devletçe yapılacak para yardımının en az %20'si, kadınlara yönelik araştırma, geliştirme, eğitim ve politika oluşturma çalışmalarında kullanılır ve bu amaçla parti kadın kollarına tahsis edilir. (Ek fıkra: 07/08/1988 - 3470/1 md.) Milletvekili genel seçimlerinde toplam geçerli oyların %7'sinden fazlasını alan siyasi partilere de Devlet yardımı yapılır. Bu yardım en az Devlet yardımı alan siyasi partinin ikinci fıkra gereğince almış olduğu yardım ve genel seçimlerde aldığı toplam geçerli oy esas alınarak kazandıkları oyla orantılı olarak yapılır. Ancak bu yardım üçyüzelli milyon liradan az olamaz. Bunun için her yıl Maliye ve Gümrük Bakanlığı bütçesine yeterli ödenek konulur. (Ek fıkra: 07/08/1988 - 3470/1 md.) Yukarıdaki fıkralarda öngörülen yardım miktarları; bu yardımdan faydalanabilecek siyasi partilere, milletvekili genel seçiminin yapılacağı yıl üç katı, mahalli idareler genel seçim yılı için iki katı olarak ödenir. Her iki seçim</p>

(Mayıs 2010)

<p>(Ek fıkra: 12/08/1999 - 4445/21 md.) Bu Kanunun 76 ncı maddesi hükmü dairesinde gelirleri Hazineye irad kaydedilen ve taşınmaz malları Hazine adına tapuya tescil edilen siyasi partilere, bu madde gereğince yapılacak Devlet yardımından, Hazineye irad kaydedilen gelirin Hazine adına tapuya tescil edilen taşınmazların toplam değerinin iki katı indirilir.</p>	<p>aynı yıl içerisinde yapıldığında bu ödemenin miktarı üç katı geçemez. Bu fıkra gereğince yapılacak katlı ödemeler, Yüksek Seçim Kurulunun seçim takvimine dair kararının ilanını izleyen 10 gün içinde yapılır.</p> <p>(Ek fıkra: 12/08/1999 - 4445/21 md.) Bu Kanunun 76 ncı maddesi hükmü dairesinde gelirleri Hazineye irad kaydedilen ve taşınmaz malları Hazine adına tapuya tescil edilen siyasi partilere, bu madde gereğince yapılacak Devlet yardımından, Hazineye irad kaydedilen gelirin Hazine adına tapuya tescil edilen taşınmazların toplam değerinin iki katı indirilir.</p>
--	---

Madde Gerekçesi

DEVLETÇE YARDIM:

Ek Madde 1 - Siyasi partilerin kurumsal yapılanmasının, toplumun tüm kesimlerine ve cinsiyete göre temsilde adalet ile demokratik katılım esasları doğrultusunda geliştirilmesi gerekir. Bu esaslara işlerlik kazandırılması için, kadınların siyasete katılımının teşvik edilmesi özel önem taşımaktadır. Bu gerekçeden hareketle, partilere devletçe yapılacak para yardımının en az %20'sinin; kadınlara yönelik araştırma, geliştirme, eğitim ve politika oluşturma çalışmalarında kullanılması ve bu amaçla parti kadın kollarına tahsis edilmesi önerilmiştir.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'da Değişiklik Önerisi

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>SEÇİM ESASLARI: Madde 2 - Seçimler, serbest, eşit, tek dereceli genel oy esaslarına göre yapılır. Seçmen oyunu kendisi kullanır. Oy gizli verilir. Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması açık olarak yapılır.</p>	<p>SEÇİM ESASLARI: Madde 2 - Seçimler, serbest, eşit, tek dereceli genel oy esaslarına göre yapılır. Siyasi partiler, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 37 nci ve 48 inci maddelerinin hükümlerine aykırı aday listelerini düzeltmedikleri seçim çevresinde seçime katılamazlar. Seçmen oyunu kendisi kullanır. Oy gizli verilir. Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması açık olarak yapılır.</p>
Madde Gereğesi	
<p>SEÇİM ESASLARI: Madde 2 - 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununda partili seçmenlerin temsili ve demokratik katılımı için önerilen değişikliklere seçim kanunlarında işlerlik kazandıracak düzenlemeler, aynı zamanda partisiz seçmenlerin siyasal yaşama aktif katılımını özendirilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu gerekçeden hareketle, siyasi partilerin, 2820 sayılı Kanununun 37 nci ve 48 inci maddelerinin hükümlerine aykırı aday listelerini düzeltmedikleri seçim çevresinde seçime katılmalarının yasaklanması yaptırımının, seçim esasları bağlamında düzenlenmesi önerilmiştir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>SEÇMEN KÜTÜĞÜ DÜZENLENMESİ: Madde 33 - (Değişik madde: 17/05/1979 - 2234/1 md.) (Değişik fıkra: 13/03/2008-5749 S.K./4.mad.) Seçmen kütüğü; adres kayıt sistemindeki bilgiler esas alınarak Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek usul ve esaslara göre her yıl yeniden düzenlenir, sürekli bilgi toplama ile her seçim döneminde güncelleştirilir. Düzenleme, sürekli güncelleştirme ve genel denetleme kural, yöntem ve teknikleriyle Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünün bilgi işlem; ilke, kural ve yöntemleri Yüksek Seçim Kurulunca düzenlenecek genelge ile belirlenir. Yazım ve denetlemede toplanan bilgileri, seçmene ait bilgilerin verilerindeki değişimleri belirleyen ad, soyad, yaş, cinsiyet tashihi, seçme ehliyetini kaybetme, (kısıtlanma, kamu hizmetinden yasaklanma) veya yeniden kazanma gibi yargı kararlarına, vatandaşlıktan ıskat veya yeniden vatandaşlık hakkını kazandığını gösteren bilgiler ile vefat ettiğini tespit eden bilgilere seçim bölgesi içinde ve dışında vukubulan ikametgah değişikliklerine ait verilere, Yüksek Seçim Kurulunun belirleyeceği kural ve yönteme uygun olarak toplanacak diğer belgelere dayanılarak, seçmen kütüğü kurulur ve güncelleştirilir.</p>	<p>SEÇMEN KÜTÜĞÜ DÜZENLENMESİ: Madde 33 - (Değişik madde: 17/05/1979 - 2234/1 md.) (Değişik fıkra: 13/03/2008-5749 S.K./4.mad.) Seçmen kütüğü; adres kayıt sistemindeki bilgiler esas alınarak Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek usul ve esaslara göre her yıl yeniden düzenlenir, sürekli bilgi toplama ile her seçim döneminde güncelleştirilir. Düzenleme, sürekli güncelleştirme ve genel denetleme kural, yöntem ve teknikleriyle Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünün bilgi işlem; ilke, kural ve yöntemleri Yüksek Seçim Kurulunca düzenlenecek genelge ile belirlenir. Yazım ve denetlemede toplanan bilgileri, seçmene ait bilgilerin verilerindeki değişimleri belirleyen ad, soyad, yaş, cinsiyet tashihi, seçme ehliyetini kaybetme, (kısıtlanma, kamu hizmetinden yasaklanma) veya yeniden kazanma gibi yargı kararlarına, vatandaşlıktan ıskat veya yeniden vatandaşlık hakkını kazandığını gösteren bilgiler ile vefat ettiğini tespit eden bilgilere seçim bölgesi içinde ve dışında vukubulan ikametgah değişikliklerine ait verilere, Yüksek Seçim Kurulunun belirleyeceği kural ve yönteme uygun olarak toplanacak diğer belgelere dayanılarak, seçmen kütüğü kurulur ve güncelleştirilir. Seçmen kütüğü veritabanı ile ilişkili olarak, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 39 uncu maddesi gereğince, siyasi partiler seçmen kütüğü programı, Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü tarafından kurulur. Bu programdaki kayıtlar, 2820 sayılı Kanun'un 10 uncu maddesine göre Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilen üyeler esas alınarak, ilçe seçim kurulları seçmen kütük</p>

(Mayıs 2010)

bürolarınca düzenlenir ve 2820 sayılı Kanun'un 10, 12 ve 42 nci maddelerine göre güncelleştirilir.
Madde Gerekçesi
<p>SEÇMEN KÜTÜĞÜ DÜZENLENMESİ: Madde 33 - Seçmen kütüğü veritabanı ile ilişkili olarak, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 39 uncu maddesi gereğince, siyasi partiler seçmen kütüğü programının Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü tarafından kurulması önerilmiştir. Bu programdaki kayıtlar, 2820 sayılı Kanununun 10 uncu maddesine göre Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilen üyeler esas alınarak, ilçe seçim kurulları seçmen kütük bürolarınca düzenlenir ve 2820 sayılı Kanununun 10 uncu, 12 nci ve 42 nci maddesinde önerilen değişikliklere göre güncelleştirilebilir. Böylelikle, programda kayıtların T.C. kimlik numarası ile yapılması sonucunda; bir kimsenin birden fazla siyasi parti veya aynı partinin birden fazla teşkilat birimine üyelik kaydı yapılamayacağından, üye kayıtlarından kaynaklanan sorunlar sistem gereği ortadan kalkacaktır.</p> <p>Diğer taraftan, Cumhuriyet Başsavcılığı, üye listelerinin düzenlenmesi, yazımı, bunların ilçe seçim kurullarına gönderilmesi ve buna ait işler başta olmak üzere, kurumların aynı veritabanını kullanması sonucu işlem tekrarları ortadan kalkacağı için kaynak tasarrufu da sağlanacaktır.</p>

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>RADYO VE TELEVİZYONLA PROPAGANDA: Madde 52 - (Değişik madde: 17/05/1979 - 2234/1 md.) (Değişik fıkra: 10/06/1983 - 2839/46 md.) Özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak üzere, seçime katılan siyasi partiler, oy verme gününden önceki 7 nci günden itibaren oy verme gününden önceki gün saat 18.00'e kadar radyo ve televizyonda propaganda yapabilirler. (Değişik fıkra: 23/05/1987 - 3377/3 md.) Seçime katılan; a) Siyasi partilere ilk gün 10, son gün 10 dakikayı geçmemek üzere, programlarını ve yapacakları işleri anlatan iki konuşma, b) Mecliste grubu bulunan siyasi partilerin herbirine ilaveten 10'ar dakikalık propaganda, c) Değişik bent: 27/10/1995 - 4125/4 md.) İktidar partisine veya iktidar partilerinden büyük olanına 20 dakikalık, iktidar partilerinden diğerlerine 15'er dakikalık ilave propaganda. d) Ana muhalefet partisine ilaveten 10 dakikalık propaganda, Hakkı verilir. Bu propaganda sürelerinin yarısını aşmamak üzere siyasi partiler bu propagandalarını görüntülü olarak da verebilirler. Görüntülü propagandalar TRT dışında hazırlatılır. Görüntülü propagandalarda siyasi partiler yaptıkları ve yapacakları icraatı anlatırlar. Bu propagandalarda suç teşkil edecek görüntülere yer verilemez. Siyasi partilerin bu propagandaları bir defada iki dakikadan az olamayacağı gibi bir günde toplam süresi on dakikayı geçemez. Siyasi partiler propaganda haklarını TRT'nin birden fazla kanalına dağıtabilirler. Yüksek Seçim Kurulu, TRT imkanlarına göre bu görüntülerin hangi süre içinde TRT'ye teslim edileceğini ve TRT'deki gösterilme zamanlarını tanzim eder. Bu görüntülerde suç teşkil eden bir husus bulunduğu takdirde Yüksek Seçim Kurulu bunların yayımına izin vermez.</p> <p>Siyasi partiler radyo ve televizyonla ilk konuşmalarında seçim beyannamelerini izah ederler. Radyo ve televizyon konuşmaları Türkiye'deki</p>	<p>RADYO VE TELEVİZYONLA PROPAGANDA: Madde 52 - (Değişik madde: 17/05/1979 - 2234/1 md.) (Değişik fıkra: 10/06/1983 - 2839/46 md.) Özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak üzere, seçime katılan siyasi partiler, oy verme gününden önceki 7 nci günden itibaren oy verme gününden önceki gün saat 18.00'e kadar radyo ve televizyonda propaganda yapabilirler. (Değişik fıkra: 23/05/1987 - 3377/3 md.) Seçime katılan; a) Siyasi partilere ilk gün 10, son gün 10 dakikayı geçmemek üzere, programlarını ve yapacakları işleri anlatan iki konuşma, b) Mecliste grubu bulunan siyasi partilerin herbirine ilaveten 10'ar dakikalık propaganda, Hakkı verilir. Bu propaganda sürelerinin yarısını aşmamak üzere siyasi partiler bu propagandalarını görüntülü olarak da verebilirler. Görüntülü propagandalar TRT dışında hazırlatılır. Görüntülü propagandalarda siyasi partiler yaptıkları ve yapacakları icraatı anlatırlar. Bu propagandalarda suç teşkil edecek görüntülere yer verilemez. Siyasi partilerin bu propagandaları bir defada iki dakikadan az olamayacağı gibi bir günde toplam süresi on dakikayı geçemez. Siyasi partiler propaganda haklarını TRT'nin birden fazla kanalına dağıtabilirler. Yüksek Seçim Kurulu, TRT imkanlarına göre bu görüntülerin hangi süre içinde TRT'ye teslim edileceğini ve TRT'deki gösterilme zamanlarını tanzim eder. Bu görüntülerde suç teşkil eden bir husus bulunduğu takdirde Yüksek Seçim Kurulu bunların yayımına izin vermez.</p> <p>Siyasi partiler radyo ve televizyonla ilk konuşmalarında seçim beyannamelerini izah ederler. Radyo ve televizyon konuşmaları Türkiye'deki bütün radyo ve televizyon postaları ile aynı zamanda yayımlanır.</p> <p>Radyo ve televizyonda, yayınlanacak propaganda konuşmalarının her gün hangi saatte, hangi parti adına yapılacağı, Türkiye Radyo ve Televizyonları tarafından haber yayınları sırasında, önceden</p>

(Mayıs 2010)

<p>bütün radyo ve televizyon postaları ile aynı zamanda yayınlanır.</p> <p>Radyo ve televizyonda, yayınlanacak propaganda konuşmalarının her gün hangi saatte, hangi parti adına yapılacağı, Türkiye Radyo ve Televizyonları tarafından haber yayınları sırasında, önceden duyurulur.</p> <p>(Değişik fıkra: 10/06/1983 - 2839/46 md.) Radyo ve televizyonda yapılacak propaganda yayınlarının, tam bir tarafsızlık ve eşitlik içinde yapılması, Yüksek Seçim Kurulu ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından sağlanır.</p> <p>(Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/22 md.) Televizyonda seçime katılan siyasi partiler adına (...) yukarıdaki fıkralar gereğince yayınlanacak propaganda konuşmalarında Türk Bayrağı ile Yüksek Seçim Kurulunun tespit edeceği yere asılacak olan bu kurulun belirlediği büyüklükteki parti bayrağı ve konuşmayı yapan kişi dışında hiçbir görüntüye yer verilmez Konuşmacılar, ceket giyme ve kravat takmak zorundadırlar; bayanlar tayyör giyerler.</p> <p>(Mülga fıkra: 10/09/1987-3403/2 md.) md.)</p> <p>(Ek fıkra: 27/10/1995 - 4125/4 md.) Özel radyo ve televizyonlarda siyasi partilerin propaganda konuşmaları TRT'de uygulanan usul ve esaslara göre yapılır. Bu yayınlar ulusal nitelikte olanlarda Yüksek Seçim Kurulunca, yerel nitelikte olanlarda İl Seçim Kurullarınca tanzim ve denetlenir. Bu hüküm dışında propagandaya ilişkin yayın yapılamaz. Bu hükme aykırı davranışlar hakkında 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 151/2 hükmü uygulanır.</p>	<p>duyurulur.</p> <p>(Değişik fıkra: 10/06/1983 - 2839/46 md.) Radyo ve televizyonda yapılacak propaganda yayınlarının, tam bir tarafsızlık ve eşitlik içinde yapılması, Yüksek Seçim Kurulu ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından sağlanır.</p> <p>(Değişik fıkra: 28/03/1986 - 3270/22 md.) Televizyonda seçime katılan siyasi partiler adına (...) yukarıdaki fıkralar gereğince yayınlanacak propaganda konuşmalarında Türk Bayrağı ile Yüksek Seçim Kurulunun tespit edeceği yere asılacak olan bu kurulun belirlediği büyüklükteki parti bayrağı ve konuşmayı yapan kişi dışında hiçbir görüntüye yer verilmez Konuşmacılar, ceket giyme ve kravat takmak zorundadırlar; bayanlar tayyör giyerler.</p> <p>(Mülga fıkra: 10/09/1987-3403/2 md.) md.)</p> <p>(Ek fıkra: 27/10/1995 - 4125/4 md.) Özel radyo ve televizyonlarda siyasi partilerin propaganda konuşmaları TRT'de uygulanan usul ve esaslara göre yapılır. Bu yayınlar ulusal nitelikte olanlarda Yüksek Seçim Kurulunca, yerel nitelikte olanlarda İl Seçim Kurullarınca tanzim ve denetlenir. Bu hüküm dışında propagandaya ilişkin yayın yapılamaz. Bu hükme aykırı davranışlar hakkında 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 151/2 hükmü uygulanır.</p>
Madde Gereğesi	
<p>RADYO VE TELEVİZYONLA PROPAGANDA:</p> <p>Madde 52 - Radyo ve televizyonda yapılacak propaganda yayınlarının, tam bir tarafsızlık ve eşitlik içinde yapılmasının gereği olarak, iktidar ve ana muhalefet partilerine ayrıcalık tanıyan (c) ve (d) bentlerinin kaldırılması önerilmiştir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>BAŞKA YERLERE ASMA, KAMUOYU YOKLAMALARI VE HEDİYE DAĞITMA YASAĞI</p> <p>Madde 61 - (Mülga madde: 17/05/1979-2234/5 md.; Yeniden düzenlenen madde: 28/12/1993 -3959/4 md.)</p> <p>Yukarıdaki madde gereğince gösterilen yerlerden başka herhangi bir yerde parti bayrağı, afiş ve propaganda flamaları ile ilan asılması, yapıştırılması veya teşhiri yasaktır.</p> <p>Bu suretle asılan, yapıştırılan veya teşhir edilen bayrak, afiş ve flamalarla ilanlar, ilçe seçim kurulu kararı ile kaldırılır, kaldırma için yapılan masraflar, bu bayrak ve flamalarla ilanların ait olduğu partiler veya bağımsız adaylarca ödenir.</p> <p>(Ek fıkra: 27/10/1995 - 4125/5 md.) Milletvekili genel seçimlerinde, seçimin başlangıç tarihinden itibaren yazılı, sözlü ve görsel basın ve yayın araçları ile kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi ve iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla bir siyasi partinin veya adayın</p>	<p>BAŞKA YERLERE ASMA, KAMUOYU YOKLAMALARI VE HEDİYE DAĞITMA YASAĞI</p> <p>Madde 61 - (Mülga madde: 17/05/1979-2234/5 md.; Yeniden düzenlenen madde: 28/12/1993 -3959/4 md.)</p> <p>Yukarıdaki madde gereğince gösterilen yerlerden başka herhangi bir yerde parti bayrağı, afiş ve propaganda flamaları ile ilan asılması, yapıştırılması veya teşhiri yasaktır.</p> <p>Bu suretle asılan, yapıştırılan veya teşhir edilen bayrak, afiş ve flamalarla ilanlar, ilçe seçim kurulu kararı ile kaldırılır, kaldırma için yapılan masraflar, bu bayrak ve flamalarla ilanların ait olduğu partiler veya bağımsız adaylarca ödenir.</p> <p>(Ek fıkra: 27/10/1995 - 4125/5 md.) Milletvekili genel seçimlerinde, seçimin başlangıç tarihinden itibaren oy verme gününden önceki yedinci güne kadar kamuoyu araştırmalarının yorumsuz olarak açıklanması dışında milletvekili genel seçimlerinde, seçimin başlangıç tarihinden itibaren yazılı, sözlü ve</p>

(Mayıs 2010)

<p>lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek biçimde yayın yapılması ve herhangi bir surette dağıtım, partilerin ve adayların kendilerini tanıtıcı nitelikte broşür ve el ilanları dışında herhangi bir hediye e eşantiyon dağıtmaları, dağıttirmaları veya bunların üçüncü şahıslar ya da kurum ve kuruluşlar aracılığı ile dağıtılması yasaktır. Başka kanunların bu fıkraya aykırı hükümleri uygulanmaz.</p>	<p>görsel basın ve yayın araçları ile kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi ve iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla bir siyasi partinin veya adayın lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek biçimde yayın yapılması ve herhangi bir surette dağıtım, partilerin ve adayların kendilerini tanıtıcı nitelikte broşür ve el ilanları dışında herhangi bir hediye ve eşantiyon dağıtmaları, dağıttirmaları veya bunların üçüncü şahıslar ya da kurum ve kuruluşlar aracılığı ile dağıtılması yasaktır. Başka kanunların bu fıkraya aykırı hükümleri uygulanmaz.</p>
<i>Madde Gerekçesi</i>	
<p>BAŞKA YERLERE ASMA, KAMUOYU YOKLAMALARI VE HEDİYE DAĞITMA YASAĞI Madde 61 - Seçmeni yönlendirici yayınlar yasaklanırken, seçmenin bilgi alma hakkının da tamamen kaldırılmaması için, seçimin başlangıç tarihinden itibaren getirilen yasaklamalarda, kamuoyu araştırmalarının oy verme gününden önceki yedinci güne kadar yorumuz olarak açıklanması istisnası önerilmiştir.</p>	

(Mayıs 2010)

2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nda Değişiklik Önerisi

<i>Mevcut Düzenleme</i>	<i>İki Turlu Nispi Temsil Sistemine Göre Öneri</i>
<p>SEÇİM SİSTEMİ VE USULÜ: Madde 2 - Milletvekili seçimi tek derecelidir. Seçim nispi temsil sistemine göre, genel, eşit ve gizli oyla, bütün yurttan aynı günde yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. Seçmen, oyunu tam bir serbestlikle kendisi kullanır. Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması, açık olarak yapılır.</p>	<p>SEÇİM SİSTEMİ VE USULÜ: Madde 2 - Milletvekili seçimi tek derecelidir. Seçim, iki turlu nispi temsil sistemine göre yapılır. Oylama genel, eşit ve gizli oyla, yargı yönetim ve denetimi altında, bütün yurttan aynı günde ikinci turu birinci turdan iki hafta sonra olacak şekilde yapılır. Seçmen, oyunu tam bir serbestlikle kendisi kullanır. Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması, açık olarak yapılır.</p>
<i>Madde Gerekçesi</i>	
<p>SEÇİM SİSTEMİ VE USULÜ: Madde 2 - Temsilde adaleti sağlama gereken nispi temsilin bu işlevine aykırı sonuçlar veren mevcut düzenlemedeki çarpıklığın giderilmesi için; iki turlu nispi temsil sistemi ile milletvekillerinin bir kısmının yüzde üç genel barajıyla seçileceği birinci turda temsilde adalet ile parti tercihleri ön plana çıkarılabilir. Diğer taraftan, milletvekillerinin diğer kısmının yüzde on genel barajıyla seçileceği ikinci turda ise yönetimde istikrarın korunması için oy birleştirmesi ile koalisyon ittifakı teşvik edilerek uzlaşma ön plana çıkarılabilir. Bu yaklaşım çerçevesinde geliştirilecek iki turlu nispi temsil sistemi; hem temsilde adalet hem de yönetimde istikrar için optimum çözüm arayışını kolaylaştırabilir.</p>	

<i>Mevcut Düzenleme</i>	<i>Ülke ve İl Seçim Çevreli Nispi Temsil Sistemine Göre Öneri</i>
<p>SEÇİM SİSTEMİ VE USULÜ: Madde 2 - Milletvekili seçimi tek derecelidir. Seçim nispi temsil sistemine göre, genel, eşit ve gizli oyla, bütün yurttan aynı günde yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. Seçmen, oyunu tam bir serbestlikle kendisi kullanır. Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması, açık olarak yapılır.</p>	<p>SEÇİM SİSTEMİ VE USULÜ: Madde 2 - Milletvekili seçimi tek derecelidir. Seçim; 100 milletvekili ülke seçim çevresinden ve 450 milletvekili ise il seçim çevrelerinden seçilecek şekilde, nispi temsil sistemine göre, genel, eşit ve gizli oyla, bütün yurttan aynı günde yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. Seçmen, oyunu tam bir serbestlikle kendisi kullanır. Seçmen, birisi ülke seçim çevresi milletvekilliği, diğeri il seçim çevresi milletvekilliği için olmak üzere iki ayrı oy kullanır. Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması, açık olarak yapılır.</p>
<i>Madde Gerekçesi</i>	
<p>SEÇİM SİSTEMİ VE USULÜ: Madde 2 - Temsilde adaleti sağlama gereken nispi temsilin bu işlevine aykırı sonuçlar veren mevcut düzenlemedeki çarpıklığın giderilmesi için; ülke ve il seçim çevreli nispi temsil sistemi ile 100 milletvekilinin barajsız seçileceği ülke seçim çevresinde temsilde adalet ile parti tercihleri ön plana çıkarılabilir. Diğer taraftan, 450 milletvekilinin yüzde on barajıyla seçileceği il seçim çevresinde ise yönetimde istikrarın korunması için oy birleştirmesi ile koalisyon ittifakı teşvik edilerek uzlaşma ön plana çıkarılabilir.</p>	

<i>Mevcut Düzenleme</i>	<i>Karma Seçim Sistemine Göre Öneri</i>
<p>SEÇİM SİSTEMİ VE USULÜ: Madde 2 - Milletvekili seçimi tek derecelidir. Seçim nispi temsil sistemine göre, genel, eşit ve gizli oyla, bütün yurttan aynı günde yargı yönetim ve</p>	<p>SEÇİM SİSTEMİ VE USULÜ: Madde 2 - Milletvekili seçimi tek derecelidir. Seçim, 4 üncü maddedeki seçim çevreleri ve çıkaracağı milletvekili sayıları dikkate alınarak,</p>

(Mayıs 2010)

<p>denetimi altında yapılır.</p> <p>Seçmen, oyunu tam bir serbestlikle kendisi kullanır.</p> <p>Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması, açık olarak yapılır.</p>	<p>nispi temsil sistemi ile iki türlü çoğunluk sistemine göre yapılır. Oylama genel, eşit ve gizli oyla, bütün yurttaki nispi temsil ile çoğunluk sisteminin birinci turu aynı günde ikinci turu iki hafta sonra olacak şekilde yargı yönetim ve denetimi altında yapılır.</p> <p>Seçmen, oyunu tam bir serbestlikle kendisi kullanır. Karma seçim sisteminin uygulandığı seçim çevrelerinde seçmen, biri nispi temsil sistemi diğeri çoğunluk sistemi birinci turu için olmak üzere iki ayrı oy kullanır. Çoğunluk sistemi birinci turunda salt çoğunlukla seçim kazanan çıkmayıp en çok oy alan parti ya da koalisyon ittifakının kazanacağı ikinci turda ise bir oy kullanır.</p> <p>Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması, açık olarak yapılır.</p>
Madde Gereğesi	
<p>SEÇİM SİSTEMİ VE USULÜ:</p> <p>Madde 2 - Bu maddedeki değişiklik önerisinde karma seçim sistemi alternatifi esas alınmış olup; yüzde üç genel barajlı nispi temsil sistemi ile temsilde adaletin sağlanırken, iki türlü çoğunluk sistemi ile partiler arası işbirliği teşvik edilerek yönetimde istikrarın çoğulcu katılımla geliştirilmesi öngörülmüştür.</p>	

Mevcut Düzenleme	İki Turlu Nispi Temsil Sistemine Göre Öneri
<p>SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAĞI MİLLETVEKİLİ SAYISI:</p> <p>Madde 4 - (Değişik madde: 27/10/1995 - 4125/9 md.)</p> <p>İllerin çıkaracağı milletvekili sayısının tespitinde toplam milletvekili sayısından (...) her il'e önce bir milletvekili verilir.</p> <p>(Değişik fıkra: 23/11/1995 - 4138/1 md.) Son genel nüfus sayımı ile belli olan Türkiye nüfusu, birinci fıkradaki illere verilen milletvekili sayısı çıkarıldıktan sonra kalan milletvekili sayısına bölünmek suretiyle bir sayı elde edilir. İl nüfusunun bu sayıya bölünmesi ile her ilin ayrıca çıkaracağı milletvekili sayısı tespit olunur.</p> <p>(...) nüfusu milletvekili çıkarmaya yetmeyen illerin nüfusları ile artık nüfus bırakan illerin artık nüfusları büyüklüklerine göre sıraya konular ve ilk hesapta iller arasında bölüştürülmemiş bulunan milletvekillikleri bu sıraya göre dağıtılır. (Ek cümle: 22/10/2009-5922 S.K./1.mad) Şu kadar ki nüfusu iki milletvekili çıkarmaya yetmeyen iller, artık nüfus sıralamasında da milletvekili sayısını ikiye çıkaramazsa, önce iki milletvekili çıkaramayan illere ikinci milletvekili verilir.</p> <p>Son kalan milletvekilliğinin verilmesinde, iki veya daha fazla ilin eşit nüfus veya nüfus artışı göstermesi halinde, bunlar arasında ad çekilir.</p> <p>Yapılan tespit sonunda, çıkaracağı milletvekili sayısı 18'e kadar olan iller, bir seçim çevresi sayılır. Çıkaracağı milletvekili sayısı 19'dan 35'e kadar olan iller iki, 36 ve daha fazla olan iller üç seçim çevresine bölünür.</p> <p>Bu seçim çevreleri, numara sırasına göre adlandırılır.</p> <p>Bu illerin seçim çevreleri belirlenirken:</p> <p>a) Seçim çevreleri, mümkün olduğu ölçüde eşit</p>	<p>SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAĞI MİLLETVEKİLİ SAYISI:</p> <p>Madde 4 - (Değişik madde: 27/10/1995 - 4125/9 md.)</p> <p>(Değişik fıkra: 23/11/1995 - 4138/1 md.) (Ek cümle: 22/10/2009-5922 S.K./1.mad)</p> <p>İllere göre milletvekili tahsisi aşağıdaki aşamalara göre yapılır:</p> <p>a) Birinci aşamadaki tahsis; her ilin seçmen sayısı, ülke genelinde bir milletvekiline düşen ortalama seçmen sayısına bölünerek yapılır.</p> <p>b) İkinci aşamada; seçmen sayısı bir milletvekili çıkarmaya yetmeyen iller varsa birer milletvekili tahsis edilir.</p> <p>c) Üçüncü aşamada; birinci tahsisten sonra bakiye seçmen sayısı, ülke genelinde bir milletvekiline düşen ortalama seçmen sayısının yarısından fazla olan illere ilave tahsis yapılır.</p> <p>d) Dördüncü aşamada; tahsis edilmeyen milletvekili kalmışsa, üçüncü aşamadaki ilave tahsisten sonra en fazla bakiye seçmen sayısı olan illere telafi tahsisi yapılarak, eğer fazla milletvekili tahsis edilmişse üçüncü aşamadaki ilave tahsiste bakiye seçmen sayısı en az olan illerdeki ilave tahsisler iptal edilerek tahsis sonuçlandırılır.</p> <p>e) Beşinci aşamada, on milletvekilinden fazla tahsis yapılan iller; mümkün olduğu ölçüde eşit veya birbirine yakın sayıda milletvekili çıkaracak şekilde, ilçelerin mülki bütünlüğü ile seçmen sayısı ve coğrafi yakınlıkları dikkate alınarak seçim çevrelerine bölünür ve numara sırasına göre adlandırılır.</p> <p>Milletvekillerinin; birinci ve ikinci tura göre tahsisinde aşağıdaki esaslar dikkate alınır:</p> <p>a) En fazla üç milletvekili tahsis edilen seçim çevrelerinde milletvekillerinin tümü birinci turda</p>

(Mayıs 2010)

<p>veya birbirine yakın sayıda milletvekili çıkaracak şekilde oluşturulur.</p> <p>b) Mümkün olduğu ölçüde ilçelerin mülki bütünlüğü dikkate alınır.</p> <p>c) Aynı seçim çevresinde yer alacak ilçelerin nüfus ve coğrafi yakınlıkları ile ulaşım imkanları gözönünde bulundurulur.</p> <p>Bu illerin milletvekili sayısının seçim çevrelerine dağıtımında; seçim çevrelerinin çıkaracakları milletvekili sayısı, nüfusları bakımından illerin milletvekili sayısını tespit etmeye ilişkin esaslara göre belirlenir.</p>	<p>seçilir.</p> <p>b) Dört milletvekili tahsis edilen seçim çevrelerinde; iki milletvekili birinci turda diğer iki milletvekili ikinci turda seçilir.</p> <p>c) Beş milletvekili tahsis edilen seçim çevrelerinde; iki milletvekili birinci turda diğer üç milletvekili ikinci turda seçilir.</p> <p>d) Altı milletvekili tahsis edilen seçim çevrelerinde; üç milletvekili birinci turda diğer üç milletvekili ikinci turda seçilir.</p> <p>d) Yedi milletvekili tahsis edilen seçim çevrelerinde; üç milletvekili birinci turda diğer dört milletvekili ikinci turda seçilir.</p> <p>f) Sekiz milletvekili tahsis edilen seçim çevrelerinde; dört milletvekili birinci turda diğer dört milletvekili ikinci turda seçilir.</p> <p>g) Dokuz milletvekili tahsis edilen seçim çevrelerinde; dört milletvekili birinci turda diğer beş milletvekili ikinci turda seçilir.</p> <p>h) On milletvekili tahsis edilen seçim çevrelerinde; beş milletvekili birinci turda diğer beş milletvekili ikinci turda seçilir.</p>
Madde Gereğesi	
<p>SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAĞI MİLLETVEKİLİ SAYISI:</p> <p>Madde 4 - Seçim çevreleri ile 2 nci maddenin gereğesinden hareketle seçim turlarına göre çıkaracakları milletvekili sayısı belirlenirken, nüfus yerine seçmen sayısı esas alınarak aşırı veya eksik temsil adaletsizliğinin mümkün olduğunca azaltılmasını sağlamaya yönelik değişikliklerle bu maddenin yeniden düzenlenmesi önerilmiştir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Ülke ve İl Seçim Çevreli Nispi Temsil Sistemine Göre Öneri
<p>SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAĞI MİLLETVEKİLİ SAYISI:</p> <p>Madde 4 - (Değişik madde: 27/10/1995 - 4125/9 md.)</p> <p>İllerin çıkaracağı milletvekili sayısının tespitinde toplam milletvekili sayısından (...) her il'e önce bir milletvekili verilir.</p> <p>(Değişik fıkra: 23/11/1995 - 4138/1 md.) Son genel nüfus sayımı ile belli olan Türkiye nüfusu, birinci fıkradaki illere verilen milletvekili sayısı çıkarıldıktan sonra kalan milletvekili sayısına bölünmek suretiyle bir sayı elde edilir. İl nüfusunun bu sayıya bölünmesi ile her ilin ayrıca çıkaracağı milletvekili sayısı tespit olunur.</p> <p>(...) nüfusu milletvekili çıkarmaya yetmeyen illerin nüfusları ile artık nüfus bırakan illerin artık nüfusları büyüklüklerine göre sıraya konular ve ilk hesapta iller arasında bölüştürülmemiş bulunan milletvekillikleri bu sıraya göre dağıtılır. (Ek cümle: 22/10/2009-5922 S.K./1.mad) Şu kadar ki nüfusu iki milletvekili çıkarmaya yetmeyen iller, artık nüfus sıralamasında da milletvekili sayısını ikiye çıkaramazsa, önce iki milletvekili çıkaramayan illere ikinci milletvekili verilir.</p> <p>Son kalan milletvekilliğinin verilmesinde, iki veya daha fazla ilin eşit nüfus veya nüfus artışı göstermesi halinde, bunlar arasında ad çekilir.</p> <p>Yapılan tespit sonunda, çıkaracağı milletvekili</p>	<p>SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAĞI MİLLETVEKİLİ SAYISI:</p> <p>Madde 4 - (Değişik madde: 27/10/1995 - 4125/9 md.)</p> <p>(Değişik fıkra: 23/11/1995 - 4138/1 md.) (Ek cümle: 22/10/2009-5922 S.K./1.mad)</p> <p>100 milletvekili ülke seçim çevresine ve 450 milletvekili ise il seçim çevrelerine göre tahsis edilir. İl seçim çevrelerine göre 450 milletvekilinin tahsisi aşağıdaki aşamalara göre yapılır:</p> <p>a) Birinci aşamadaki tahsis; her ilin seçmen sayısı, ülke genelinde bir milletvekiline düşen ortalama seçmen sayısına bölünerek yapılır.</p> <p>b) İkinci aşamada; seçmen sayısı bir milletvekili çıkarmaya yetmeyen iller varsa birer milletvekili tahsis edilir.</p> <p>c) Üçüncü aşamada; birinci tahsisten sonra bakiye seçmen sayısı, ülke genelinde bir milletvekiline düşen ortalama seçmen sayısının yarısından fazla olan illere ilave tahsis yapılır.</p> <p>d) Dördüncü aşamada; tahsis edilmeyen milletvekili kalmışsa, üçüncü aşamadaki ilave tahsisten sonra en fazla bakiye seçmen sayısı olan illere telafi tahsisi yapılarak, eğer fazla milletvekili tahsis edilmişse üçüncü aşamadaki ilave tahsiste bakiye seçmen sayısı en az olan illerdeki ilave tahsisler iptal edilerek tahsis sonuçlandırılır.</p> <p>e) Beşinci aşamada, on milletvekilinden fazla</p>

(Mayıs 2010)

<p>sayısı 18'e kadar olan iller, bir seçim çevresi sayılır. Çıkaracağı milletvekili sayısı 19'dan 35'e kadar olan iller iki, 36 ve daha fazla olan iller üç seçim çevresine bölünür.</p> <p>Bu seçim çevreleri, numara sırasına göre adlandırılır.</p> <p>Bu illerin seçim çevreleri belirlenirken:</p> <p>a) Seçim çevreleri, mümkün olduğu ölçüde eşit veya birbirine yakın sayıda milletvekili çıkaracak şekilde oluşturulur.</p> <p>b) Mümkün olduğu ölçüde ilçelerin mülki bütünlüğü dikkate alınır.</p> <p>c) Aynı seçim çevresinde yer alacak ilçelerin nüfus ve coğrafi yakınlıkları ile ulaşım imkânları gözönünde bulundurulur.</p> <p>Bu illerin milletvekili sayısının seçim çevrelerine dağıtımında; seçim çevrelerinin çıkaracakları milletvekili sayısı, nüfusları bakımından illerin milletvekili sayısını tespit etmeye ilişkin esaslara göre belirlenir.</p>	<p>tahsis yapılan iller; mümkün olduğu ölçüde eşit veya birbirine yakın sayıda milletvekili çıkaracak şekilde, ilçelerin mülki bütünlüğü ile seçmen sayısı ve coğrafi yakınlıkları dikkate alınarak seçim çevrelerine bölünür ve numara sırasına göre adlandırılır.</p>
Madde Gereçesi	
<p>SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAĞI MİLLETVEKİLİ SAYISI:</p> <p>Madde 4 - Seçim çevreleri ile 2 nci maddenin gereçesinden hareketle il seçim çevresine göre milletvekili sayısı belirlenirken, nüfus yerine seçmen sayısı esas alınarak aşırı veya eksik temsil adaletsizliğinin mümkün olduğunca azaltılmasını sağlamaya yönelik değişikliklerle bu maddenin yeniden düzenlenmesi önerilmiştir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Karma Seçim Sistemine Göre Öneri
<p>SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAĞI MİLLETVEKİLİ SAYISI:</p> <p>Madde 4 - (Değişik madde: 27/10/1995 - 4125/9 md.)</p> <p>İllerin çıkaracağı milletvekili sayısının tespitinde toplam milletvekili sayısından (...) her il'e önce bir milletvekili verilir.</p> <p>(Değişik fıkra: 23/11/1995 - 4138/1 md.) Son genel nüfus sayımı ile belli olan Türkiye nüfusu, birinci fıkradaki illere verilen milletvekili sayısı çıkarıldıktan sonra kalan milletvekili sayısına bölünmek suretiyle bir sayı elde edilir. İl nüfusunun bu sayıya bölünmesi ile her ilin ayrıca çıkaracağı milletvekili sayısı tespit olunur.</p> <p>(...) nüfusu milletvekili çıkarmaya yetmeyen illerin nüfusları ile artık nüfus bırakan illerin artık nüfusları büyüklüklerine göre sıraya konular ve ilk hesapta iller arasında bölüştürülmemiş bulunan milletvekillikleri bu sıraya göre dağıtılır. (Ek cümle: 22/10/2009-5922 S.K./1.mad) Şu kadar ki nüfusu iki milletvekili çıkarmaya yetmeyen iller, artık nüfus sıralamasında da milletvekili sayısını ikiye çıkaramazsa, önce iki milletvekili çıkaramayan illere ikinci milletvekili verilir.</p> <p>Son kalan milletvekilliğinin verilmesinde, iki veya daha fazla ilin eşit nüfus veya nüfus artışı göstermesi halinde, bunlar arasında ad çekilir.</p> <p>Yapılan tespit sonunda, çıkaracağı milletvekili sayısı 18'e kadar olan iller, bir seçim çevresi sayılır. Çıkaracağı milletvekili sayısı 19'dan 35'e kadar olan iller iki, 36 ve daha fazla olan iller üç seçim</p>	<p>SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAĞI MİLLETVEKİLİ SAYISI:</p> <p>Madde 4 - (Değişik madde: 27/10/1995 - 4125/9 md.)</p> <p>(Değişik fıkra: 23/11/1995 - 4138/1 md.) (Ek cümle: 22/10/2009-5922 S.K./1.mad)</p> <p>İllere göre milletvekili tahsisi aşağıdaki aşamalara göre yapılır:</p> <p>a) Birinci aşamadaki tahsis; her ilin seçmen sayısı, ülke genelinde bir milletvekiline düşen ortalama seçmen sayısına bölünerek yapılır.</p> <p>b) İkinci aşamada; seçmen sayısı bir milletvekili çıkarmaya yetmeyen iller varsa birer milletvekili tahsis edilir.</p> <p>c) Üçüncü aşamada; birinci tahsisten sonra bakiye seçmen sayısı, ülke genelinde bir milletvekiline düşen ortalama seçmen sayısının yarısından fazla olan illere ilave tahsis yapılır.</p> <p>d) Dördüncü aşamada; tahsis edilmeyen milletvekili kalmışsa, üçüncü aşamadaki ilave tahsisten sonra en fazla bakiye seçmen sayısı olan illere telafi tahsisi yapılarak, eğer fazla milletvekili tahsis edilmişse üçüncü aşamadaki ilave tahsiste bakiye seçmen sayısı en az olan illerdeki ilave tahsisler iptal edilerek tahsis sonuçlandırılır.</p> <p>e) Beşinci aşamada, on milletvekilinden fazla tahsis yapılan iller; mümkün olduğu ölçüde eşit veya birbirine yakın sayıda milletvekili çıkaracak şekilde, ilçelerin mülki bütünlüğü ile seçmen sayısı ve coğrafi yakınlıkları dikkate alınarak seçim çevrelerine bölünür ve numara sırasına göre</p>

(Mayıs 2010)

<p>çevresine bölünür. Bu seçim çevreleri, numara sırasına göre adlandırılır. Bu illerin seçim çevreleri belirlenirken: a) Seçim çevreleri, mümkün olduğu ölçüde eşit veya birbirine yakın sayıda milletvekili çıkaracak şekilde oluşturulur. b) Mümkün olduğu ölçüde ilçelerin mülki bütünlüğü dikkate alınır. c) Aynı seçim çevresinde yer alacak ilçelerin nüfus ve coğrafi yakınlıkları ile ulaşım imkanları gözönünde bulundurulur. Bu illerin milletvekili sayısının seçim çevrelerine dağıtımında; seçim çevrelerinin çıkaracakları milletvekili sayısı, nüfusları bakımından illerin milletvekili sayısını tespit etmeye ilişkin esaslara göre belirlenir.</p>	<p>adlandırılır. Milletvekillerinin; nispi temsil sistemi ve iki turlu çoğunluk sistemine göre tahsisinde aşağıdaki esaslar dikkate alınır: a) En fazla üç milletvekili tahsis edilen seçim çevrelerinde milletvekillerinin tümü nispi temsil sistemi ile seçilir. b) Dört milletvekili tahsis edilen seçim çevreleri; iki milletvekili nispi temsil ile iki milletvekili çoğunluk sistemi ile bir bölgede seçilecek şekilde düzenlenir. c) Beş milletvekili tahsis edilen seçim çevreleri; üç milletvekili nispi temsil ile iki milletvekili çoğunluk sistemi ile bir bölgede seçilecek şekilde düzenlenir. d) Altı milletvekili tahsis edilen seçim çevreleri; iki milletvekili nispi temsil ile dört milletvekili çoğunluk sistemi ile iki bölgeden ikişer milletvekili seçilecek şekilde düzenlenir. e) Yedi milletvekili tahsis edilen seçim çevreleri; üç milletvekili nispi temsil ile dört milletvekili çoğunluk sistemi ile iki bölgeden ikişer milletvekili seçilecek şekilde düzenlenir. f) Sekiz milletvekili tahsis edilen seçim çevreleri; dört milletvekili nispi temsil ile dört milletvekili çoğunluk sistemi ile iki bölgeden ikişer milletvekili seçilecek şekilde düzenlenir. g) Dokuz milletvekili tahsis edilen seçim çevreleri; beş milletvekili nispi temsil ile dört milletvekili çoğunluk sistemi ile iki bölgeden ikişer milletvekili seçilecek şekilde düzenlenir. h) On milletvekili tahsis edilen seçim çevreleri; altı milletvekili nispi temsil ile dört milletvekili çoğunluk sistemi ile iki bölgeden ikişer milletvekili seçilecek şekilde düzenlenir. i) Çoğunluk sisteminin uygulanacağı ikişer milletvekili çıkaracak iki bölge belirlenirken; mümkün olduğu ölçüde ilçelerin mülki bütünlüğü ile seçmen sayısı ve coğrafi yakınlıkları esas alınır.</p>
--	---

Madde Gereksesi

SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAĞI MİLLETVEKİLİ SAYISI:

Madde 4 - Seçim çevreleri ve seçim sistemine göre çıkaracakları milletvekili sayısı belirlenirken, aşırı veya eksik temsil adaletsizliğinin mümkün olduğunca azaltılmasını sağlamaya yönelik değişiklikler önerilmiştir.

Ayrıca, çoğunluk sisteminin uygulanacağı bölgelerin bir milletvekili çıkaracak dar bölge yerine ikişer milletvekili çıkaracak şekilde düzenlenmesi, 2820 sayılı Kanunda parti adaylarının tespitinde cinsiyete göre temsilde adaletin geliştirilmesi önerisinin gereği olarak hazırlanmıştır. Diğer taraftan, bu düzenleme ile yönetimde istikrar için çoğunluğun sağlanmasının ötesinde siyasal katılımı kadın-erkek eşitliği doğrultusunda iktidarı birlikte oluşturmaları kolaylaşabilir.

Mevcut Düzenleme	İki Turlu Nispi Temsil Sistemine Göre Öneri
<p>SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAKLARI MİLLETVEKİLİ SAYISININ İLANI: Madde 5 - Seçim çevreleri ve her seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısı, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, genel nüfus sayımı sonuçlarının açıklanmasından itibaren en geç altı ay içinde, 4 üncü madde uyarınca tespit edilerek</p>	<p>SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAKLARI MİLLETVEKİLİ SAYISININ İLANI: Madde 5 - Seçim çevreleri ve her seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısı ile seçim turlarına göre tahsisi, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, her seçimden önce güncellenen seçmen listelerindeki değişikliklere göre 4 üncü madde</p>

(Mayıs 2010)

Resmi Gazete, radyo ve televizyonla ilan edilir.	uyarınca tespit edilir ve değişiklik olması halinde Resmi Gazete, radyo ve televizyonla ilan edilir.
Madde Gereğesi	
SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAKLARI MİLLETVEKİLİ SAYISININ İLANI: Madde 5 - Seçim çevreleri ve çıkaracağı milletvekili sayısı ile seçim turlarına göre tahsisi, nüfus yerine seçmen sayısına göre tespiti hakkında 4 üncü maddede yapılan öneri doğrultusunda, bu maddede gerekli değişiklik yapılmıştır.	

Mevcut Düzenleme	Ülke ve İl Seçim Çevreli Nispi Temsil Sistemine Göre Öneri
SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAKLARI MİLLETVEKİLİ SAYISININ İLANI: Madde 5 - Seçim çevreleri ve her seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısı, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, genel nüfus sayımı sonuçlarının açıklanmasından itibaren en geç altı ay içinde , 4 üncü madde uyarınca tespit edilerek Resmi Gazete, radyo ve televizyonla ilan edilir.	SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAKLARI MİLLETVEKİLİ SAYISININ İLANI: Madde 5 - Seçim çevreleri ve her seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısı, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, her seçimden önce güncellenen seçmen listelerindeki değişikliklere göre , 4 üncü madde uyarınca tespit edilerek Resmi Gazete, radyo ve televizyonla ilan edilir.
Madde Gereğesi	
SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAKLARI MİLLETVEKİLİ SAYISININ İLANI: Madde 5 - İllere göre seçim çevrelerinin çıkaracağı milletvekili sayısının nüfus yerine seçmen sayısına göre tespiti hakkında 4 üncü maddede yapılan öneri doğrultusunda, bu maddede gerekli değişiklik yapılmıştır.	

Mevcut Düzenleme	Karma Seçim Sistemine Göre Öneri
SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAKLARI MİLLETVEKİLİ SAYISININ İLANI: Madde 5 - Seçim çevreleri ve her seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısı, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, genel nüfus sayımı sonuçlarının açıklanmasından itibaren en geç altı ay içinde , 4 üncü madde uyarınca tespit edilerek Resmi Gazete, radyo ve televizyonla ilan edilir.	SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAKLARI MİLLETVEKİLİ SAYISININ İLANI: Madde 5 - Seçim çevreleri ve her seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısı ile seçim sistemine göre tahsisi , Yüksek Seçim Kurulu tarafından, her seçimden önce güncellenen seçmen listelerindeki değişikliklere göre 4 üncü madde uyarınca tespit edilir ve değişiklik olması halinde Resmi Gazete, radyo ve televizyonla ilan edilir.
Madde Gereğesi	
SEÇİM ÇEVRELERİ VE ÇIKARACAKLARI MİLLETVEKİLİ SAYISININ İLANI: Madde 5 - Seçim çevreleri ve çıkaracağı milletvekili sayısının nüfus yerine seçmen sayısına göre tespiti hakkında 4 üncü maddede yapılan öneri doğrultusunda, bu maddede gerekli değişiklik yapılmıştır.	

Mevcut Düzenleme	İki Turlu Nispi Temsil Sistemine Göre Öneri
SİYASİ PARTİLERİN ADAYLARI VE BAĞIMSIZ ADAYLAR: Madde 16 - Siyasi partiler anlaşarak müşterek liste halinde aday gösteremezler. Siyasi partilere kayıtlı olmayan kimselerin, herhangi bir siyasi parti tarafından aday gösterilmeleri, kendilerinin yazılı muvafakatlarına bağlıdır. Bir kimse aynı zamanda değişik siyasi partiden veya aynı partiden aynı seçim için birden fazla seçim çevresinden aday olamaz, aday gösterilemez ve seçilemez. Bağımsız adaylar da, aynı seçim için birden fazla seçim çevresinde aday olamaz ve seçilemez.	SİYASİ PARTİLERİN ADAYLARI VE BAĞIMSIZ ADAYLAR: Madde 16 - Siyasi partiler anlaşarak müşterek liste halinde aday gösteremezler. Siyasi partilere kayıtlı olmayan kimselerin, herhangi bir siyasi parti tarafından aday gösterilmeleri, kendilerinin yazılı muvafakatlarına bağlıdır. Bir kimse aynı zamanda değişik siyasi partiden veya aynı partiden aynı seçim için birden fazla seçim çevresinden aday olamaz, aday gösterilemez ve seçilemez. Bağımsız adaylar da, aynı seçim için birden fazla seçim çevresinde aday olamaz ve seçilemez. Bağımsız

(Mayıs 2010)

	adaylar seçimin ikinci turunda aday olamaz, aday gösterilemez ve seçilemez.
Madde Gerekçesi	
SİYASİ PARTİLERİN ADAYLARI VE BAĞIMSIZ ADAYLAR: Madde 16 - Milletvekillerinin bir kısmının yüzde üç genel barajıyla seçileceği birinci turda temsilde adalet ön plana çıkarılırken, milletvekillerinin diğer kısmının yüzde on genel barajıyla seçileceği ikinci turda ise yönetimde istikrarın korunması öngörüsü ile nispi temsil sisteminin iki türlü yapılması önerilmiştir. Bu nedenle, bağımsız adayların ikinci turda da aday olması, ikinci turdan sağlanması öngörülen istikrar ve faydanın azalmasına sebep olabilir.	

Mevcut Düzenleme	Karma Seçim Sistemine Göre Öneri
SİYASİ PARTİLERİN ADAYLARI VE BAĞIMSIZ ADAYLAR: Madde 16 - Siyasi partiler anlaşarak müşterek liste halinde aday gösteremezler. Siyasi partilere kayıtlı olmayan kimselerin, herhangi bir siyasi parti tarafından aday gösterilmeleri, kendilerinin yazılı muvafakatlarına bağlıdır. Bir kimse aynı zamanda değişik siyasi partiden veya aynı partiden aynı seçim için birden fazla seçim çevresinden aday olamaz, aday gösterilemez ve seçilemez. Bağımsız adaylar da, aynı seçim için birden fazla seçim çevresinde aday olamaz ve seçilemez.	SİYASİ PARTİLERİN ADAYLARI VE BAĞIMSIZ ADAYLAR: Madde 16 - Siyasi partiler anlaşarak müşterek liste halinde aday gösteremezler. Siyasi partilere kayıtlı olmayan kimselerin, herhangi bir siyasi parti tarafından aday gösterilmeleri, kendilerinin yazılı muvafakatlarına bağlıdır. Bir kimse aynı zamanda değişik siyasi partiden veya aynı partiden aynı seçim için birden fazla seçim çevresinden aday olamaz, aday gösterilemez ve seçilemez. Bağımsız adaylar da, aynı seçim için birden fazla seçim çevresinde aday olamaz ve seçilemez. Bağımsız adaylar çoğunluk sisteminin uygulandığı bölgelerde aday olamaz, aday gösterilemez ve seçilemez.
Madde Gerekçesi	
SİYASİ PARTİLERİN ADAYLARI VE BAĞIMSIZ ADAYLAR: Madde 16 - Çoğunluk sistemi ile yönetimde istikrarın, nispi temsil ile temsilde adaletin daha kolay sağlanabileceği dikkate alınarak, bağımsız adayların nispi temsil sistemi uygulanan seçim çevrelerinde aday olması önerilmiştir. Bağımsız adayların çoğunluk sisteminin uygulandığı bölgelerde de aday olması, 4 üncü maddenin gerekçesinde öngörülen istikrar ve faydanın azalmasına sebep olabilir.	

Mevcut Düzenleme	Öneri
SİYASİ PARTİLERİN ADAY LİSTELERİNİ VERMELERİ: Madde 20 - (Değişik fıkra: 27/10/1995 - 4125/11 md.) Siyasi partilerin genel merkezleri, seçime katılacakları seçim çevrelerine ait aday listeleri (...) Yüksek Seçim Kuruluna (...) alındı belgesi karşılığında ön seçim gününden en geç on gün sonraki gün, saat 17.00'ye kadar verirler. Yüksek Seçim Kurulu, bunları derhal il seçim kurullarına bildirir. Yüksek Seçim Kurulu, bütün siyasi partilerin aday listelerini Resmi Gazete ve radyo ile il seçim kurulları da kendi çevrelerine ait olanları alışımlı araçlarla geçici listeler halinde ilan ederler.	SİYASİ PARTİLERİN ADAY LİSTELERİNİ VERMELERİ: Madde 20 - (Değişik fıkra: 27/10/1995 - 4125/11 md.) Siyasi partilerin genel merkezleri, seçime katılacakları seçim çevrelerine ait aday listeleri (...) Yüksek Seçim Kuruluna (...) alındı belgesi karşılığında ön seçim gününden en geç on gün sonraki gün, saat 17.00'ye kadar verirler. Yüksek Seçim Kurulu, bunları derhal il seçim kurullarına bildirir. Yüksek Seçim Kurulu, bütün siyasi partilerin aday listelerini Resmi Gazete ve radyo ile il seçim kurulları da kendi çevrelerine ait olanları alışımlı araçlarla geçici listeler halinde ilan ederler. İl seçim kurulları kendi seçim çevrelerine ait aday listelerinde yaptıkları inceleme sonunda, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun aday listelerinin belirlenme esaslarını gösteren 37 nci ve 48 inci maddelerine uygun olarak düzenlenmesinde noksanlık veya aykırılık tespit ederlerse, durumu

(Mayıs 2010)

	geçici ilan tarihinden itibaren iki gün içinde, ilgili siyasi partilerin il başkanlıklarına ve Yüksek Seçim Kuruluna bildirirler. İlgili partiler, bu bildirimden en geç on gün sonraki gün saat 17.00'ye kadar, düzeltilmiş aday listelerini Yüksek Seçim Kuruluna verirler.
Madde Gerekçesi	
SİYASİ PARTİLERİN ADAY LİSTELERİNİ VERMELERİ: Madde 20 - 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununda adayların belirlenmesinde; toplumun tüm kesimlerine ve cinsiyete göre temsilde adalet ile demokratik katılımın geliştirilmesinin esas alınması önerisi gereğince, bu maddede gerekli değişiklik yapılmıştır.	

Mevcut Düzenleme	İki Turlu Nispi Temsil Sistemine Göre Öneri
<p>GENEL BARAJ VE HESAPLANMASI: Madde 33 - (Değişik fıkra: 23/05/1987 -3377/9 md.) Genel seçimlerde ülke genelinde, ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde, geçerli oyların % 10'unu geçmeyen partiler milletvekili çıkaramazlar. Bir siyasi parti listesinde yer almış bağımsız adayların seçilebilmesi de listesinde yer aldığı siyasi partinin ülke genelinde ve ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde yüzde onluk barajı aşması ile mümkündür.</p> <p>İl seçim kurulları, yukarıdaki maddeye göre, birleştirme tutanağını düzenledikten sonra sonuçları en seri şekilde telgrafla, ayrıca telefon veya telsizle Yüksek Seçim Kuruluna bildirirler.</p> <p>Yüksek Seçim Kurulu, bütün illerden bu şekilde alınan bilgilere göre, Türkiye genelinde geçerli oyların toplamını yapar ve her siyasi partinin aldığı geçerli oy toplamını genel geçerli oy toplamına bölerek, siyasi partilerin ülke genelinde aldığı oy yüzdesini hesaplar ve yüzde onluk barajı aşan siyasi partilerin isimlerini il seçim kurullarına bildirir ve ilan eder.</p> <p>Bu ilandan sonra, bir veya bir kaç seçim çevresinde, seçimin iptaline karar verilmesi ülke genelinde alınan oy yüzdesinin yeniden tespitini gerektirmez.</p>	<p>GENEL BARAJ VE HESAPLANMASI: Madde 33 - (Değişik fıkra: 23/05/1987 -3377/9 md.) Genel seçimlerde ülke genelinde, ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde, birinci turda seçilecek milletvekilleri geçerli oyların yüzde üçünü, ikinci turda seçilecek milletvekilleri ise geçerli oyların yüzde onunu geçen partilerden ve 2820 sayılı Kanun 109 uncu maddesi gereğince oluşturulan koalisyon ittifakı partilerinden seçilir. Bir siyasi parti listesinde yer almış bağımsız adayların seçilebilmesi de listesinde yer aldığı siyasi partinin ülke genelinde ve ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde birinci turda yüzde üçlük genel barajı aşması ile mümkündür.</p> <p>İl seçim kurulları, yukarıdaki maddeye göre, birleştirme tutanağını düzenledikten sonra sonuçları en seri şekilde telgrafla, ayrıca telefon veya telsizle veya internet ortamında Yüksek Seçim Kuruluna bildirirler.</p> <p>Yüksek Seçim Kurulu, bütün illerden bu şekilde alınan bilgilere göre, Türkiye genelinde geçerli oyların toplamını yapar ve her siyasi partinin aldığı geçerli oy toplamını genel geçerli oy toplamına bölerek, siyasi partilerin ülke genelinde aldığı oy yüzdesini hesaplar ve barajı aşan siyasi partilerin isimlerini il seçim kurullarına bildirir ve ilan eder.</p> <p>Bu ilandan sonra, bir veya bir kaç seçim çevresinde, seçimin iptaline karar verilmesi ülke genelinde alınan oy yüzdesinin yeniden tespitini gerektirmez.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>GENEL BARAJ VE HESAPLANMASI: Madde 33 - Genel seçimlerde ülke genelinde, seçim yapılan çevrelerin tümünde, birinci turda seçilecek milletvekillerinin geçerli oyların yüzde üçünü geçen partilerden seçilmesi temsilde adaletin, ikinci turda seçilecek milletvekillerinin ise geçerli oyların yüzde onunu geçen partilerden seçilmesi yönetimde istikrarın sağlanmasını kolaylaştırabilir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Ülke ve İl Seçim Çevreli Nispi Temsil Sistemine Göre Öneri
<p>GENEL BARAJ VE HESAPLANMASI: Madde 33 - (Değişik fıkra: 23/05/1987 -3377/9 md.) Genel seçimlerde ülke genelinde, ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde, geçerli oyların</p>	<p>GENEL BARAJ VE HESAPLANMASI: Madde 33 - (Değişik fıkra: 23/05/1987 -3377/9 md.) Genel seçimlerde ülke genelinde, ara seçimlerde ülke seçim çevresi milletvekilliği için baraj</p>

(Mayıs 2010)

<p>% 10'unu geçmeyen partiler milletvekili çıkaramazlar. Bir siyasi parti listesinde yer almış bağımsız adayların seçilebilmesi de listesinde yer aldığı siyasi partinin ülke genelinde ve ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde yüzde onluk barajı aşması ile mümkündür.</p> <p>İl seçim kurulları, yukarıdaki maddeye göre, birleştirme tutanağını düzenledikten sonra sonuçları en seri şekilde telgrafla, ayrıca telefon veya telsizle Yüksek Seçim Kuruluna bildirirler.</p> <p>Yüksek Seçim Kurulu, bütün illerden bu şekilde alınan bilgilere göre, Türkiye genelinde geçerli oyların toplamını yapar ve her siyasi partinin aldığı geçerli oy toplamını genel geçerli oy toplamına bölerek, siyasi partilerin ülke genelinde aldığı oy yüzdesini hesaplar ve yüzde onluk barajı aşan siyasi partilerin isimlerini il seçim kurullarına bildirir ve ilan eder.</p> <p>Bu ilandan sonra, bir veya bir kaç seçim çevresinde, seçimin iptaline karar verilmesi ülke genelinde alınan oy yüzdesinin yeniden tespitini gerektirmez.</p>	<p>uygulanması yapılmaz, il seçim çevrelerinin tümünde ise geçerli oyların % 10'unu geçmeyen partiler milletvekili çıkaramazlar. Bir siyasi parti listesinde yer almış bağımsız adayların seçilebilmesi de listesinde yer aldığı siyasi partinin ülke genelinde ve ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde yüzde onluk barajı aşması ile mümkündür.</p> <p>İl seçim kurulları, yukarıdaki maddeye göre, birleştirme tutanağını düzenledikten sonra sonuçları en seri şekilde telgrafla, ayrıca telefon veya telsizle Yüksek Seçim Kuruluna bildirirler.</p> <p>Yüksek Seçim Kurulu, bütün illerden bu şekilde alınan bilgilere göre, Türkiye genelinde geçerli oyların toplamını yapar ve her siyasi partinin aldığı geçerli oy toplamını genel geçerli oy toplamına bölerek, siyasi partilerin ülke genelinde aldığı oy yüzdesini hesaplar ve yüzde onluk barajı aşan siyasi partilerin isimlerini il seçim kurullarına bildirir ve ilan eder.</p> <p>Bu ilandan sonra, bir veya bir kaç seçim çevresinde, seçimin iptaline karar verilmesi ülke genelinde alınan oy yüzdesinin yeniden tespitini gerektirmez.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>GENEL BARAJ VE HESAPLANMASI: Madde 33 - Maddenin kapsamı, bu Kanunun 2 nci maddesindeki değişiklik önerimizin gerekçesi doğrultusunda değiştirilmiştir.</p>	

Mevcut Düzenleme	Karma Seçim Sistemine Göre Öneri
<p>GENEL BARAJ VE HESAPLANMASI: Madde 33 - (Değişik fıkra: 23/05/1987 -3377/9 md.) Genel seçimlerde ülke genelinde, ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde, geçerli oyların % 10'unu geçmeyen partiler milletvekili çıkaramazlar. Bir siyasi parti listesinde yer almış bağımsız adayların seçilebilmesi de listesinde yer aldığı siyasi partinin ülke genelinde ve ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde yüzde onluk barajı aşması ile mümkündür.</p> <p>İl seçim kurulları, yukarıdaki maddeye göre, birleştirme tutanağını düzenledikten sonra sonuçları en seri şekilde telgrafla, ayrıca telefon veya telsizle Yüksek Seçim Kuruluna bildirirler.</p> <p>Yüksek Seçim Kurulu, bütün illerden bu şekilde alınan bilgilere göre, Türkiye genelinde geçerli oyların toplamını yapar ve her siyasi partinin aldığı geçerli oy toplamını genel geçerli oy toplamına bölerek, siyasi partilerin ülke genelinde aldığı oy yüzdesini hesaplar ve yüzde onluk barajı aşan siyasi partilerin isimlerini il seçim kurullarına bildirir ve ilan eder.</p> <p>Bu ilandan sonra, bir veya bir kaç seçim çevresinde, seçimin iptaline karar verilmesi ülke genelinde alınan oy yüzdesinin yeniden tespitini gerektirmez.</p>	<p>GENEL BARAJ VE HESAPLANMASI: Madde 33 - (Değişik fıkra: 23/05/1987 -3377/9 md.) Genel seçimlerde ülke genelinde, ara seçimlerde nispi temsil sistemi ile seçim yapılan çevrelerin tümünde geçerli oyların yüzde üçünü geçmeyen partiler milletvekili çıkaramazlar. Çoğunluk sistemi ile seçim yapılan bölgelerde birinci turda salt çoğunluk sağlanamazsa geçerli oyların yüzde onunu geçen partiler ve 2820 sayılı Kanun 109 uncu maddesi gereğince oluşturulan koalisyon ittifakları ikinci tura katılırlar. Bir siyasi parti listesinde yer almış bağımsız adayların seçilebilmesi de listesinde yer aldığı siyasi partinin ülke genelinde ve ara seçimlerde nispi temsil sistemi ile seçim yapılan çevrelerin tümünde geçerli oyların yüzde üçlük genel barajı aşması ile mümkündür.</p> <p>İl seçim kurulları, yukarıdaki maddeye göre, birleştirme tutanağını düzenledikten sonra sonuçları en seri şekilde telgrafla, ayrıca telefon veya telsizle veya internet ortamında Yüksek Seçim Kuruluna bildirirler.</p> <p>Yüksek Seçim Kurulu, bütün illerden bu şekilde alınan bilgilere göre, Türkiye genelinde geçerli oyların toplamını yapar ve her siyasi partinin aldığı geçerli oy toplamını genel geçerli oy toplamına bölerek, siyasi partilerin ülke genelinde aldığı oy yüzdesini hesaplar ve barajı aşan siyasi partilerin isimlerini il seçim kurullarına bildirir ve ilan eder.</p> <p>Bu ilandan sonra, bir veya bir kaç seçim çevresinde, seçimin iptaline karar verilmesi ülke</p>

(Mayıs 2010)

	genelinde alınan oy yüzdesinin yeniden tespitini gerektirmez.
Madde Gereğesi	
<p>GENEL BARAJ VE HESAPLANMASI:</p> <p>Madde 33 - Genel seçimlerde ülke genelinde, ara seçimlerde nispi temsil sistemi ile seçim yapılan çevrelerin tümünde geçerli oyların yüzde üçünü geçen partilerin milletvekili çıkarması temsilde adaletin, çoğunluk sistemi ile seçim yapılan bölgelerde birinci turda salt çoğunluk sağlanamazsa geçerli oyların yüzde onunu geçmeyen partilerin ikinci tura katılamaması ise yönetimde istikrarın sağlanmasını kolaylaştırabilir.</p>	

Mevcut Düzenleme	İki Turlu Nispi Temsil Sistemine Göre Öneri
<p>BİR SEÇİM ÇEVRESİNDE SİYASİ PARTİLERİN VE BAĞIMSIZ ADAYLARIN ELDE EDECEKLERİ MİLLETVEKİLİ SAYISININ HESABI:</p> <p>Madde 34 - Bağımsız adaylar ile yukarıdaki maddede yazılı oranı aşan siyasi partilerin, bir seçim çevresinde elde edecekleri milletvekili sayısı aşağıdaki şekilde hesaplanır:</p> <p>(Değişik fıkra: 27/10/1995 - 4125/16 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 18/11/1995 tarih ve E.1995/54, K.1995/59 sayılı kararı ile.)</p> <p>(Değişik fıkra: 23/05/1987 - 3377/10 md.)</p> <p>(Değişik ilk cümle: 23/11/1995 - 4138/2 md.) Seçime katılmış siyasi partilerin ve bağımsız adayların adları alt alta ve aldıkları geçerli oy sayıları da hizalarına yazılır. Siyasi partilerin oy sayıları, önce bire, sonra ikiye, sonra üçe.... ila o çevrenin çıkaracağı milletvekili sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar ile bağımsız adayların aldıkları oylar ayırım yapılmaksızın en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. Seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısı kadar bu payların sahibi olan partilere ve bağımsız adaylara rakamların büyüklük sırasına göre milletvekili tahsis olunur. (Ek cümle:17/10/1987 - 3404/1 md. Mülga cümle: 27/10/1995 - 4125/21 md.)</p> <p>Son kalan milletvekilliği için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde, bunlar arasında ad çekilmek suretiyle tahsis yapılır.</p> <p>(Değişik fıkra: 23/11/1995 - 4138/2 md.) Seçime katılan siyasi partilerden hiçbirisi yukarıdaki maddede yazılı oranı aşamamış ise milletvekilleri üçüncü ve dördüncü fıkra hükümlerine göre paylaşılır.</p> <p>(Ek fıkra: 28/03/1986 - 3270/33 md.; Mülga fıkra: 23/11/1995 - 4138/2 md.)</p>	<p>BİR SEÇİM ÇEVRESİNDE SİYASİ PARTİLERİN VE BAĞIMSIZ ADAYLARIN ELDE EDECEKLERİ MİLLETVEKİLİ SAYISININ HESABI:</p> <p>Madde 34 - Bağımsız adaylar ile yukarıdaki maddede yazılı oranları aşan siyasi partilerin ve 2820 sayılı Kanun 109 uncu maddesi gereğince oluşturulan koalisyon ittifaklarının bir seçim çevresinde elde edecekleri milletvekili sayısı aşağıdaki şekilde hesaplanır:</p> <p>(Değişik fıkra: 27/10/1995 - 4125/16 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 18/11/1995 tarih ve E.1995/54, K.1995/59 sayılı kararı ile.)</p> <p>(Değişik fıkra: 23/05/1987 - 3377/10 md.)</p> <p>(Değişik ilk cümle: 23/11/1995 - 4138/2 md.) Seçime katılmış siyasi partilerin, koalisyon ittifaklarının ve bağımsız adayların adları alt alta ve aldıkları geçerli oy sayıları da hizalarına yazılır. Siyasi partilerin ve koalisyon ittifaklarının oy sayıları, önce bire, sonra ikiye, sonra üçe.... ila o çevrenin çıkaracağı milletvekili sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar ile bağımsız adayların aldıkları oylar ayırım yapılmaksızın en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. Seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısı kadar bu payların sahibi olan partilere, koalisyon ittifaklarına ve bağımsız adaylara rakamların büyüklük sırasına göre milletvekili tahsis olunur. (Ek cümle:17/10/1987 - 3404/1 md. Mülga cümle: 27/10/1995 - 4125/21 md.)</p> <p>Son kalan milletvekilliği için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde, bunlar arasında ad çekilmek suretiyle tahsis yapılır.</p> <p>(Değişik fıkra: 23/11/1995 - 4138/2 md.) Seçime katılan siyasi partilerden hiçbirisi yukarıdaki maddede yazılı oranı aşamamış ise milletvekilleri üçüncü ve dördüncü fıkra hükümlerine göre paylaşılır.</p> <p>(Ek fıkra: 28/03/1986 - 3270/33 md.; Mülga fıkra: 23/11/1995 - 4138/2 md.)</p> <p>2820 sayılı Kanun 109 uncu maddesi gereğince koalisyon ittifakı yapılması kararı alınması halinde, ittifak partilerinin koalisyon anlaşmalarını oy verme gününden yedigün önce saat onyediyeye kadar Yüksek Seçim Kuruluna bildirmeleri halinde, milletvekili sayısının hesabında, koalisyon anlaşması yapan partiler oy birleştirmesi ile teşvik edilir. Genel barajı aşamayan partiler oy birleştirmede dikkate alınmaz. Milletvekili tahsis edilen koalisyon ittifakı varsa, bu milletvekillerinin</p>

(Mayıs 2010)

	<p>koalisyon ittifakı partilerine göre dağılımı için geçerli oy sayıları hizalarına yazılır. Koalisyon ittifakına katılmış partilerin oy sayıları, önce bire, sonra ikiye, sonra üçe.... ile ittifakın elde ettiği milletvekili sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. İttifakın elde ettiği milletvekili sayısı kadar bu payların sahibi olan partilere rakamların büyüklük sırasına göre milletvekili tahsis olunur. Son kalan milletvekilliği için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde, bunlar arasında ad çekilmek suretiyle tahsis yapılır.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>BİR SEÇİM ÇEVRESİNDE SİYASİ PARTİLERİN VE BAĞIMSIZ ADAYLARIN ELDE EDECEKLERİ MİLLETVEKİLİ SAYISININ HESABI:</p> <p>Madde 34 - Partiler arası işbirliğinin salt meclise girmenin aracı olmasının ötesinde, yöneten katılımcı demokrasinin geliştirilmesi için seçim öncesi koalisyon ittifakı ile uzlaşmayı esas alması gerekir. İki turlu sistemin işlevine uygun bir şekilde oy birleştirmesi ile koalisyon ittifakı teşvik edilerek, temsilde adaletle birlikte yönetimde istikrarın çoğulcu demokratik katılımla geliştirilmesi öngörülmüştür.</p>	

Mevcut Düzenleme	Ülke ve İl Seçim Çevreli Nispi Temsil Sistemine Göre Öneri
<p>BİR SEÇİM ÇEVRESİNDE SİYASİ PARTİLERİN VE BAĞIMSIZ ADAYLARIN ELDE EDECEKLERİ MİLLETVEKİLİ SAYISININ HESABI:</p> <p>Madde 34 - Bağımsız adaylar ile yukarıdaki maddede yazılı oranı aşan siyasi partilerin, bir seçim çevresinde elde edecekleri milletvekili sayısı aşağıdaki şekilde hesaplanır:</p> <p>(Değişik fıkra: 27/10/1995 - 4125/16 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 18/11/1995 tarih ve E.1995/54, K.1995/59 sayılı kararı ile.)</p> <p>(Değişik fıkra: 23/05/1987 - 3377/10 md.) (Değişik ilk cümle: 23/11/1995 - 4138/2 md.) Seçime katılmış siyasi partilerin ve bağımsız adayların adları alt alta ve aldıkları geçerli oy sayıları da hizalarına yazılır. Siyasi partilerin oy sayıları, önce bire, sonra ikiye, sonra üçe.... ile o çevrenin çıkaracağı milletvekili sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar ile bağımsız adayların aldıkları oylar ayırım yapılmaksızın en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. Seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısı kadar bu payların sahibi olan partilere ve bağımsız adaylara rakamların büyüklük sırasına göre milletvekili tahsis olunur. (Ek cümle:17/10/1987 - 3404/1 md. Mülga cümle: 27/10/1995 - 4125/21 md.)</p> <p>Son kalan milletvekilliği için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde, bunlar arasında ad çekilmek suretiyle tahsis yapılır.</p> <p>(Değişik fıkra: 23/11/1995 - 4138/2 md.) Seçime katılan siyasi partilerden hiçbirisi yukarıdaki maddede yazılı oranı aşamamış ise milletvekilleri üçüncü ve dördüncü fıkra hükümlerine göre paylaşılır.</p> <p>(Ek fıkra: 28/03/1986 - 3270/33 md.; Mülga fıkra: 23/11/1995 - 4138/2 md.)</p>	<p>BİR SEÇİM ÇEVRESİNDE SİYASİ PARTİLERİN VE BAĞIMSIZ ADAYLARIN ELDE EDECEKLERİ MİLLETVEKİLİ SAYISININ HESABI:</p> <p>Madde 34 - Ülke seçim çevresi milletvekilliğine göre; ülke genelinde geçerli oylar 100'e bölünerek ülke seçim kotası bulunur ve bu kotaya göre partiler ve varsa bağımsız adaylar ülke genelinde aldıkları oy oranına göre milletvekili çıkarırlar. İl seçim çevrelerinde ise bağımsız adaylar ile yukarıdaki maddede yazılı oranı aşan siyasi partilerin ve 2820 sayılı Kanun 109 uncu maddesi gereğince oluşturulan koalisyon ittifaklarının bir seçim çevresinde elde edecekleri milletvekili sayısı aşağıdaki şekilde hesaplanır:</p> <p>(Değişik fıkra: 27/10/1995 - 4125/16 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 18/11/1995 tarih ve E.1995/54, K.1995/59 sayılı kararı ile.)</p> <p>(Değişik fıkra: 23/05/1987 - 3377/10 md.) (Değişik ilk cümle: 23/11/1995 - 4138/2 md.) Seçime katılmış siyasi partilerin, koalisyon ittifaklarının ve bağımsız adayların adları alt alta ve aldıkları geçerli oy sayıları da hizalarına yazılır. Siyasi partilerin ve koalisyon ittifaklarının oy sayıları, önce bire, sonra ikiye, sonra üçe.... ile o çevrenin çıkaracağı milletvekili sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar ile bağımsız adayların aldıkları oylar ayırım yapılmaksızın en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. Seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısı kadar bu payların sahibi olan partilere, koalisyon ittifaklarına ve bağımsız adaylara rakamların büyüklük sırasına göre milletvekili tahsis olunur. (Ek cümle:17/10/1987 - 3404/1 md. Mülga cümle: 27/10/1995 - 4125/21 md.)</p> <p>Son kalan milletvekilliği için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde, bunlar arasında ad çekilmek suretiyle tahsis yapılır.</p>

(Mayıs 2010)

	<p>(Değişik fıkra: 23/11/1995 - 4138/2 md.) Seçime katılan siyasi partilerden hiçbirisi yukarıdaki maddede yazılı oranı aşamamış ise milletvekilleri üçüncü ve dördüncü fıkra hükümlerine göre paylaşılır.</p> <p>(Ek fıkra: 28/03/1986 - 3270/33 md.; Mülga fıkra: 23/11/1995 - 4138/2 md.)</p> <p>2820 sayılı Kanun 109 uncu maddesi gereğince koalisyon ittifakı yapılması kararı alınması halinde, ittifak partilerinin koalisyon anlaşmalarını oy verme gününden yedigün önce saat onyediyeye kadar Yüksek Seçim Kuruluna bildirmeleri halinde, milletvekili sayısının hesabında, koalisyon anlaşması yapan partiler oy birleştirmesi ile teşvik edilir. Genel barajı aşamayan partiler oy birleştirmede dikkate alınmaz. Milletvekili tahsis edilen koalisyon ittifakı varsa, bu milletvekillerinin koalisyon ittifakı partilerine göre dağılımı için geçerli oy sayıları hizalarına yazılır. Koalisyon ittifakına katılmış partilerin oy sayıları, önce bire, sonra ikiye, sonra üçe.... ile ittifakın elde ettiği milletvekili sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. İttifakın elde ettiği milletvekili sayısı kadar bu payların sahibi olan partilere rakamların büyüklük sırasına göre milletvekili tahsis olunur. Son kalan milletvekilliği için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde, bunlar arasında ad çekilmek suretiyle tahsis yapılır.</p>
Madde Gereçesi	
<p>BİR SEÇİM ÇEVRESİNDE SİYASİ PARTİLERİN VE BAĞIMSIZ ADAYLARIN ELDE EDECEKLERİ MİLLETVEKİLİ SAYISININ HESABI:</p> <p>Madde 34 - Partiler arası işbirliğinin salt meclise girerken aracı olmasının ötesinde, yöneten katılımcı demokrasinin geliştirilmesi için seçim öncesi koalisyon ittifakı ile uzlaşmayı esas alması gerekir. Temsilde adalet için ülke seçim çevresi milletvekilliği barajsız uygulanırken, il seçim çevrelerinde oy birleştirmesi ile koalisyon ittifakı teşvik edilerek, temsilde adaletle birlikte yönetimde istikrarın çoğulcu demokratik katılımı geliştirilmesi öngörülmüştür.</p>	

Mevcut Düzenleme	Karma Seçim Sistemine Göre Öneri
<p>BİR SEÇİM ÇEVRESİNDE SİYASİ PARTİLERİN VE BAĞIMSIZ ADAYLARIN ELDE EDECEKLERİ MİLLETVEKİLİ SAYISININ HESABI:</p> <p>Madde 34 - Bağımsız adaylar ile yukarıdaki maddede yazılı oranı aşan siyasi partilerin, bir seçim çevresinde elde edecekleri milletvekili sayısı aşağıdaki şekilde hesaplanır:</p> <p>(Değişik fıkra: 27/10/1995 - 4125/16 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 18/11/1995 tarih ve E.1995/54, K.1995/59 sayılı kararı ile.)</p> <p>(Değişik fıkra: 23/05/1987 - 3377/10 md.)</p> <p>(Değişik ilk cümle: 23/11/1995 - 4138/2 md.) Seçime katılmış siyasi partilerin ve bağımsız adayların adları alt alta ve aldıkları geçerli oy sayıları da hizalarına yazılır. Siyasi partilerin oy sayıları, önce bire, sonra ikiye, sonra üçe.... ile o çevrenin çıkaracağı milletvekili sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar ile bağımsız adayların aldıkları oylar ayırım yapılmaksızın en büyükten en küçüğe doğru</p>	<p>BİR SEÇİM ÇEVRESİNDE SİYASİ PARTİLERİN VE BAĞIMSIZ ADAYLARIN ELDE EDECEKLERİ MİLLETVEKİLİ SAYISININ HESABI:</p> <p>Madde 34 - Bağımsız adaylar ile yukarıdaki maddede yazılı oranları aşan siyasi partilerin ve 2820 sayılı Kanun 109 uncu maddesi gereğince oluşturulan koalisyon ittifaklarının bir seçim çevresinde elde edecekleri milletvekili sayısı aşağıdaki şekilde hesaplanır:</p> <p>(Değişik fıkra: 27/10/1995 - 4125/16 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 18/11/1995 tarih ve E.1995/54, K.1995/59 sayılı kararı ile.)</p> <p>(Değişik fıkra: 23/05/1987 - 3377/10 md.)</p> <p>(Değişik ilk cümle: 23/11/1995 - 4138/2 md.) Nispi temsil sisteminin uygulandığı seçim çevrelerinde seçime katılmış siyasi partilerin, koalisyon ittifaklarının ve bağımsız adayların adları alt alta ve aldıkları geçerli oy sayıları da hizalarına yazılır. Siyasi partilerin ve koalisyon ittifaklarının oy sayıları, önce</p>

(Mayıs 2010)

sıralanır. Seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısı kadar bu payların sahibi olan partilere ve bağımsız adaylara rakamların büyüklük sırasına göre milletvekili tahsis olunur. (Ek cümle:17/10/1987 - 3404/1 md. Mülga cümle: 27/10/1995 - 4125/21 md.)

Son kalan milletvekilliği için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde, bunlar arasında ad çekilmek suretiyle tahsis yapılır.

(Değişik fıkra: 23/11/1995 - 4138/2 md.) Seçime katılan siyasi partilerden hiçbirisi yukarıdaki maddede yazılı oranı aşamamış ise milletvekilleri üçüncü ve dördüncü fıkra hükümlerine göre paylaşılır.

(Ek fıkra: 28/03/1986 - 3270/33 md.; Mülga fıkra: 23/11/1995 - 4138/2 md.)

bire, sonra ikiye, sonra üçe.... ile o çevrenin çıkaracağı milletvekili sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar ile bağımsız adayların aldıkları oylar ayırım yapılmaksızın en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. Seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısı kadar bu payların sahibi olan partilere, **koalisyon ittifaklarına** ve bağımsız adaylara rakamların büyüklük sırasına göre milletvekili tahsis olunur. (Ek cümle:17/10/1987 - 3404/1 md. Mülga cümle: 27/10/1995 - 4125/21 md.)

Son kalan milletvekilliği için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde, bunlar arasında ad çekilmek suretiyle tahsis yapılır.

(Değişik fıkra: 23/11/1995 - 4138/2 md.) Seçime katılan siyasi partilerden hiçbirisi yukarıdaki maddede yazılı oranı aşamamış ise milletvekilleri üçüncü ve dördüncü fıkra hükümlerine göre paylaşılır.

(Ek fıkra: 28/03/1986 - 3270/33 md.; Mülga fıkra: 23/11/1995 - 4138/2 md.)

2820 sayılı Kanun 109 uncu maddesi gereğince koalisyon ittifakı yapılması kararı alınması halinde, ittifak partilerinin koalisyon anlaşmalarını oy verme gününden yedigün önce saat onyediyeye kadar Yüksek Seçim Kuruluna bildirmeleri halinde, milletvekili sayısının hesabında, koalisyon anlaşması yapan partiler oy birleştirmesi ile teşvik edilir. Genel barajı aşamayan partiler oy birleştirmede dikkate alınmaz. Nispi temsil sisteminin uygulandığı seçim çevrelerinde milletvekili tahsis edilen koalisyon ittifakı varsa, bu milletvekillerinin koalisyon ittifakı partilerine göre dağılımı için geçerli oy sayıları hizalarına yazılır. Koalisyon ittifakına katılmış partilerin oy sayıları, önce bire, sonra ikiye, sonra üçe.... ile ittifakın elde ettiği milletvekili sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. İttifakın elde ettiği milletvekili sayısı kadar bu payların sahibi olan partilere rakamların büyüklük sırasına göre milletvekili tahsis olunur. Son kalan milletvekilliği için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde, bunlar arasında ad çekilmek suretiyle tahsis yapılır. Çoğunluk sistemi ile seçim yapılan bir bölgede birinci tur geçerli oyların yarısından bir fazlasını alan partinin veya oy birleştirmesi faydalanan koalisyon ittifakından en çok oy alan partinin iki adayı da kazanır. Bu koşulun sağlanamadığı bölgelerde ise birinci turda geçerli oyların yüzde onunu alanlar ikinci tur seçime katılırlar ve en yüksek oyu alan parti veya ittifakın en yüksek oyu alan partisi o bölgenin iki milletvekilini de kazanır.

Madde Gereğesi

BİR SEÇİM ÇEVRESİNDE SİYASİ PARTİLERİN VE BAĞIMSIZ ADAYLARIN ELDE EDECEKLERİ MİLLETVEKİLİ SAYISININ HESABI:

Madde 34 - Partiler arası işbirliğinin salt meclise girmenin aracı olmasının ötesinde, yöneten katılımcı demokrasinin geliştirilmesi için seçim öncesi koalisyon ittifakı ile uzlaşmayı esas alması gerekir. Karma seçim sistemin işlevine uygun bir şekilde oy birleştirmesi ile koalisyon ittifakı teşvik edilerek, temsilde adaletle birlikte yönetimde istikrarın çoğulcu demokratik katılımı geliştirilmesi öngörülmüştür.

(Mayıs 2010)

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'da Değişiklik Önerisi

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>SEÇİM SİSTEMİ VE USULÜ: Madde 2 - Mahalli idareler seçimleri serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır.</p> <p>İl genel meclisi ve belediye meclisi üyelikleri için yapılan seçimlerde, onda birlik baraj uygulamalı nispi temsil sistemi, belediye başkanlığı seçiminde ise çoğunluk sistemi uygulanır.</p>	<p>SEÇİM SİSTEMİ VE USULÜ: Madde 2 - Mahalli idareler seçimleri serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır.</p> <p>İl genel meclisi ve belediye meclisi üyelikleri için yapılan seçimlerde, nispi temsil sistemi, belediye başkanlığı seçiminde ise iki turlu çoğunluk sistemi uygulanır.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>SEÇİM SİSTEMİ VE USULÜ: Madde 2 - İl genel meclisi ve belediye meclisi üyelikleri için yapılan seçimlerde, onda birlik baraj uygulamasının yönetimde istikrar sağlama işlevi bile yoktur. İl özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisi ve il encümen başkanının vali olması, 5302 sayılı Kanununun 25 ve 29 uncu maddesi gereğince belirlenmiştir. Belediye başkanını da belediye meclisi seçmemektedir. İl genel meclisi ve belediye meclisinde temsilde adalet için nispi temsil sisteminin barajsız uygulanması, yerel yönetimde istikrarsızlık sorununa açmayacağı dikkate alınarak, 2972 sayılı Kanundaki onda birlik baraj uygulamasının kaldırılması önerilmiştir.</p> <p>Diğer taraftan, belediye başkanının çoğunluk sistemi ile çok düşük oy oranıyla seçilmesi halinde ortaya çıkan meşruiyet sorununun aşılması için iki turlu çoğunluk sistemi önerilmiştir. Birinci turda salt çoğunluk sağlanamazsa; en çok oy alan iki aday için oylamanın yapılacağı ikinci tur meşruiyet sorununun uzlaşmayla aşılmasını sağlayacaktır. Böylelikle, yerel siyasetin demokratikleşmesi için ortak paydaların geliştirilmesinde uzlaşmanın ön plana çıkarılması kolaylaşacaktır.</p>	

Mevcut Düzenleme	Öneri
<p>ADAYLIK: Madde 10 - (Değişik madde: 31/03/1988 - 3420/8.md.) Anayasa ve Kanunlarda yazılı şartlara uygun olarak, seçilme yeterliğine sahip olan her vatandaş, bir siyasi parti listesinden veya bağımsız olarak, il genel meclisi üyeliğine, belediye başkanlığına veya belediye meclisi üyeliğine adaylığını koyabilir.</p> <p>(Değişik fıkra: 31/03/1988 - 3420/8.md.) Mahalli İdareler seçimlerinde aday tespiti 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 37 nci maddesindeki hükümlere göre yapılır.</p> <p>Ancak; 2820 sayılı Kanunun 37 ila 51 inci maddelerinde adı geçen "Yüksek Seçim Kurulu" yerine "ilçe seçim kurulları", "siyasi parti genel başkanlığı" yerine "siyasi parti ilçe başkanlıkları", keza büyük şehir belediyelerinde de il seçim kurulları, siyasi parti il başkanlıkları bu işlemleri yaparlar.</p> <p>Ayrıca: a) (Değişik bent: 31/03/1988 - 3420/8.md.) Yapılan aday tespitinde belediye başkanlığı için bir aday, belediye meclisi üyeliklerine o seçim çevresi için tespit edilen üye adedi kadar asıl ve yedek olarak ayrı ayrı; il genel meclisi üyeliklerine o seçim çevresi için tespit olunan asıl ve yedek üyelikler sayısı kadar ayrı ayrı, aday belirlenir.</p> <p>İl genel meclisi üyeliklerine o seçim çevresi için tespit olunan asıl ve yedek üyelikler sayısı kadar ayrı ayrı; Aday belirlenir.</p>	<p>ADAYLIK: Madde 10 - (Değişik madde: 31/03/1988 - 3420/8.md.) Anayasa ve Kanunlarda yazılı şartlara uygun olarak, seçilme yeterliğine sahip olan her vatandaş, bir siyasi parti listesinden veya bağımsız olarak, il genel meclisi üyeliğine, belediye başkanlığına veya belediye meclisi üyeliğine adaylığını koyabilir.</p> <p>(Değişik fıkra: 31/03/1988 - 3420/8.md.) Mahalli İdareler seçimlerinde aday tespiti 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 37, 40, 46, 48 ve 51 inci maddelerindeki hükümlere göre yapılır.</p> <p>Ancak; 2820 sayılı Kanunun 37 ila 51 inci maddelerinde adı geçen "Yüksek Seçim Kurulu" yerine "ilçe seçim kurulları", "siyasi parti genel başkanlığı" yerine "siyasi parti ilçe başkanlıkları", keza büyük şehir belediyelerinde de il seçim kurulları, siyasi parti il başkanlıkları bu işlemleri yaparlar.</p> <p>Ayrıca: a) (Değişik bent: 31/03/1988 - 3420/8.md.) Yapılan aday tespitinde belediye başkanlığı için bir aday, belediye meclisi üyeliklerine o seçim çevresi için tespit edilen üye adedi kadar asıl ve yedek olarak ayrı ayrı; il genel meclisi üyeliklerine o seçim çevresi için tespit olunan asıl ve yedek üyelikler sayısı kadar ayrı ayrı, aday belirlenir.</p> <p>İl genel meclisi üyeliklerine o seçim çevresi için tespit olunan asıl ve yedek üyelikler sayısı kadar ayrı ayrı; Aday belirlenir.</p>

(Mayıs 2010)

<p>b) Önseçim çevresi belediye meclisi üyeliği ve belediye başkanlığı için belde; il genel meclisi üyeliği için ilçe; büyük şehir belediye başkanlıkları için o şehir belediye hudutları içidir.</p> <p>c) (Mülga bent: 31/03/1988 - 3420/8 md; Ek bent: 07/08/1988 - 3469/2 md; Değişik bent: 07/12/1988 - 3507/2 md.) Siyasi partiler, belediye meclis üye sayısı 9 ve 11 olan beldelerde bir, 15 olan beldelerde iki, 25 ve 31 olan beldelerde üç, 37 olan beldelerde dört, 45 olan beldelerde beş, 55 olan beldelerde altı adet kontenjan aday gösterirler. Kontenjan adayları adayların sıralamasına dahil edilmeyerek aday listelerinde kontenjan adayı olarak ayrıca yazılır. Siyasi partiler kontenjan adaylarını merkez yoklaması ile tespit ederler. Ancak, merkez karar ve yönetim organları bu yetkisini il veya ilçe yönetim kurumlarına devredebilirler. Siyasi Partiler kontenjan adaylarını bu Kanunun 12 nci maddesindeki aday listesinde yer vermek suretiyle ilçe seçim kurullarına bildirirler. Kontenjan adayları bu Kanunun 18 inci maddesinin (f) bendinin ikinci fıkrasındaki aday listelerinde de yedek adaylardan sonra ayrıca yazılır.</p> <p>d) (Ek bent: 07/08/1988 - 3469/2 md.) Önseçimle aday tespiti halinde, belediye başkanı ile belediye meclisi üye aday adayları müşterek liste ile önseçime katılabilirler. Bu halde, partili seçmen bu müşterek listeyi aynen veya bu müşterek listedeki mevcut aday adaylarından istediklerini çizmek ve bunların yerine diğer aday adaylarından isimler yazmak veya 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 46 ncı maddesinde belirtilen aday adayları listesine işaret koymak suretiyle oyunu kullanabilir. Siyasi partiler 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 46 ncı maddesinde belirtilen aday adayları listesi ile birlikte müşterek listeli aday adayları listelerini de ilçe seçim kurulu başkanlıklarına verirler.</p> <p>e) (Ek bent: 07/12/1988 - 3507/2 md.) Seçimlere katılacak Siyasi partiler hangi seçim çevrelerinde, hangi usul ve esaslarla aday tespiti yapacaklarını Yüksek Seçim Kuruluna bildirirler. Bir siyasi partinin teşkilatı bulunmaması nedeniyle önseçim yapamadığı önseçim çevresinden adaylarını ve adayların sırasını o partinin merkez karar ve yönetim kurulu tespit eder. Mahalli idare seçimlerinde siyasi parti adaylarından parti genel merkez yetkili organlarınca belirlenecek miktarda başvuru aidatı alınabilir. Bu aidatın miktarı en yüksek Devlet memurunun brüt aylığını geçemez. Belediye başkanlığı için bağımsız aday olanlar hakkında 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 21 inci maddesinin 2 nci fıkrası ile 41 inci maddesi hükmü kıyasen uygulanır. Seçim sonucunda belediye başkanlığına seçilen adaya aldığı oy miktarına bakılmaksızın alınan teminat iade olunur.</p>	<p>b) Önseçim çevresi belediye meclisi üyeliği ve belediye başkanlığı için belde; il genel meclisi üyeliği için ilçe; büyük şehir belediye başkanlıkları için o şehir belediye hudutları içidir.</p> <p>c) (Mülga bent: 31/03/1988 - 3420/8 md; Ek bent: 07/08/1988 - 3469/2 md; Değişik bent: 07/12/1988 - 3507/2 md; Mülga bent:)</p> <p>d) (Ek bent: 07/08/1988 - 3469/2 md; Mülga bent:)</p> <p>e) (Ek bent: 07/12/1988 - 3507/2 md. Mülga bent:)</p> <p>Bir siyasi partinin teşkilatı bulunmaması nedeniyle önseçim yapamadığı önseçim çevresinden adaylarını ve adayların sırasını, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 37, 40, 46, 48 ve 51 inci maddelerindeki hükümlere göre, o partinin merkez karar kurulu tespit eder.</p> <p>Mahalli idare seçimlerinde siyasi parti adaylarından parti genel merkez yetkili organlarınca belirlenecek miktarda başvuru aidatı alınabilir. Bu aidatın miktarı en yüksek Devlet memurunun brüt aylığını geçemez. Belediye başkanlığı için bağımsız aday olanlar hakkında 2839 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 21 inci maddesinin 2 nci fıkrası ile 41 inci maddesi hükmü kıyasen uygulanır. Seçim sonucunda belediye başkanlığına seçilen adaya aldığı oy miktarına bakılmaksızın alınan teminat iade olunur.</p>
Madde Gerekçesi	
<p>ADAYLIK: Madde 10 - 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununda mahalli idareler adaylarının tümünün parti seçmenleri</p>	

(Mayıs 2010)

tarafından önseçimle tespit edilmesi önerisi gereğince, maddede gerekli değişiklik yapılmıştır.

Diğer taraftan, çok düşük oy oranı ile seçilen belediye başkanlarının, kontenjan adayları ile ele geçirilen meclis çoğunluğuna dayanarak uzlaşmayı ön plana çıkarmaması halinde, meşruiyet sorununu daha çarpık hale getirebilir. Bu gerekçeden hareketle, kontenjan adaylığının yerel yönetimde istikrar sağlama işlevi olmadığı halde, temsilde adaletsizliğe yol açması nedeniyle kaldırılması önerilmiştir.

<i>Mevcut Düzenleme</i>	<i>Öneri</i>
<p>BELEDİYE BAŞKANLIKLARINA SEÇİLENLERİN TESPİTİ: Madde 22 - Sandık kurullarınca gönderilen belediye başkanı seçimlerine ilişkin tutanaklar ilçe seçim kurulu tarafından birleştirilerek en çok oy alan aday, başkanlığa seçilmiş olur. Büyük şehir belediye başkanı seçimlerine ilişkin ilçe birleştirme tutanakları ilçelerden il seçim kuruluna gönderilir. İl seçim kurulu tarafından bu tutanaklar birleştirilerek en çok oy alan aday, büyük şehir belediye başkanlığına seçilmiş olur.</p>	<p>BELEDİYE BAŞKANLIKLARINA SEÇİLENLERİN TESPİTİ: Madde 22 - Sandık kurullarınca gönderilen belediye başkanı seçimlerine ilişkin tutanaklar ilçe seçim kurulu tarafından birleştirilmesi sonucunda geçerli oyların yarısından bir fazlasını alan aday, birinci turda başkanlığa seçilmiş olur. Birinci turda salt çoğunlukla başkan seçilemezse, en çok oy alan iki aday için oylamanın yapılacağı ikinci turda en çok oy alan aday, başkanlığa seçilmiş olur. Büyük şehir belediye başkanı seçimlerine ilişkin ilçe birleştirme tutanakları ilçelerden il seçim kuruluna gönderilir. İl seçim kurulu tarafından bu tutanaklar birleştirilmesi sonucunda geçerli oyların yarısından bir fazlasını alan aday, birinci turda başkanlığa seçilmiş olur. Birinci turda salt çoğunlukla başkan seçilemezse, en çok oy alan iki aday için oylamanın yapılacağı ikinci turda en çok oy alan aday, başkanlığa seçilmiş olur.</p>
<i>Madde Gereğesi</i>	
<p>BELEDİYE BAŞKANLIKLARINA SEÇİLENLERİN TESPİTİ: Madde 22 - Bu Kanunun 2 nci maddesinde önerilen iki türlü çoğunluk sistemine göre bu maddede gerekli değişiklik yapılmıştır.</p>	

<i>Mevcut Düzenleme</i>	<i>Öneri</i>
<p>İL GENEL MECLİSİ VE BELEDİYE MECLİSİ ÜYELİKLERİNE SEÇİLENLERİN TESPİTİ: Madde 23 - a) Siyasi partilerin ve bağımsız adayların elde ettikleri il genel meclisi ve belediye meclisi asıl üye sayısı aşağıdaki şekilde hesaplanır: Bir seçim çevresinde kullanılan geçerli oy toplamının onda birine tekabül eden sayı, bütün partilerin ve bağımsız adayların aldıkları oy sayısından ayrı ayrı çıkarılır. Bu çıkarmadan sonra geriye oyu kalmayan siyasi partiler ve bağımsız adaylar üye tahsisinde hesaba katılmaz. Yapılan çıkarmadan sonra geriye oyu kalan siyasi partilerin ve bağımsız adayların isimleri alt alta, kalan oyları da hizalarına yazılır. Bu sayılar önce bire, sonra ikiye, sonra üçe ... şeklinde devam edilmek suretiyle o seçim çevresinin çıkaracağı asıl üye sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar, siyasi parti ayırımı yapılmaksızın, en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. Belediye ve il genel meclisi üye tamsayısı kadar üyelikler, bu payların sahibi olan siyasi partilere ve bağımsız adaylara, sayıların büyüklük sırasına göre tahsis olunur. Son kalan asıl üyelikler için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde bunlar, aralarında ad çekmek suretiyle, tahsis yapılır.</p>	<p>İL GENEL MECLİSİ VE BELEDİYE MECLİSİ ÜYELİKLERİNE SEÇİLENLERİN TESPİTİ: Madde 23 - a) Siyasi partilerin ve bağımsız adayların elde ettikleri il genel meclisi ve belediye meclisi asıl üye sayısı aşağıdaki şekilde hesaplanır: Siyasi partilerin ve bağımsız adayların isimleri alt alta, kalan oyları da hizalarına yazılır. Bu sayılar önce bire, sonra ikiye, sonra üçe ... şeklinde devam edilmek suretiyle o seçim çevresinin çıkaracağı asıl üye sayısına ulaşıncaya kadar bölünür. Elde edilen paylar, siyasi parti ayırımı yapılmaksızın, en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. Belediye ve il genel meclisi üye tamsayısı kadar üyelikler, bu payların sahibi olan siyasi partilere ve bağımsız adaylara, sayıların büyüklük sırasına göre tahsis olunur. Son kalan asıl üyelikler için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde bunlar, aralarında ad çekmek suretiyle, tahsis yapılır. (Ek fıkra: 07/12/1988-3507/5 md.) (Ek fıkra: 07/12/1988 -3507/5 md.) b) Siyasi parti adaylarından seçilenler aşağıdaki şekilde tespit edilir: İlçe seçim kuruluna verilen aday listesindeki sıra, seçimlerde siyasi partilerin kazandıkları il genel veya belediye meclisi asıl üyeliklerinin tespitine esas olur.</p>

(Mayıs 2010)

<p>(Ek fıkra: 07/12/1988-3507/5 md.) 10 uncu madde uyarınca kontenjan adayı gösterilen belediye meclis üyesi seçim çevrelerinde bu maddeye göre yapılan bölme işlemi kontenjan sayısı çıkarılmak suretiyle yapılır. Kontenjan adayı gösterilen bu seçim çevrelerinde geçerli oyların en çoğunu almış olan siyasi partinin kontenjan adayları belediye meclis üyeliğini kazanmış olurlar.</p> <p>(Ek fıkra: 07/12/1988 -3507/5 md.) Büyük şehirlerde, kontenjan adaylığından belediye meclisi üyeliğine seçilenlerden birinci sıradakiler bu Kanunun 6 ncı maddesinde belirtilen oranla sınırlı kalmak kaydı ile Büyükşehir Belediye Meclisine katılırlar.</p> <p>b) Siyasi parti adaylarından seçilenler aşağıdaki şekilde tespit edilir:</p> <p>İlçe seçim kuruluna verilen aday listesindeki sıra, seçimlerde siyasi partilerin kazandıkları il genel veya belediye meclisi asıl üyeliklerinin tespitine esas olur.</p> <p>Büyük şehir belediye başkanlığını kazananlara il seçim kurulları, diğer kazananlara ilçe seçim kurulları tarafından tutanakları verilir.</p> <p>İl seçim kurulu başkanı büyük şehir belediye başkanlığına seçileni, ilçe seçim kurulu başkanı da belediye başkanlığı, belediye meclis üyelikleri ve il genel meclis üyeliklerine seçilenleri gösteren tutanağın bir suretini o seçim çevresinde derhal alışılmış usullerle ilan ettirir, bir suretini de bir hafta süre ile seçim kurulu kapısına astırır.</p> <p>c) Yedek üyelikler için de (a) ve (b) bentleri hükümleri uygulanır. Siyasi partilerin kazandıkları yedek üyeler, asıl üyeliğe seçilenlerden sonra gelen isimden itibaren sıra ile tespit olunur.</p>	<p>Büyük şehir belediye başkanlığını kazananlara il seçim kurulları, diğer kazananlara ilçe seçim kurulları tarafından tutanakları verilir.</p> <p>İl seçim kurulu başkanı büyük şehir belediye başkanlığına seçileni, ilçe seçim kurulu başkanı da belediye başkanlığı, belediye meclis üyelikleri ve il genel meclis üyeliklerine seçilenleri gösteren tutanağın bir suretini o seçim çevresinde derhal alışılmış usullerle ilan ettirir, bir suretini de bir hafta süre ile seçim kurulu kapısına astırır.</p> <p>c) Yedek üyelikler için de (a) ve (b) bentleri hükümleri uygulanır. Siyasi partilerin kazandıkları yedek üyeler, asıl üyeliğe seçilenlerden sonra gelen isimden itibaren sıra ile tespit olunur.</p>
<i>Madde Gerekçesi</i>	
<p>İL GENEL MECLİSİ VE BELEDİYE MECLİSİ ÜYELİKLERİNE SEÇİLENLERİN TESPİTİ: Madde 23 - Bu Kanunun 2 nci maddesindeki onda birlik baraj ile 10 uncu maddesindeki kontenjan adaylığının kaldırılması önerilerine göre bu maddede gerekli değişiklik yapılmıştır.</p>	